

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra profesní přípravy

Využití služebních psů u Policie České republiky v rámci problematiky zákroků proti nebezpečným pachatelům a činnost služebních psů v zásahových týmech policie

Bakalářská práce

The use of service dogs in the Police of the Czech Republic in the context of interventions against dangerous offenders and the activities of service dogs in police intervention teams

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Blahut Aleš

AUTOR PRÁCE

Michal Záruba

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Ve Dvoře Králové nad Labem dne 11.03.2023

.....

Michal ZÁRUBA

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl upřímně poděkovat panu pplk. Ing. Aleši Blahutovi za jeho vedení bakalářské práce, a především za mimořádnou ochotu a vstřícnost při poskytování konzultací a cenných podnětů či rad.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá tématem využití služebních psů v rámci problematiky zákroků proti pachatelům protiprávní činnosti, které můžeme označit jako „nebezpečné pachatele“, kdy její snahou je se zaměřit na zákroky proti osobám, které se dopouští trestné činnosti, v rámci, níž je jejich jednáním ohrožován život a zdraví osob a překonání jejich odporu není zpravidla možné dosáhnout bez použití donucovacích prostředků, či zbraně. Cílem práce je poukázat na významnou a dle autorova názoru v ČR doposud velmi opomíjenou roli služebních psů při řešení takovýchto situací. Práce se zabývá přirozenými vlastnostmi psů, poukazuje na jejich výhody, ale i nevýhody při využití v dané problematice a snaží se na základě autorových osobních praktických zkušeností na toto využití přinést nový náhled.

KLÍČOVÁ SLOVA

služební pes, nebezpečný pachatel, zbraň, donucovací prostředek, psovod, všestranný pes, pachové práce, aktivní útočník, zásahový tým, prvosledová hlídka, zásahová jednotka, pořádková jednotka, zákrok

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the topic of the use of service dogs within the issue of interventions against perpetrators of unlawful activities, which can be described as "dangerous perpetrators", where it aims to focus on interventions against persons who commit criminal activities, in which their actions endanger the life and health of persons and overcoming their resistance is usually not possible to achieve without the use of law enforcement or weapons. The aim of the thesis is to point out the significant and, in the author's opinion, the neglected role of service dogs in dealing with such situations. The thesis deals with the inherent characteristics of the dogs and points out their advantages as well as disadvantages when used in the given problem and tries to bring a new perspective on this use based on the author's personal practical experience.

KEYWORDS

service dog, dangerous offender, weapon, law enforcement, handler, all-purpose dog, scent work, active attacker, response team, first responder, patrol, riot unit, intervention

Úvod	6
1. Vhled do historie využití sl. psů v bezpečnostních sborech na území České republiky	10
2. Pes, jeho vlastnosti a význam pro služební kynologii	17
2.1. Pohybová soustava.....	17
2.2. Chrup a skus	19
2.3. Nervová soustava	22
2.4. Smyslové orgány.....	23
2.5. Přirozené vlastnosti a schopnosti psa, klíčové pro jeho využití v problematice zákroků proti pachatelům trestné činnosti a ve služební kynologii obecně	29
3. Nebezpečný pachatel – pojem, formy	32
4. Policie České republiky vs. problematika nebezpečných pachatelů, výkonné útvary PČR podílející se na této problematice, sl. kynologie vs. problematika nebezpečných pachatelů	37
5. Zákroky policie, použití zbraně a donucovacích prostředků	49
5.1. Oprávnění PČR v rámci zákroku proti pachatelům protiprávní činnosti.....	49
5.2. Použití zbraně, alternativní použití donucovacího prostředku – služebního psa	52
5.3. Služební pes jako donucovací prostředek, vhodnost jeho použití.....	54
5.4. Výhody a nevýhody použití služebního psa oproti ostatním donucovacím prostředkům a použití zbraně	56
6. Služební pes v zákrocích proti nebezpečným pachatelům, požadavky na něho a jeho výcvik, využití v ČR i zahraničí, sl. pes vs. situace AKTIVNÍ ÚTOČNÍK	66
6.1. Služební pes v zákrocích proti nebezpečným pachatelům a jeho význam	67
6.2. Požadavky na služebního psa využívaného k zákrokům proti nebezpečným pachatelům	70
6.3. Výcvik služebního psa pro činnost v zásahovém týmu (ZJ, či součinnost s prvosledovými hlídkami).....	72
6.4. Začlenění služebního psa do zásahového týmu či skupiny a jeho činnost a umístění v něm.....	86
6.5. Zárok proti aktivnímu útočníkovi, jeho specifika, možnost použití služebního psa	101
6.6. Využití služebních psů při zákrocích proti nebezpečným pachatelům v zahraničí	102
7. Rozhovory se psovody ZJ – pohled kynologů ZJ v rámci celé ČR na dostatečnost kynologie u těchto útvarů a její využitelnost při jejich činnosti	106
Závěr – shrnutí	109
Seznam literatury	117

Úvod

Pes doprovází člověka na jeho životní cestě již od nepaměti. Je mu věrným druhem, společníkem a rovněž i ochráncem.

O tom, kde se vzal první pes existuje mnoho lidových pohádek. Steven Coren ve své knize *Intelligence psů* zmiňuje jednu z nich. Jedná se o indiánskou legendu.

„...podle indiánů z kmene Kato v Kalifornii byl svět stvořen bohem Nagaichem. Ten nejdříve postavil čtyři velké sloupy v rozích nebes, aby je podepřel a odhalil tak Zemi. Potom se jal volně procházet po novém světě a začal tvořit věci, kterými by jej naplnil. Pověst dále vypráví, jak byli ze země stvořeni muž a žena, jak byly Nagaichovými šourajícima se nohama vytvořeny potoky a řeky, jak bylo stvořeno každé zvíře a jak mu bylo přiděleno příslušné místo na světě. Každému zvířeti, kromě psa. Nikde v celém příběhu není zmínka o tom, že by Nagaicho, stvořitel, stvořil psa...“¹. Pověst dále vypráví, že když bůh vyšel na svou první toulku světem, doprovázel jej i pes, kterého již měl. Podle všeho byla pro indiány kmene Kato představa člověka, jehož nedoprovází po světě pes, zcela nemyslitelná a asi i nepředstavitelná. Pes se dle jejich přesvědčení na světě nacházel odjakživa a ihned po stvoření světa, následoval věrně jeho stvořitele. Dle legendy pes při doprovodu boha Nagaicha zkoumal svět, vnímal jeho pachy a bedlivě naslouchal Nagaicha, který s ním rozmlouval.² „...Podívej, jak čistá je voda v tomto potoce. Můj pejsku, chceš se z ní napít, dříve, než ji najdou všechna ostatní zvířata?“³ Legenda dále vypráví, že se bůh i jeho pes posléze oba, bok po boku, vydali na sever.

Je to sice jen legenda, či pohádka, ale její kouzlo je v částečné pravdivosti, která spočívá ve spojení člověka a psa, které je starší než nejranější známky civilizace. Pes byl velmi pravděpodobně zdomácněným zvířetem, dříve než všechny ostatní živočišné

¹ COREN, Stanley. *Intelligence psů: průvodce myšlením, emocemi a vnitřním životem našich psích přátel*. 1. vydání. Praha: ROBOT s.r.o., 2007. ISBN 80-902061-0-7. s 25, 26.

² COREN, Stanley. *Intelligence psů: průvodce myšlením, emocemi a vnitřním životem našich psích přátel*. 1. vydání. Praha: ROBOT s.r.o., 2007. ISBN 80-902061-0-7. s 26.

³ COREN, Stanley. *Intelligence psů: průvodce myšlením, emocemi a vnitřním životem našich psích přátel*. 1. vydání. Praha: ROBOT s.r.o., 2007. ISBN 80-902061-0-7. s 26.

druhy.⁴

Lidstvo postupně dospělo ve svém vývoji provázeném výzkumy, objevy, vynálezy a novými poznatky i poznání, že pes může mít v lidském životě mnoho důležitých významů, a to mimo mnoha dalších i takových, které jsou zásadní pro ochranu lidského života a zdraví. Prvotní držení a chov psů se postupně vyvinuly ve vědecké i praktické zkušenosti člověka s tímto zvířetem, které se snaží poznat a popsat vědní obor kynologie.

Kynologie má pro lidstvo mnoho významů. Slouží jako volnočasová a sportovní aktivita, která zaznamenala v posledních desítkách let velký vývoj a různorodost, dále pro léčebné účely a rovněž tak pro účely využití v bezpečnostních a ozbrojených bezpečnostních sborech a ozbrojených silách. Využití u ozbrojených bezpečnostních sborů a ozbrojených sil řadíme do oblasti služební kynologie, která má na území České republiky dlouholetou tradici. Její počátky nalezneme v období Rakousko-Uherska. Služební psi byli nejprve využíváni jako strážníci a posléze lidstvo poznalo i jejich další schopnosti a obrovský přínos pro kriminalistickou praxi a pátrání po osobách a věcech. Ve službách člověka se vystřídal již mnoho plemen lidstvem vyšlechtěných, kdy však ne všechna jsou vhodná pro služební účely.

V bezpečnostních sborech (Hasičský záchranný sbor ČR), ozbrojených bezpečnostních sborech (Policie České republiky, Vězeňská služba České republiky, Celní správa atd.) a ozbrojených silách (Armáda České republiky a její složky), jsou psi využíváni zejména k pátrání po osobách a věcech, k vyhledávání různých látek dle specifčnosti jejich pachu, a k ochraně lidského života a zdraví. Využití služebních psů mimo vyjmenované činnosti zahrnuje mnohé další činnosti se psy, které mají pro činnost uvedených sborů velmi značný význam. Ke služebním účelům jsou psi využíváni v mnoha státech světa. Přínos psů pro člověka je obrovský a pro jeho ucelený popis by byl rozsah této práce zcela nedostačující.

V této práci by se chtěl autor však zaměřit na využití služebních psů orgány Policie

⁴ COREN, Stanley. *Intelligence psů: průvodce myšlením, emocemi a vnitřním životem našich psích přátel*. 1. vydání. Praha: ROBOT s.r.o., 2007. ISBN 80-902061-0-7. s 26.

České republiky, a to zejména na úseku problematiky zákroků proti „nebezpečným pachatelům“ a pachatelům protiprávní činnosti celkově. Jejím cílem je popis vlastností psa jako zvířete, a to fyziologických i psychických, popis možností jeho využití v dané problematice a rovněž tak porovnání s ostatními zákonnými prostředky, které Policie České republiky má možnost využívat na základě zákona při zákrocích proti pachatelům trestné činnosti, a to zejména těm, jež je možné označit jako nebezpečné.

Autorovým záměrem je porovnat doposud zjištěné poznatky o využití služebních psů při zákrocích proti pachatelům trestné činnosti s vlastními praktickými zkušenostmi a poznatky z nich vyplynulých a nastínění možností jejich využití v policejní praxi včetně popisu výhod i nevýhod využití sl. psů oproti ostatním zákonným donucovacím prostředkům a zbraním, jež je Policie České republiky oprávněna použít.

Předmětem práce je začlenění sl. psů zejména do činnosti útvarů provádějících prvotní zákroky proti pachatelům trestné činnosti, a to i těm, které lze klasifikovat jako pachatele nebezpečné. Jedná se o útvary, zejména služby pořádkové policie, a to počínaje prvosledovými hlídkami, dislokovanými u jednotlivých OO PČR, OHS, PEO přes útvary, jakými jsou Pohotovostní motorizovaná jednotka, Speciální pořádkové jednotky, Krajské pořádkové jednotky a Zásahové jednotky jednotlivých krajských policejních ředitelství, až po Útvar rychlého nasazení s celorepublikovou působností.

Nejvyšší pravděpodobnost včasného použití služebního psa při zákroku proti pachateli trestné činnosti, kde lze předpokládat použití donucovacích prostředku, je při ohledu na dislokace jednotlivých útvarů PČR i systemizaci PČR, při zákroku výše uvedených prvosledových hlídek základních útvarů PČR. Této problematice tak je v práci věnována největší pozornost.

Pro potřeby této práce je však třeba i krátce nahlédnout do historie služební kynologie v ČR a rovněž tak popsat a zhodnotit vlastnosti psa a jeho využitelnost pro policejní praxi.

Hlavním cílem práce je ukázat ucelený pohled na obrovský potenciál služebního psa, jako donucovacího prostředku, možnosti jeho využití při zákrocích PČR proti pachatelům trestné činnosti, metodiky výcviku pro takovéto situace, a rovněž tak jeho

nepopíratelnou značnou roli při ochraně života a zdraví osob.

V práci se autor zaměřuje na využití služebních psů v Policii České republiky. Služební psy však pro služební účely používají v ČR i dalších zemích rovněž další bezpečnostní složky, jejichž úkoly jsou s těmi policejními obdobné, či s nimi úzce související. Z těchto důvodů tak lze na autorem popisované téma nahlížet jako na problematiku, která se týká i dalších bezpečnostních složek státu.

Autor u Policie České republiky pracuje od roku 1999 a od roku 2001 se věnuje služební kynologii, kterou vykonával na úrovni OO PČR, výjezdové skupiny SZKČ, výkonů činností SSKČ, přičemž se cca. 20 let aktivně věnuje tvorbě a zdokonalování metodiky pro využití služebních psů v KPJ, již je po tuto dobu aktivním členem. Cca. od roku 2012 se autor věnuje přípravě služebních psů za účelem využití v problematice zákroků proti aktivnímu útočníkovi (aktivnímu střelci, dále jen AS). Pro možnost využití v problematice AS v současné době připravuje již třetího sl. psa a snaží se o vlastní systematický rozvoj tohoto výcviku, přípravy a vývoje této metodiky na základě vlastních praktických zkušeností a důkladného studia celkové problematiky AMOK. V ČR doposud takováto metodika pro výcvik sl. psů dle autorových informací nebyla zpracována.

Své praktické zkušenosti, kterých stále jistě není ještě dostatek, by chtěl v této práci zúročit a využít k podání náhledu na popisovanou problematiku.

Jeho celoživotním cílem je nalezení cesty k dosažení ideálního stavu co nejefektivnějšího využití služební kynologie, a to nejen u PČR, ale i u ostatních bezpečnostních složek státu, za účelem ochrany života a zdraví kolegů a rovněž tak ostatních osob, které uvedené sbory chrání v rámci výkonu svěřené státní moci.

1. Vhled do historie využití sl. psů v bezpečnostních sborech na území České republiky

Prvopočátky kynologie, a to nejen v českých zemích, jsou z historického hlediska nejvíce spjaty s lovem zvěře. V historických pramenech nalezneme zmínky o velkém psinci na hradě Karlštejn, zřízeném římským císařem a českým králem Karlem IV., který žil v letech 1316 až 1378. Tento psinec byl spravován královským lovcím, který měl na starost cílený chov loveckých psů. O další vývoj kynologie na českém území se v průběhu 16. - 19. století zasloužila rakousko-uherská monarchie, jíž odchovaní psi byli po celém světě velmi ceněni za vysokou kvalitu chovu.

Využití služebních psů má však kořeny až v období habsburské monarchie. V tomto období byla kynologie využívána zejména k výkonu strážní služby. V průběhu 19. století zaznamenáváme využití služebních psů v armádách, kdy byli cvičeni k vyhledávání zraněných, i zemřelých vojáků v prostorech a okolí bojiště. Psi byli v tomto období využíváni k přepravě zpráv do míst, kde bylo nemožné tuto činnost zajistit prostřednictvím lidských zdrojů. Rovněž tak jejich využití spočívalo v pronásledování osob.

V policejní službě však dle historických pramenů, byl pes ještě kolem roku 1900 pouze ozdobou zámožnějších důstojníků. Toto dokladuje dobová fotografie použitá na straně 25 v knize: Dějiny služebních kynologie, Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu od Jiřího Rulce.

Obrázek 1: Foto kolem roku 1900, kdy byl pes jenom ozdobou zámožných důstojníků (archiv Radek Galaš), převzato z knihy „*Dějiny služební kynologie Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*“ – Jiří Rulc, Praha 2010 ze str. 25

V tomto období existovala metodická příručka „Poučení o službě pro zemské četnictvo“, která byla vydána v roce 1851. V její Hlavě I. bylo Četníkovi mimo jiných povinností a zákazů zakázáno vodit ve službě psa, aby tak nebyla hanobena důstojnost uniformy. Služební kynologie však měla zastání v osobě rakouského vyšetřujícího soudce dr. Hanse Grosse, který bylo profesorem trestního práva na německé universitě v Praze a Štýrském Hradci a rovněž tak zakladatelem rakouské kriminalistické školy. Byl rovněž osobou, která ovlivnila historii kriminalistické vědy. Dr. Gross byl autorem „Příručky pro vyšetřující soudce“, která byla vydána roku 1895, v níž poprvé použil pojem kriminalistika. Dr. Gross velmi výstižně popsal,⁵ „...že dobře vycvičený pes, doprovázející četníka při výkonu služby, byl by pro něho výbornou pomůckou a nazývá ho „*Begleithund*“ (psem doprovodným) ...“⁶. Uveřejnění této příručky mělo nesporný vliv na ve světě první, doložitelné použití služebních psů pro kriminalistické účely, k němuž dle dostupných pramenů došlo kolem roku 1900 v belgickém Gentu. Zde již zaznamenáváme pojem „policejní pes“. Gross prosazoval využití služebních psů s myšlenkou ulehčení již tak velmi těžké služby četnickovy. V souvislosti s výše

⁵ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. 1. vydání. Praha: CanisTR, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5. s 24, 25, 26.

⁶ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. 1. vydání. Praha: CanisTR, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5. s 26.

uvedeným pravidl:⁷ „... Již před více lety, ještě když nebyli zavedeni psi váleční (Kriegshunde), by dobře vycvičený pes v průvodu četníka musel mu být výbornou pomocí v mnoha případech. Od té doby však již byli zavedeni (on praví vynalezení) váleční psi, nelze pochybovati zasvěceným o tom, že se tito osvědčí, a že je tedy jisto, že by byl pro četníka pes jej doprovázející ještě daleko užitečnější a jeho výcvik k tomuto účelu mnohem snazší, ježto by použití jeho, k tomu to účelu daleko více odpovídalo jeho přirozenosti a jeho schopnostem...“⁸. Gross se snažil mimo již známé schopnosti psa prosadit i jeho výjimečnost spočívající v rozlišování pachu.

I přes velké komplikace a rovněž tak námitky nejrůznějších kynologických autorit započalo nakonec kolem roku 1903 svou etapu využití policejních psů, a to vycvičených na pachové práce i na území našeho státu.

Jedním z nejvýznamnějších průkopníků a zakladatelů četnické kynologie byl četnický rytmistr Theodor Rotter. První ovčácký pes pro potřeby c. K. četnictva byl pořízen v říjnu 1909 a následně v roce 1910 bylo ministerstvem zeměbrany nařízeno přidělit četníkům psy na zkoušku, a to pro účely bezpečnostní a pátrací služby. Jednalo se o přidělení třech služebních psů, kteří byli rozděleni na četnické stanice Ostrava, Fryštát a Karviná. Tito psi byli v osobním vlastnictví jejich psovodů, nazývaných v té době „vůdci psa“. Výcvik těchto psů byl prováděn ze strany jejich psovodů soukromě a ve službě byli používáni pouze zkušebně, kdy jejich vodění do služby bylo úřady povoleno až v roce 1910. Poté, co se tato skutečnost rozkřikla, požádaly o přidělení služebních psů na zkoušku i další četnické stanice.

Rytmistr Rotter vydal v této době první publikaci pro výcvik služebních psů, jejíž součástí byla služební instrukce „Anleitung zur Dressur von Polizei-hunden“, čímž vzbudil v četnictvu o tuto službu všeobecný zájem. Výše uvedená směrnice „Výcvik a použití služebních psů“ byla ministerstvem zeměbrany schválena ve Vídni výnosem č. 382, oddělení XX. Z 27.6.1911 s platností pro celé rakouské četnictvo.

⁷ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. 1. vydání. Praha: CanisTR, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5. s 27.

⁸ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. 1. vydání. Praha: CanisTR, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5. s 27.

Větší prostor služební kynologie u četnictva dostala kolem roku 1913, načež nastal její postupný rozvoj. Služební kynologie byla takto převzata do bezpečnostního systému nově vytvořeného Československa v roce 1918, kdy byla dále postupně rozvíjena.

Na základě výše uvedeného lze považovat za počátek policejní služební kynologie na území českých zemí kynologii vytvořenou četnictvem, kdy v rámci této ozbrojené složky vznikla i chovná stanice služebních psů.⁹

Služební kynologie na území našeho státu zažila strastiplnou a nelehkou cestu, aby dosáhla současné podoby. V průběhu let se přizpůsobovala státnímu zřízení státu, kterému v tom kterém časovém období podléhal. Rovněž byl její rozvoj podmíněn a ovlivňován stále se rozvíjícím vědeckým poznáním lidstva. Předmětem této práce není popsat celou dlouhou historii tohoto úžasného oboru, ale zaměřit se na určitou problematiku. Autor však považuje za nutné objasnit a popsat její vznik a rozvoj v naší zemi.

Jelikož její základ přineslo na naše území četnictvo, cituje autor níže příklady použití služebních psů proti pachatelům trestné činnosti jako donucovacího prostředku. Tímto autor dokládá, že již četnictvo si bylo vědomo potenciálu sl. psů a využívalo jej i k zákrokům proti pachatelům, které lze i z dnešního pohledu klasifikovat jako nebezpečné.

Prvním z nich je případ použití sl. psa proti nebezpečnému pachateli se střelnou zbraní. Bohužel tento případ skončil velmi tragicky. Jedná se o použití sl. psa Arca pod vedením stržm. Aloise Taubera ze dne 01. 08. 1931. Dále citováno z knihy Dějiny služební kynologie od Jiřího Rulce

„...Dne 1. srpna 1931 spáchal jednadvacetiletý elektromontér Josef Kondr z Koterova vražedný útok na velitele četnické stanice Václava Hrabačku ve Starém Plzenci. Jen díky selhání Kondrova browningu nedošlo k dokonání vraždy. Pachatel po činu na motocyklu uprchl do statku svých rodičů, kde motorku odkázal svému bratrovi, vyhnal všechny ze stavení, zabarikádoval se na půdě a vyhrožoval četníkům, že je postřelí.

⁹ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. 1. vydání. Praha: CanisTR, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5. s 29, 30, 35, 36, 37.

Četnictvo z místní a pátrací stanice statek ještě v noci obklíčilo. Aby se podařilo zjistit, ve které části objektu se Kondr ukrývá, nařídil o čtvrté hodině ranní příštího dne okresní četnický velitel prohledání půdy služebním psem, německým ovčákem Arcem. Jeho psovod strážmistr Alois Tauber otevřel dveře a zpoza rohu poslal psa po schodech na půdu. Když Arco opakovaně vyběhl nahoru a poté se opět vrátil, vstoupil Tauber mezi dveře ve snaze poslat psa zpátky. V této době třeskla rána a strážmistr Tauber se skácel dozadu, upadl do hnojiště a okamžitě skonal. Druhá rána zasáhla Arca, který ještě stačil vyběhnout ze statku na náves, kde rovněž klesl mrtev zasažen přímo do srdce. Ještě po dlouhých šest hodin trvalo obléhání zabarikádovaného vraha. Jeho odpor byl tak mohutný, že se četníci nemohli ani přiblížit ke svému zastřelenému kolegovi. Až kolem desáté hodiny se strážmistru Šedivcovi, rovněž z pátrací stanice, podařilo zpozorovat místo úkrytu pachatele, kterého vyzval ke vzdání se. Na místo toho se z půdy ozvala střelba, která byla četníky opakována. Kondr byl zasažen do prsou a do pravé ruky. Ačkoliv byl okamžitě převezen do plzeňské nemocnice, po několika hodinách zemřel...¹⁰.

¹⁰ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. 1. vydání. Praha: CanisTR, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5. s. 159, 160.

Zastřelený strážm. Alois Tauber. Klesl ze zápraží na hnojiště, kdež musel býti po několik hodin ponechán až do odstřelení vraha Kondra.

Zastřelený vrah Kondr pod kůlnou.

Soudní komise na dvoře rolnické usedlosti v Koterově, kde došlo k celé tragedii. Ohledání zastřeleného strážmistra Aloise Taubra.

Obrázek 2: Fotografie z ohledání místa činu zastřelení psůvoda Aloise Taubera v Koterově (archiv Michal Dlouhý), převzato z knihy „*Dějiny služební kynologie Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*“ – Jiří Rulc, Praha 2010 ze str. 161.

Druhým, pozitivnějším případem využití služebního psa k zákroku proti pachatelům trestné činnosti je případ popsáný v knize Vladimíra Dlouhého *Četnický pes Alto* opět na stopě. Autor níže cituje z uvedené publikace.

„...Po setmění byla ve směru od lesa táhnoucího se k sousední obci Podhájska spatřena dvojice mužů. Jejich zadržení samotnými četníky, ukrytými na vzdáleném místě, bylo zcela nemyslitelné. Když se dvojice přiblížila až těsně k úkrytu, byl strážmistrem Votrubou vyslán Alto s jasným pokynem. Muži se při spatření na ně se řítícího psa dali na zběsilý útěk. Nejprve byl dopaden muž běžící pomaleji. Poté, co byl vysvobozen ze stisku zubů služebního psa a zadržen dvojicí místních strážmistrů, vyrazil Alto za druhým z mužů. Přestože muž byl opakovaně vyzýván k zastavení, utíkal velmi rychle a vytrvale směrem k obci Bešeňovo. Alto však byl rychlejší, a kromě toho i vytrvalejší.

V mužích byli zjištěni zločinci z povolání Karol Kubina a Štefan Benecze. Po ošetření šrámů utrpěných od psa Alta bylo přistoupeno k jejich výslechu.¹¹

Obrázek 3: Ilustrační foto - četnická hlídka se sl. psem provádí výslech zadrženého, převzato z https://www.ecanis.cz/clanky/ctyrnozi-cetnici-20-neomylny-grof_657.html?mobil=0, navštíveno 09. 03. 2023.

¹¹ DLOUHÝ, Michal. *Četnický pes Alto* opět na stopě. 1. vydání. Praha: Jindřich Kraus – PRAGOLINE, 2016. ISBN 978-80-7517-007-1. s 135, 136, 137.

2. Pes, jeho vlastnosti a význam pro služební kynologii

Každý tvor na zemi je limitován svou fyziologií. To se týká psa, ostatních živých tvorů, a samozřejmě i člověka. Porovnáváním různých oblastí fyziologie zjišťujeme mezi jednotlivými živočišnými druhy značné rozdíly. K poznání jakéhokoli živočišného druhu je zapotřebí poznání biologického původu, vývoje a rovněž jejich historie. To platí i o psu, a to zejména, pokud chceme porozumět jeho myšlení.¹²

Při popisu klíčových vlastností psa, jako živého tvora, je třeba vycházet z jeho anatomických (stavba těla) a fyziologických (funkce organismu) vlastností.

Organismus psa je třeba vnímat jako celistvý a velmi složitý systém, jehož existence je zajišťována jednotlivými soustavami orgánů. Jedná se o soustavu orgánů zažívacích, dýchacích, krevního oběhu, močových, pohlavních, nervových a smyslových, vnitřní sekrece a kožních.¹³

Pro účely této práce se autor zaměřuje dle svého pohledu pouze na stěžejní problematiku z této oblasti.

2.1. Pohybová soustava

Pohybová soustava je tvořena dvěma vzájemně úzce spojenými systémy, kterými jsou kostra a svaly.¹⁴

Opěrná část těla psa je tvořena kostrou, která je pohybovou pasívní tělesnou složkou. Psí kostra sestává z 272 až 282 kostí, které jsou vzájemně propojeny klouby, jež zajišťují pohyblivost spojení, či švy, které zajišťují spojení pevné. Psí kostra je tvořena lebkou, páteří, hrudním košem, pánví, hrudními a pánevními končetinami. Páteř je

¹² COREN, Stanley. *Intelligence psů: průvodce myšlením, emocemi a vnitřním životem našich psích přátel*. 1. vydání. Praha: ROBOT s.r.o., 2007. ISBN 80-902061-0-7. s 25.

¹³ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 57, 58.

¹⁴ cmku.cz: Základy anatomie psa[online]. [cit. 16.02.2023]. Dostupné z <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/zaklady-anatomie-psa-101>

složena ze 7 krčních, 13 hrudních, 7 bederních, 3 křížových (jsou srostlé a tvoří tzv. křížovou kost) a 18 až 22 ocasních obratlů. Počty všech obratlů jsou stabilní s výjimkou obratlů ocasních, jejichž počet je pohyblivý. Hrudní koš sestává z hrudní kosti a 13 párů obloukovitých žeber, z nichž 9 párů jsou tzv. žebra pravá (napojují se na hrudní kost) a 4 páry tzv. žebra nepravá (nenapojují se). Poslední žebro je volné. Hrudní končetina (přední) je tvořena lopatkou, ramenní kostí, vřetenní kostí, loketní kostí, 7 kůstkami zápěstními, kostí nadprstní a články prstů. Pánevní (zadní) končetina je tvořena pávní (sestávající z kosti stydké, kyčelní a sedací), kostí stehenní, kostí lýtkovou, kostí holenní, 7 kůstkami hleznovými, kostí nártní a články prstů.

Kostra je obalena svalovou soustavou, která zajišťuje pohyb psa. Jednotlivé svaly jsou upnuty svou vazivovou složkou ke kostem. Svaly oplývají schopností se zkracovat a prodlužovat, což je jejich vlastnost stěžejní. Mají různé tvary a velikosti, které jsou dány jejich jednotlivými funkcemi a umístěním. Každý sval se skládá ze svalových vláken.

Svaly umožňují pohyb psa, a to ve třech formách. Pes se může pohybovat krokem, klusem a cvałem. Trénovaný jedinec může za den překonat pohybem vzdálenost 80–100 km za jeden den.

Při kroku, který je z uvedených tří forem tou nejpomalejší, se všechny končetiny pohybují za sebou střídavě v diagonále. Krok lze rozdělit do čtyřech fází, kdy v první dojde ke zvednutí končetiny. V následující druhé se ohnutá končetina přenáší vpřed, načež navazuje fáze třetí, kterou je postavení končetiny na zem. Čtvrtou fází je pak opření končetiny o terén a její napnutí. Další formou pohybu je tzv. klus, kterým je rychlejší chůze. Klus je pro psa v ohledu na námahu nejúspornějším pohybem, při němž je zvíře schopno dosáhnout rychlosti kolem 10 km/h. Nejrychlejší, ale nejnamáhavější formou z uvedených třech je cval. Při něm se pes nejrychleji unavuje. Tento pohyb sestává z řady skoků. Pes při tomto pohybu představuje pánevní končetiny před hrudní. Cval však zvíře využívá je na krátké vzdálenosti.¹⁵

U psů rozeznáváme ještě čtvrtý typ pohybu, kterým je tzv. mimochod.

¹⁵ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 59, 60, 61, 62, 63.

„...mimochod – je různě rychlý pohyb, při kterém se ve stejné fázi nachází vždy pánevní i hrudní končetina na jedné straně těla (levá + levá, pravá + pravá). Výsledkem je houpavý chod, který je u řady plemen zcela nežádoucí a u jiných naopak standardem požadovaným typem pohybu. Rozhodnout, zdali je pes mimochodník či ne, není vůbec jednoduché. Mimo vrozené vlohy dokáže tento pohyb vyvolat únava nebo nepřírozená rychlost pohybu. ...“¹⁶

Ne všechna psí plemena jsou schopna v rámci pohybu vyvinout zcela stejnou rychlost. Pro příklad však autor uvádí 10 psích plemen, která jsou považována za jedna z nejrychlejších. V pořadí od nejpomalejšího z nich se jedná se o border kolii, která je schopna vyvinout rychlost až 48 km/h, dobrmana (dosahuje rychlosti až 50 km/h), jack russel teriéra (dosahuje rychlosti až 56 km/h), dalmatina (dosahuje rychlosti až 57 km/h), barzoje (dosahuje rychlosti až 59 km/h), whippetu (dosahuje rychlosti až 60 km/h), maďarského ohaře (dosahuje rychlosti až 63 km/h), afgánského chrta (dosahuje rychlosti až 64 km/h), salukiho (dosahuje rychlosti až 68 km/h) a na prvním místě o plemeno greyhound (nazývaný též anglický chrt, ač nepochází z Anglie) u něhož byla zaznamenána rychlost až 72 km/h.¹⁷

2.2. Chrup a skus

Další kategorií z anatomických vlastností psa, významnou pro využití v ozbrojených složkách je zcela jistě chrup psa a jeho atmosférický stisk. Pes disponuje v dospělosti trvalým chrupem v počtu 42 zubů. Z toho se jich 20 nachází v horní čelisti a 22 v čelisti dolní. Zuby se v čelistech nachází v *následujícím* uskupení:

¹⁶ cmku.cz:Základy anatomie psa[online].[cit.16.02.2023].Dostupné z <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/zaklady-anatomie-psa-101>

¹⁷ psivesmir.cz:TOP 10 nejrychlejších psů Sluneční soustavy[online].[cit.16.02.2023].Dostupné z <https://www.psivesmir.cz/blog/top-10-nejrychejsich-psu-slunecni-soustavy/>

a) polovina horní čelisti: 3 řezáky, 1 špičák, 4 zuby třenové (tzv. premoláry), 2 stoličky

b) polovina dolní čelisti: 3 řezáky, 1 špičák, 4 zuby třenové (tzv. premoláry), 3 stoličky¹⁸

„...Vzorec trvalého chrupu psa:

3I 1C 4P 2M

----- x 2 = 42

3I 1C 4P 3M...“¹⁹

„...Správný skus psa je reprezentován nasedáním zubů obou čelistí na sebe. Vadou je předkus (obr. 66B), kdy spodní čelist je delší než horní, a naopak podkus (obr. 66A), kdy dolní čelist je kratší než horní. V exteriéru některých plemen jsou však tyto vady přímo vyžadovány.

Další vývojové vady jsou ztráta a nevyvinutí zubů. Nejčastěji dochází ke ztrátě zubu třenového, a to buď jen některého, nebo všech 4 (z každé poloviny čelisti 1 zub)...“²⁰

Nemalou roli v přirozených vlastnostech psa, které jej předurčují k využití ve služební kynologii je i jeho skus.²¹

U psů rozeznáváme 4 typy skusu. Jedná se o nůžkový skus, klešťový skus, podkus a předkus.

V případě nůžkového skusu řezáky spodní čelisti dosedají těsně za řezáky čelisti horní. Tento skus je vyžadován u většiny plemen. Klešťový skus je charakteristický tím,

¹⁸ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. Pes a jeho výcvik. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 63.

¹⁹ cmku.cz: Základy anatomie psa[online]. [cit. 16.02.2023]. Dostupné z <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/zaklady-anatomie-psa-101>

²⁰ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. Pes a jeho výcvik. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 63, 64.

²¹ psivesmir.cz: Top 7 psů Sluneční soustavy s nejsilnějším skusem[online]. [cit. 16.02.2023]. Dostupné z <https://www.psivesmir.cz/blog/top-7-psu-s-nejsilnejsim-skusem/>

že řezáky spodní a horní čelisti nasedají přímo (dochází tak k jejich rychlému opotřebení). V případě předkusu, který je u některých plemen zcela běžný (např. boxer), je horní čelist kratší než spodní. U podkusu je naopak spodní čelist kratší než horní.²²

U psa lze konstatovat, že síla jeho skusu odpovídá jeho tělesným rozměrům. Sílu skusu může ovlivnit jeho typ, kdy ideální je nůžkový, případně klešťový. Další faktory mající na tuto sílu vliv jsou tvar lebky, tvar čelisti psa a zejména žvýkací svalstvo. Pes je šelmou a skus šelem se od lidského značně liší.²³

„...Lidské svaly v čelistech vyvinou průměrnou sílu zhruba 600 newtonů (N), což odpovídá tlaku 60 kg působících na 1 cm² povrchu zubu. Ta maximální se pohybuje u mužů okolo 200 kg-1 cm², u žen je to o 50 kg méně. U mnoha zvířat jsou tyto síly mnohonásobně vyšší. Navíc pro šelmy je typické, že je síla přenášena ve směru páčivém vůči povrchu zubů (Canino sectorial komplex). V porovnání k tomu u člověka se přenáší tlak při žvýkání rovnoměrně ve směru kolmém vůči povrchu zubů. Stoličky člověka jsou tzv. bunodontní (žvýkací plošky jsou ploché, určené k rozžvýkání potravy), přenášený tlak se rovnoměrně přenáší a rozkládá z jedné široké plochy na druhou. Pro chrup šelem jsou charakteristické zašpičatělé zuby. Skusový tlak se tudíž nerozkládá jako u člověka do plochy, ale soustřeďuje se bodově s daleko větší účinností do menšího prostoru v zašpičatělé části zubů. ...“²⁴

Pro ucelený pohled na sílu skusu u psa s významem pro služební kynologii je třeba uvést, že lidské kosti (např. v ruce), vydrží stisk o síle kolem 100 kg (1000 N). Při vyšší síle stisku může dojít k jejich lámání.

U psů typu německého a belgického ovčáka a dalších plemen využívaných jako služební (např. Dobrman a Rotweiler) se síla skusu pohybuje mezi 1000 až 1500 N. Mezi psy byl nejsilnější skus zaznamenán u pasteveckého plemene turecký Kangal, kdy

²² vetvill.cz: Anatomie chrupu psa[online].[cit.16.02.2023].Dostupné z <https://www.vetvill.cz/cs/m-63-anatomie-chrupu-psa>

²³ psivesmir.cz: Top 7 psů Sluneční soustavy s nejsilnějším skusem[online].[cit.16.02.2023]. Dostupné z <https://www.psivesmir.cz/blog/top-7psu-s-nejsilnejsim-skusem/>

²⁴ ipdental.cz: Síla stisku zubů čelistmi u zvířat[online]. [cit.16.02.2023]. Dostupné z <https://www.ipdental.cz/p92/sila-stisku-zubu-celistmi-u-zvirat>

u tohoto zvířete byla naměřena hodnota až kolem 3230 N.²⁵

2.3. Nervová soustava

„...Nervová soustava uskutečňuje spojení organismu s vnějším prostředím, reguluje vzájemné vztahy mezi orgány a spojuje funkce těla jako celek. ...“²⁶.

Jinými slovy je *„...Pojítkem mezi jednotlivými orgány a také jakýmsi řídicím celkem schopným reagovat na vliv vnějšího i vnitřního prostředí organismu...“²⁷*

Nervovou soustavu rozdělujeme na tři části a to centrální (CNS), vegetativní a periferní.

Centrální nervová soustava je tvořena mozkem, mozečkem, prodlouženou míchou a páteřní míchou. Mozek a mozeček se skládají z hmoty šedé (nervové buňky) a hmoty bílé (nervová vlákna). Oba tyto orgány jsou uloženy v lebeční dutině. Prodloužená mícha se nachází na přechodu dutiny lebeční a páteře. Na ni navazuje mícha páteřní, která je uložena v kanálu páteřním. Mícha zprostředkovává přenos podnětů do mozku a z mozku.

Vegetativní nervová soustava je tou částí nervové soustavy, která má za úkol regulaci podnětů ve vnitřních orgánech a udržení vnitřní stability organismu.

Periferní nervová soustava zajišťuje spojení centrální nervové soustavy se periferními částmi těla. Mozek je na tuto soustavu napojen prostřednictvím 12 párů mozkových nervů.²⁸

²⁵ psivesmir.cz: Top 7 psů Sluneční soustavy s nejsilnějším skusem[online].[cit.16.02.2023]. Dostupné z <https://www.psivesmir.cz/blog/top-7psu-s-nejsilnejsim-skusem/>

²⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 72.

²⁷ cmku.cz:Základy anatomie psa[online].[cit.16.02.2023].Dostupné z <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/zaklady-anatomie-psa-101>

²⁸ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 73, 74.

2.4. Smyslové orgány

Smyslovými orgány rozumíme ty, pomocí nichž centrální nervová soustava přijímá podněty z okolního prostředí. U psa jich rozeznáváme pět (zrak, čich, sluch, hmat a chuť), přičemž nejstěžejnější jsou pro něho tři. Ty to tři jsou rovněž velmi důležité pro využití psa člověkem k účelům služební kynologie. Jsou jimi čich, sluch a zrak.

Pomocí čichu a sluchu pes dokáže zachytit vnější podněty, které člověk vzhledem ke stavbě lidského čichového a sluchového ústrojí neregistruje.

Pro účely této práce není třeba podrobně popsat stavbu těchto orgánů, ale zaměřit se na princip jejich funkce a porovnat jejich výkonnost a citlivost ve srovnání s těmito vlastnostmi u člověka.²⁹

a) Zrak

Zrakový analyzátor se dělí z funkčně morfologického hlediska na centrální a periferní část, kdy periferní část je tvořena světlolomným systémem oka sítnice a očními podpůrnými strukturami. Centrální část je tvořena očním nervem, zrakovými dráhami a projekčním polem. Světlolomný systém je tvořen rohovkou, očním mokem, čočkou a sklivcem.

Funkčně nevyhnutelnými součástmi zrakového analyzátoru jsou jeho centrální části a zraková dráha.

Samotný proces vidění začíná v sítnici oka, která je vlastně součástí centrální nervové soustavy. Oční buňky rozlišujeme dvojí, a to tyčinky a čípky. Tyčinky zastávají hlavní roli při vidění za šera (obvyklá doba lovu u psovitých šelem) a zajišťují černobílé vidění. Tyčinky rovněž zajišťují sledování pohybu objektu. Čípky jsou důležité pro vidění v denní době a zajišťují vidění barevné. Pro nočních živočichů (živočichů aktivní v noční době) je typická převaha tyčinek a pro živočichů diurnálních, kteří jsou aktivní převážně v denní době, je charakteristická převaha čípků. Pes nebyl původně, do své

²⁹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 73,74.

domestikace, typickým denním živočichem, ale naopak nočním. Proto pro něho zprvopočátku nebylo barevné vidění důležité, tak jako noční, černobílé.³⁰

Anatomická stavba oka je od stavby oka lidského odlišná.³¹

U psa je procentuální zastoupení tyčinek v sítnici oka vyšší než u člověka. Centrální část retiny (sítnice) u psa obsahuje kolem 20 % čípků a kolem 80 % tyčinek. U člověka se obsah čípků v sítnici pohybuje téměř ke 100 %.

To, co všechno zvířata přesně vidí, je doposud ne zcela přesně známo. Tyto poznatky se stále vyvíjí.

Na základě chování zvířat, biochemických, elektrofyziologických a anatomických výzkumů však některé poznatky vedoucí k porovnání lidského a psího zrakového vnímání byly získány. Dle těchto poznatků psi rozlišují barvy hůře.³²

„...Oko člověka je typické trichromatické, oko psa dichromatické, což způsobuje, že oko člověka je maximálně citlivé při 445, 535 a 555 nm spektra. Oko psa vykazuje jen dva vrcholy citlivosti, a to 429 a 55 nm.

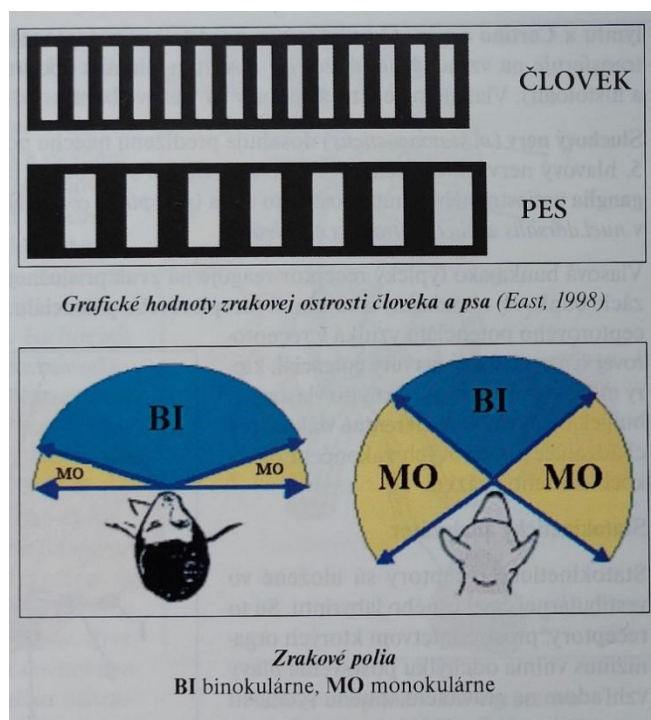
To má za následek, že pes má viditelný svět sestávající ze žlutých, modrých, šedých barev viditelného spektra. Předpokládá se, že objekty, které vnímá člověk jako červené, se psovi jeví jako žluté a to, co člověk vnímá jako zelené, je pro psa bílé, nebo šedé.“³³

³⁰ KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Polícajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Polícajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 128, 129.

³¹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 81.

³² KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Polícajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Polícajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 128, 129.

³³ KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Polícajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Polícajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 129.

Obrázek 4: Grafické hodnoty zrakové ostrosti člověka a psa a znázornění zrakového pole, převzato z knihy „Policajná kynológia“ – Václav Krajník, Vladimír Ďurišin, Marián Kozák, František Bohrn a kol. Bratislava 2009 ze str. 129

Z doposud získaných poznatků vyplývá, že zraková ostrost u psa a u člověka je odlišná. Člověk vidí téměř šestkrát silněji než pes.

Zraková ostrost byla měřena technikou nistagmické reakce (tzn. počtem cyklů na jednominutový zrakový úhel), kdy u člověka byla naměřena hodnota 30 a u psa hodnota jen 12.

Naopak vizuální pole psa vykazuje relativně velké centrální binokulární vidění oproti člověku, což je ovlivněno umístěním očí na hlavě.

Podle lidstvem doposud zjištěných informací lze usuzovat, že pro zvířata je důležitější rozeznávat jednotlivé obrysy, než barvy, a to zejména v pološeru za pohybu. Tento předpoklad je dán uzpůsobením psa (zvířete – šelmy) k lovu.³⁴

Dle výzkumů dnes můžeme říci, že pes se velmi jistě pohybuje v šerosvitu, ale

³⁴ KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Policajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 128, 129.

v naprosté tmě nevidí. Za denního světla je jeho vidění slabší než u člověka. Tyto závěry jsou vědci odvozovány z anatomické stavby psího oka., které má oddělené zorné pole a na sítnici nemá tak zvanou žlutou skvrnu.

Na základě provedených pokusů bylo zjištěno, že pes v hustém šerosvitu kolem 22:00 hodin rozlišoval posušky na vzdálenost cca. 22 m a člověk za stejných podmínek pouze na vzdálenost 8 m. Za denního světla se hranice viditelnosti nepohyblivých předmětů u psa pohybuje kolem 300 m a u pohyblivých kolem 700 m.

Rozdíl ve viditelnosti předmětů psem ve srovnání s člověkem je také značně ovlivněna jejich výškou, kdy pes z ní nemusí vidět určité předměty pro členitost terénu dříve než člověk.³⁵

b) Sluch

Pes má stejně jako člověk schopnost vnímat a následně analyzovat zvuky z vnějšího prostředí a rovněž tak používáním zvuků s vnějším prostředím komunikovat.³⁶

„...Ucho člověka a psa efektivně mění akustické podněty na nervové impulzy, které jsou vedené a hodnocené centrální nervovou soustavou. Ucho savců je senzitivní zejména ke zvukům širokého frekvenčního diapazónu. ...“³⁷.

Pes má sluch vysoce vyvinutý stejně jako čich. Oba tyto smysly jsou u psa mnohonásobně citlivější než u člověka. Pokud chceme zvuk charakterizovat, hovoříme o jeho výšce, síle a zbarvení, kdy výška je pro příjem zvukových podnětů sluchovým orgánem nejdůležitější. Výška je dána počtem vzdušných nárazů na ušní bubínek za 1 sekundu (tzv. kmitočet). Čím je počet kmitů vyšší, tím je vyšší i zvuk.³⁸

³⁵ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 81.

³⁶ KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Policajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 129, 130.

³⁷ KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Policajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 129.

³⁸ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 80.

„...Člověk vnímá výšku zvuku od 16 do 20 000 kmitů za sekundu. Trénovaný pes je schopen vnímat zvuk do výše 90 000 kmitů za sekundu. Tuto vlastnost lze s úspěchem využít při výcviku, kdy pes reaguje na různé odstíny nebo zvuky, které lidské ucho nevnímá. Při praktickém využití psa, např. v strážní službě, zjišťuje pes zvuky, které člověk registruje mnohem později nebo vůbec ne.³⁹

Pes nemusí vždy na všechny zvuky způsobené člověkem reagovat. Není to však z důvodu, že by je sluchem neregistroval, ale proto, že k této reakci u něho nebyl vypracován podmíněný reflex na dotyčný zvukový podnět. Vypracování podmíněných reflexů je pak otázkou kvalitního výcviku.⁴⁰

c) Čich

Čich je nejdůležitějším smyslem psa, a to jak z hlediska jeho přirozeného fungování, tak i z hlediska jeho využití pro účely služební kynologie. Můžeme obrazně říci, že pes vidí čenichem. Pro představu lze uvést, že při vrcholných výkonech byli psi schopni sledovat i pachovou stopu stáří až 20 hodin. Množství pachu zanechané člověkem při pohybu v jednom otisku stopy činí cca. jednu tisícinu z celkového pachu člověka, kdy se při každém kroku dotkne lidská končetina terénu cca. na čtvrt sekundy. Toto množství pachu je člověkem a jím doposud vyvinutými technickými prostředky nesledovatelné.⁴¹

„...Pro psa je to ale množství 100krát silnější než potřebuje ke zjištění pachu. ...“⁴².

Receptory čichu patří mezi tzv. chemoreceptory. Čich má psu sloužit k vyhledávání a výběru vhodné potravy, stejně tak jako chuť.⁴³

„...čichová sliznice obsahující čichové smyslové buňky je u člověka uložena v oblasti

³⁹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 80.

⁴⁰ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 80.

⁴¹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 79

⁴² HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 79.

⁴³ KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Policajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 129, 130.

olfactoria na ploše 300–500 mm na stropě nosní dutiny a přilehlé oblasti septa. U zvířat jsou dvě základní receptivní lokality, a to receptory dislokované v dorzokaudální části nosní dutiny a ve vomeronasální oblasti tzv. Jakobsonově orgánu, který je uložen hned za nozdrami. Receptorové buňky obklopené podpůrnými a bazálními buňkami mají krátké výběžky směřující k povrchu, zakončené 10–12 cíli. Axony čichových receptorů přecházejí do bulbus olfactorius. Klidový potenciál těchto buněk je relativně nízký (33mV). Během čichové stimulace vzniká depolarizací akční potenciál receptoru (APR) (4–8 mV) v závislosti na intenzitě podnětu. Tyto APR jsou superponovány na akční potenciály při ústí do axonu a mění se na potenciál vzruchotvorný, jelikož vede ke vzruchu bez přítomné synapse. První synaptické spojení neuritu čichového receptoru nastupuje až v bulbus olfactorius. Poměr vstupu a výstupu je zde relativně vysoký (1000: 1). Pes má více než 250 milionů receptorů, tedy 50krát více než člověk, který jich má v nazoolfaktoriální oblasti asi 5 milionů. ...⁴⁴

Pes je schopen svým čichem registrovat pachové koncentrace až 100 000 000 x nižší než člověk.

Čich psa je v rámci služební kynologie využíván ke sledování pachových stop za účelem nalezení osob, či věcí, které je zanechaly, k vyhledání konkrétních látek a předmětů (na základě jejich specifického pachu), k vyhledávání osob pohřešovaných a hledaných v terénu), osob nacházejících se pod sutinami či sněhovou lavinou, lidských ostatků a jejich částí, ale i k vyhledávání osob podezřelých (pachatelů trestné činnosti), ukrývajících se v budovách a objektech nejrůznějšího charakteru.

Služební pes takto zajišťuje zvýšení rychlosti a efektivity vyhledávání, snížení personálních požadavků na počty policistů, účastnících se takovýchto úkonů a opatření, ochranu života a zdraví policistů při zákrocích proti pachatelům trestné činnosti atd.⁴⁵

⁴⁴ KRAJNÍK, Václav, ĎURIŠIN, Vladimír, KOZÁK, Marián, BOHRN, František, a kolektiv. *Polícajná Kynológia*. 1. vydání. Bratislava: Akadémia Polícajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s 130, 131.

⁴⁵ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 81.

2.5. Přirozené vlastnosti a schopnosti psa, klíčové pro jeho využití v problematice zákroků proti pachatelům trestné činnosti a ve služební kynologii obecně

Vše výše citované lze zařadit do přirozených vlastností psa, klíčových pro téma této práce. V této kategorii však v souvislosti s využitím psa pro účely služební kynologie a zejména pak v souvislosti s jeho využitím v problematice zákroků proti pachatelům trestné činnosti, nelze opomenout přirozenou psí vlastnost, jakou je obranná reakce a dále schopnost, jíž je jeho fyzická zdatnost. Ze smyslů výše uvedených jsou pak pro danou problematiku klíčové následující smysly: čich, sluch a zrak.

Přirozenými neboli vrozenými vlastnostmi psa rozumíme vlastnosti, které pes zdědil v rámci vývoje po svých předcích – šelmách, jež mu mají umožňovat život ve složitých vnějších podmínkách. Za pomoci rozvíjení těchto vrozených vlastností formou správně vedeného výcviku, lze tyto vlastnosti uměle využívat mimo jiné důležité činnosti lidí i pro účely služební kynologie. Rozvíjením a usměrňováním přirozených vlastností psa pak získáváme jeho určité a člověkem požadované schopnosti.

Autor tedy považuje za nutné se zmínit ještě o obranné reakci a fyzické zdatnosti.

a) Obranná reakce

Je to vrozená reakce psa na nepříznivé podmínky, kterým je vystaven ve vnějším prostředí a zejména na ty, které jej ohrožují. Tato reakce se vyskytuje ve formě aktivní a pasivní. Kritériem pro její stanovení je daný typ vyšší nervové činnosti psa, kdy rozeznáváme její čtyři základní typy. Jsou to melancholik, flegmatik, choleric a sangvinik. V praxi se většinou nevyskytují čisté typy, ale tzv. mezitypy, jichž rozlišujeme celou řadu. Ideálním typem pro využití ve služební kynologii a zejména pak v problematice zákroků proti pachatelům trestné činnosti je sangvinik, či mezitypy jakými jsou sangvinik/choleric a sangvinik/flegmatik. Zcela nevyhovujícím typem je melancholik a dále jeho mezitypy. V praxi jsou využívány různé metody typizace.

Pro využití v problematice zákroků proti pachatelům protiprávní činnosti je podstatné, aby u psa byla obranná reakce dostatečně rozvinuta, tzn. aby byl pes dostatečně

dráždivý a nebojácný. Tyto vlastnosti jsou u psa určeného pro danou problematiku vyžadovány a je třeba je i cílevědomě a správně dále rozvíjet kvalitně a správně vedeným výcvikem.

b) Fyzická zdatnost

Tato vlastnost je pro využití ve služební kynologii jako celku a zejména pak v problematické zákroku proti pachatelům protiprávní činnosti velmi významná a důležitá. V mnohých případech je však při přípravě služebních psů psovody opomíjena s pocitem, že je psu dána od přírody a není třeba ji dále rozvíjet.

Dle autorových osobních poznatků je však takové přesvědčení mylné. Pes má samozřejmě určité fyzické dispozice vrozené a oproti člověku lépe rozvinuté. Pro jejich udržení a zvýšení je však třeba, stejně jako u člověka, tyto dispozice rozvíjet správně vedeným tréninkem, a to ve všech oblastech využití i v rámci fyzické kondice jako celku. Fyzická kondice při pachových pracích lze zvýšit jen stupňujícím se tréninkem této činnosti, kdy jsou zatěžovány určité orgány (čichové ústrojí), pes se učí dlouhodobému soustředění a správnému dechu. U obranných prací se zase správně vedeným tréninkem zvyšuje síla žvýkacích svalů a pes se učí dýchat nosem při sevření kořisti. Každá problematika si vyžaduje vlastní trénink, který je však třeba posilovat rozvíjením celkové tělesné zdatnosti a fyzické kondice. Toto lze docílit pravidelným během, posilovacími cviky, tréninkem skoků apod.

Je třeba si však uvědomovat, že pes ostatně jako každý živý organismus, podléhá přírodním zákonitostem, kdy jeho život je daleko kratší než ten lidský. Pracovní upotřebitelnost psa pro účely služební kynologie se pohybuje v rozmezí od cca. 2 let až do cca. 8–9 let věku zvířete. Po dosažení uvedené horní věkové hranice schopnosti orgánů zvířete rychle klesají.⁴⁶

Při shrnutí výše uvedeného je třeba si uvědomit, že pes se od člověka v mnohých vlastnostech a fyzických i psychických dispozicích velmi liší. V některých ohledech jsou jeho schopnosti vůči člověku vyvinutější a dokonalejší a u některých je tomu naopak. Jeho obrovskou devizou pro využití člověkem k obecně prospěšným činnostem, je

⁴⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s 78, 79, 81.

zejména jeho čich, sluch, lovecký a obranný pud, fyzická zdatnost, rychlost pohybu, síla skusu, inteligence, schopnost učit se a ochota spolupracovat s člověkem. Člověk dokáže naopak daleko lépe uplatňovat rozum, předvídat a hodnotit situaci.

Spojením člověka a jemu oddaného a dobře vycvičeného psa získáváme pro policejní činnosti zcela nenahraditelnou dvojici, která v rámci výkonu policejních činností, spočívajících v ochraně životů a zdraví osob, majetku, pátrání po osobách a věcech, vyhledávání předmětů a látek, vyhledávání ostatků lidských těl a při dalších kriminalistických úkonech, prováděných v rámci vyšetřování trestné činnosti, je obrovským přínosem a neodmyslitelnou součástí Policie České republiky.

3. Nebezpečný pachatel – pojem, formy

„...V první řadě je třeba uvést, že pochopitelně neexistuje přesná definice nebezpečného pachatele. Obsah tohoto pojmu vymezuje pouze nauka policejního práva.

Zcela obecně řečeno je nebezpečným pachatelem taková osoba, která v dané situaci představuje natolik závažnou hrozbu pro život či zdraví, popř. pro svobodu či lidskou důstojnost, že možnost, že bude střelbou těžce zraněna, nebo dokonce zabita, je z hlediska zájmu společnosti přijatelnější než možnost nezakročení proti takové osobě.
...⁴⁷

S pojmem nebezpečný pachatel se setkáváme v zákoně č. 273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky. Konkrétně je pojem nebezpečný pachatel uveden v ustanoveních § 56 uvedeného zákona, kde jsou stanoveny podmínky použití zbraně policistou.

Ustanovení podle § 56 odst. 1 písm. b) uvádí, že policista je oprávněn použít zbraň
„...jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt, ...“⁴⁸

Ustanovení podle § 56 odst. 1 písm. c) uvádí, že policista je oprávněn použít zbraň
„... aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet, ...“⁴⁹

V případě prvního uvedeného ustanovení (§ 56 1/b) je nutností vnímat označení

⁴⁷ mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace- stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>

⁴⁸ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 123.

⁴⁹ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 123.

nebezpečný pachatel jako označení osoby, u níž v dané situaci hrozí, že provede útok se zbraní. Dle uvedeného zákona se zde zbraní rozumí cokoliv, čím lze učinit útok důraznějším. Jedná se o situace, kdy policie ví, že pachatel má zbraň, nebo ví, že se jedná o pachatele závažných trestných činů proti životu či zdraví a pachatel je tedy schopen provést ozbrojený útok, nebo takovýto útok hrozí z jiného důvodu.

V případě druhém (ustanovení § 56 1/c) se nebezpečným pachatelem rozumí osoba, u níž v dané situaci hrozí nebezpečí, že pokud nebude zadržena či zajištěna, dopustí se závažných trestných činů proti životu či zdraví, případně svobodě nebo lidské důstojnosti, kdy se ve všech případech jedná o závažné násilné činy. Příkladně se může jednat o pachatele vraždy, znásilnění, pohlavního zneužívání, těžkého ublížení na zdraví nebo loupeže, v jehož případě hrozí, že bude násilí opakovat.⁵⁰

V praxi policista při zákroku ve většině případů rozhoduje o tom, jakou osobu označí na základě provedení posouzení daných skutečností, dle výše uvedených kritérií, za nebezpečného pachatele sám. V takovém případě pak policista nese i odpovědnost za toto posouzení a jeho případné důsledky. Může však nastat situace, že mu byla osoba, proti níž bude směřovat jeho zákrok, předem označena za nebezpečného pachatele ze strany nadřízeného policisty. V takovém případě nese odpovědnost za posouzení věci podle výše uvedených kritérií tento nadřízený.

„...Obecně platí: vždy zvažovat přiměřenost zákroku, a zda nelze dosáhnout jeho účelu jinak, tedy např. chytit či zpacifikovat osobu bez použití zbraně. Dále vždy zvažovat, zda fakt, že by osoba nebyla zastavena, představuje vůbec nějaké vážné nebezpečí. ...“⁵¹

V souvislosti s poslední citací se nabízí otázka, jakého zákonného prostředku lze v konkrétní dané situaci použít a který bude v daném případě nejefektivnější a nejmírnější.

⁵⁰ mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>

⁵¹ mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>

V takovém případě bude dle autorova názoru podloženého zkušenostmi z praxe jednou z nejvhodnějších alternativ zadržení osoby, proti níž zakročujeme, a kterou označujeme za nebezpečného pachatele a použití zbraně nevnímáme za jednoznačně nutné, použití služebního psa, a to ať už s náhubkem, či bez náhubku, jímž můžeme dosáhnout obdobného výsledku, jako použitím zbraně, ne však ve většině případů s fatálními následky. Rovněž tak při použití správně vycvičeného služebního psa minimalizujeme ohrožení dalších nezúčastněných osob, pokud k zákroku dochází za jejich přítomnosti.

V praxi je vždy zapotřebí při označování osoby, jako nebezpečného pachatele rozlišovat obdržená sdělení. Sdělení, že je osoba ozbrojená, či má agresivní sklony, má pro policisty taktický, nikoliv však právní význam. V takovém případě by měl policista k osobě přistupovat obezřetně. Sdělení však neznamena, že je zde přímý předpoklad použití zbraně proti takové osobě.

Naopak sdělení, že osoba, proti níž bude veden zákrok je nebezpečným pachatelem ve smyslu ustanovení § 56 odst. 1 písm. b), či c) z. č. 273/2008 Sb., Zákona o Policii České republiky zakládá předpoklad, že služební zbraně bude třeba proti takové osobě použít.⁵²

„...Existuje judikát 6 Tdo 643/2009 (popř. 6 Tdo 798/2006), ve kterém Nejvyšší soud judikoval, že za určitých okolností není vyloučeno označit za "nebezpečného pachatele" rovněž podnapilého či opilého řidiče (či řidiče pod vlivem návykových látek), který si počíná při řízení nebezpečně (např. jede vysokou rychlostí v hustě zabydlené části obce) a bezprostředně ohrožuje životy a zdraví ostatních osob. Mimo to ale judikoval také, že nebezpečným pachatelem podle jeho názoru je: a) zvláště nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák., tj. za současného nového trestního zákoníku tomu jde o pachatele zvláště závažných zločinů dle § 14 odst. 3 nového trestního zákoníku, tedy zločinů s horní hranicí trestní sazby minimálně 10 let, b) pachatel úmyslného trestného činu, o kterém vyjde najevo, že je ozbrojen, c) vězeň na útěku, d) osoba, která

⁵² mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>

byla Policií ČR za nebezpečného pachatele výslovně označena. ...“⁵³

Uvedený judikát však v policejní praxi nelze vždy reálně doslovně aplikovat. V případě, že by byla doslovně dodržována jeho vymezení, došli bychom k následujícím závěrům.

Znamenalo by to například, že dle bodu a) uvedeného judikátu (zde jsou uvedeny pojmy „zvlášť nebezpečný recidivista“ dle § 41 starého trestního zákona a „pachatel zvlášť závažných zločinů“ dle § 14 odst. 3 nového trestního zákoníku) by policie mohla použít střelnou zbraň proti osobě pachatele nenásilného trestného činu s vysokou trestní sazbou (např. závažná majetková trestná činnost, hospodářské trestné činy, či i některé trestné činy proti životnímu prostředí), který před policií utíká.

Dále bychom také jako ozbrojeného pachatele úmyslného trestného činu mohli označit dle bodu b) uvedeného judikátu, i pachatele nejbanálnějšího úmyslného trestného činu, který má u sebe věc, kterou lze učinit útok proti tělu důraznějším. Takovou osobou by mohl být pachatel pomluvy, který má v kapse zavírací nůž apod.

Dle bodu judikátu uvedeného pod písmenem c), by pak mohl být za nebezpečného pachatele, proti němuž opravňuje zákon použít střelnou zbraň, označen i vězeň na útěku, kterým je odsouzený za banální trestný čin, jež utekl z věznice s dohledem, kde není výkon střežení osob prováděn vězeňskou službou, ale pouze vychovateli. Jednalo by se tak o osobu, která není prakticky nebezpečná a není předpoklad, že by z její strany společnosti hrozilo tak závažné nebezpečí, aby ji bylo třeba zastavit použitím smrtící síly.⁵⁴

Na základě výše uvedeného je třeba si uvědomit, že zákon i zde citovaný judikát Nejvyššího soudu, předkládají určitá kritéria, dle nichž lze postupovat a z nichž lze

⁵³ mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>

⁵⁴ mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx,file:///F:/Bakal%C3%A1%C5%99sk%C3%A1%20pr%C3%A1ce%20-%20mater%C3%A1ly/MV-60669-2_OBP-2022_-_priloha.pdf

vycházet při označení osoby, jako nebezpečného pachatele policistou při zákroku, nebo jeho nadřízeným před zákrokem.

Odpovědnost za rozhodnutí a vlastní použití zbraně proti osobě však leží na konkrétním policistovi, který věc vyhodnotil a na základě vyhodnocení se pak rozhodl.

Při posuzování konkrétní situace je třeba vždy vycházet ze všech známých okolností a skutečností. Vlastní rozhodnutí je pro každého policistu vždy velmi náročné, jelikož k tomuto rozhodování většinou dochází za vyhrocené situace, kritických okolností a musí ho být dosaženo ve velmi krátkém časovém intervalu (někdy i v řádu vteřin).

Opět se zde po vyhodnocení výše uvedeného autor dostává k závěru, že mnohdy bude velmi vhodnou alternativou místo použití smrtícího prostředku (střelné zbraně) policistou, použití donucovacího prostředku dle ustanovení § 52 písm. j) z. č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky, kterým je služební pes.

Odůvodnění využití tohoto prostředku se autor podrobněji věnuje v následujících kapitolách.

4. Policie České republiky vs. problematika nebezpečných pachatelů, výkonné útvary PČR podílející se na této problematice, sl. kynologie vs. problematika nebezpečných pachatelů

Policie České republiky je jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem, který slouží veřejnosti a jehož úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené mu zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky. Policie působí na území České republiky, vyjma případů, kdy tak stanoví zákon či jiný právní předpis.⁵⁵

V rámci výkonu svých činností řeší i problematiku nebezpečných pachatelů, kdy její činnost na tomto úseku spočívá v tvorbě metodických aktů, provádění výcviku příslušníků PČR a v neposlední řadě, v provádění zákroků proti osobám, které lze za nebezpečného pachatele označit.

V Policii České republiky jsou zřízeny útvary, jejichž činnost je zaměřena na tuto problematiku včetně boje s organizovanou trestnou činností a terorismem. Pro účely této práce necituje autor jejich celý výčet, ale uvádí zde jen některé z nich, které v praxi provádí zákroky proti pachatelům trestné činnosti, jež lze vzhledem k povaze a okolnostem konkrétní situace označit za „nebezpečné pachatele“.

Mezi útvary PČR, které se na danou problematiku specializují, a to jak selektovaným výběrem policistů v nich zařazených, vybavením, technickými prostředky, zbraněmi a rovněž tak výcvikem patří:

a) Útvar rychlého nasazení (URN) se sídlem v hlavním městě Praha (útvar s celorepublikovou působností, spadající pod policejní prezidium, náměstka policejního prezidenta pro SKPV),

⁵⁵ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 1, 2, 3.

b) Zásahové jednotky jednotlivých krajských ředitelství PČR (je jich 8 a spadají pod jednotlivá krajská ředitelství policie ČR, pod náměstka pro vnější službu):

1. Zásahová jednotka KŘP Hl. m. Prahy (ZJ Praha)
2. Zásahová jednotka KŘP Středočeského kraje (ZJ Střední Čechy)
3. Zásahová jednotka KŘP Ústeckého kraje (ZJ Teplice)
4. Zásahová jednotka KŘP Plzeňského kraje (ZJ Plzeň)
5. Zásahová jednotka KŘP Jihočeského kraje (ZJ České Budějovice)
6. Zásahová jednotka KŘP Královehradeckého kraje (ZJ Hradec Králové)
7. Zásahová jednotka KŘP Jihomoravského kraje (ZJ Brno)
8. Zásahová jednotka KŘP Moravskoslezského kraje (ZJ Ostrava)

c) Speciální jednotka Dukovany (působnost při ostraze objektu jaderné elektrárny Dukovany, je součástí Krajského ředitelství policie kraje Vysočina)

d) Speciální jednotka Temelín (působnost při ostraze objektu jaderné elektrárny Temelín).

a) Útvar rychlého nasazení (používá se zkratka ÚRN či URNA):

„...je specifickou součástí Policie České republiky a je určen zejména pro boj proti terorismu. Jedná se o jeden ze servisních útvarů s celostátní působností. Provádí zákroky proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům zvláště závažných trestných činů, zejména při jejich zadržení, plní úkoly policie na základě rozhodnutí ministra vnitra na území jiného státu, spolupracuje při plnění svých úkolů s resortními a mimoresortními subjekty a protiteroristickými jednotkami bezpečnostních sborů jiných států, zajišťuje rozvoj a aplikaci taktických postupů a zákroků, k čemuž využívá informací a poznatků získaných zejména z mezinárodní spolupráce, poskytuje na úseku této činnosti odbornou a metodickou pomoc útvarům policie, je odborným garantem na

úseku vyjednávání a používání výbušnin při zákroku a výcviku. ...⁵⁶

b) Zásahová jednotka:

„...V zásahové jednotce působí speciálně vycvičení policisté nasazovaní k plnění zvláštních a nebezpečných úkolů. ...“⁵⁷

Mezi hlavní úkoly zásahových jednotek patří mimo jiné provádění zákroků proti nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům zvláště závažných úmyslných trestných činů (zejména při jejich zadržení); nasazení při ochraně a obnovení veřejného pořádku a to v místech, kde se vykonává vazba nebo trest odnětí svobody; zajišťování bezpečnosti a přepravy chráněných osob; zabezpečování přepravy nebezpečných látek, věcí a cenností pro bankovní ústavy a další státní instituce; zabezpečování doprovodů převozu štěpných materiálů do jaderných elektráren a ochrany objektů; provádění prvotních opatření proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků a pyrotechnických prohlídek při všech výše uvedených činnostech.⁵⁸

c) Speciální jednotka Dukovany a Speciální jednotka Temelín:

Mezi hlavní úkoly obou speciálních jednotek patří pohotovostní specializovaná ochrana jaderné elektrárny a jejího bezprostředního okolí proti možným narušitelům, spočívající v provedení prvotního opatření a zákroku při bezprostředním ohrožení života nebo zdraví osob či majetku za situace, kdy zákrok nesnese odkladu; provádění zákroků zejména proti pachatelům trestné činnosti, u nichž lze předpokládat kladení aktivního odporu nebo jiné závažné ztěžování postupu příslušného policejního orgánu.⁵⁹

⁵⁶ policie.cz: Bilaterální aktivity realizované prostřednictvím projektu PDP1.[online].[cit.22.02.2023].Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/upvsp-bilateralni-aktivity-realizovane-prostrednictvim-projektu-pdp-1.aspx>

⁵⁷ policie.cz: Vybraná pracoviště působící v rámci Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, Zásahová jednotka. [online].[cit.22.02.2023].Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/vybrana-pracoviste-pusobici-v-ramci-krajskeho-reditelstvi-policie-usteckeho-kraje.aspx?q=Y2hudW09OA%3D%3D>

⁵⁸ policie.cz: Vybraná pracoviště působící v rámci Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, Zásahová jednotka. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/vybrana-pracoviste-pusobici-v-ramci-krajskeho-reditelstvi-policie-usteckeho-kraje.aspx?q=Y2hudW09OA%3D%3D>

⁵⁹ policie.cz: Jadernou elektrárnu střeží speciální jednotka. [online].[cit.22.02.2023].Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/jadernou-elektrarnu-strezi-specialni-jednotka.aspx>

Mimo výše uvedených útvarů, které se na problematiku zákroků proti nebezpečným pachatelům specializují, se na těchto zákrocích podílí značnou měrou další specializované útvary, jakými jsou Pohotovostní motorizovaná jednotka v Praze, Speciální pořádkové jednotky Praha, Brno, Ostrava, Frýdek Místek, Ústí nad Labem a Plzeň. Tyto útvary jsou primárně zřízeny k plnění jiných specifických úkolů služby pořádkové policie. Vzhledem k jejich specifickému, intenzivnímu výcviku a modernímu speciálnímu vybavení, jsou však v případě potřeby rovněž využívány i k zákrokům proti nebezpečným pachatelům trestné činnosti.

S nebezpečným pachatelem se však může v rámci výkonu služby setkat kterýkoli policista v přímém výkonu služby, ať už se jedná o příslušníka služby pořádkové policie, služby kriminální policie a vyšetřování, služby dopravní policie, služby cizinecké policie a mnoha dalších útvarů PČR, vykonávajících službu v terénu. Rovněž s ním budou samozřejmě v kontaktu i policisté provádějící procesní úkony v rámci přípravného a trestního řízení na útvarech policie (vyšetřovatelé atd.).

Zákroků se většinou v prvním sledu účastní policisté základních útvarů (Obvodní oddělení PČR, Místní oddělení PČR, Oddělení hlídkové služby PČR, Pohotovostní a eskortní oddělení a případně dalších obdobných útvarů, které mohou být zřízeny policejním prezidentem na návrh příslušného krajského ředitele policie).

Velmi významnou roli zastávají v činnosti Policie České republiky na úseku problematiky zákroků proti nebezpečným pachatelům tzv. „prvosledové hlídky“.

Tyto byly vytvořeny v rámci reakce Ministerstva vnitra ČR na bezpečnostní situaci v souvislosti s přibývajícimi případy násilných útoků na život a zdraví většího počtu osob na místech veřejnosti přístupných, a to jak v zahraničí, tak i v ČR (případy tzv. aktivního útočníka).⁶⁰

Situace, kdy pachatelem je aktivní útočník, označujeme zkratkou AMOK. Jedná se o velmi závažné situace, kdy je bezprostředně ohrožen život a zdraví většího počtu osob útokem jednoho nebo několika pachatelů se střelnou či chladnou, nebo i jinou zbraní, většinou na místech, kde se v jednom okamžiku nachází větší počet osob (nemocnice,

⁶⁰ Is.vsci.cz: Diplomová práce Bc. Libor Jelínek: Taktické postupy a technické prostředky prvosledových hlídek a jejich vývoj. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://is.vsci.cz/th/nka36/>

školy, obchodní domy apod.). Cílem pachatele, či pachatelů, je v co nejkratším okamžiku, usmrtit co největší počet osob, a to z různých pohnutek (psychické onemocnění pachatele, smrtelné onemocnění pachatele, nenávisť vůči konkrétním osobám či organizaci apod., politicky, rasově či nábožensky motivované pohnutky, terorismus atd.).

Obrázek 5: Tříčlenná prvosledová hlídka PMJ Praha vstupuje do objektu (snímek zachycuje modelovou situaci ze soutěže prvosledových hlídek Rallye Rejvíz), obrázek převzat dne 22.02.2023 ze zdroje: <https://tydenikpolicie.cz/soutez-prvosledovych-hlidek-na-rallye-rejviz-znovu-ovladli-policiste-z-pmj-praha/>

Jedním z hlavních podnětů k této nové koncepci v rámci PČR byl případ útoku v Devínské Nové Vsi na Slovensku, kde pachatel Harman, ozbrojený útočnou puškou vz. 58 zastřelil sedm osob, patnáct postřelil a poté vzal život i sám sobě.

V roce 2013 byla do katalogu typových činností doplněna nově typová činnost AMOK – útok aktivního střelce (STČ - 14/IZS), což byl velmi revoluční krok v rámci taktiky postupů Policie České republiky v případě, kdy nastane mimořádná událost v podobě aktivního útočníka. V témže roce byla pro řešení situací AMOK vytvořena metodika složek IZS a v roce 2015 na základě útoku střelce v Uherském Brodě byl plnohodnotně zaveden v České republice, v rámci Policie České republiky systém nazvaný „prvosledové hlídky“. Systém reagoval na snížení dojezdových časů na místo činu, jelikož zásahové jednotky krajských ředitelství policie a Útvar rychlého nasazení PČR

nejsou schopny z důvodu své dislokace reagovat na takovéto situace včas.⁶¹ V rámci situací AMOK je předpoklad, že každá další vteřina může znamenat ztrátu dalšího života.

Prvosledové hlídky vykonávají službu, pokud nenastane mimořádná situace, v určeném územním obvodu příslušného krajského ředitelství, či obvodního (městského) ředitelství Policie České republiky. Jejich hlavní úkoly jsou stanoveny Pokynem Policejního prezidenta č. 13/2020 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Prvosledové hlídky zpravidla vykonávají hlídkovou službu ve čtyřadvacetihodinových směnách (nepřetržitý výkon služby), nebo činnosti, které mají podobný charakter. Není možné, aby byly využívány k plnění předem naplánovaných policejních činností, jakými jsou například eskorty a střežení osob, řízení silničního provozu, provádění dílčích úkonů v trestním řízení apod. Jedná se o úkoly, které by je svým charakterem omezovaly v okamžité reakci na vyžádání k zákroku v rámci mimořádné události.⁶²

Níže jsou pro představu rozvoje prvosledových hlídek v rámci Policie České republiky uvedeny statistické údaje z Přílohy č. 1 k č.j. PPR-3110-1/ČJ-2019-990420, z roku 2018.

⁶¹ Is.vsci.cz: Diplomová práce Bc. Libor Jelínek: Taktické postupy a technické prostředky prvosledových hlídek a jejich vývoj. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://is.vsci.cz/th/nka36/>

⁶² Is.vsci.cz: Diplomová práce Bc. Libor Jelínek: Taktické postupy a technické prostředky prvosledových hlídek a jejich vývoj. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://is.vsci.cz/th/nka36/>

V následující tabulce jsou uvedeny údaje v rámci PČR jako celku.

Počet prvosled. hlídek (ke dni 23.02.2016)	Počet prvosled. hlídek (ke dni 23.03.2017)	Počet prvosled. hlídek (ke dni 30.11.2017)	Počet prvosled. hlídek (ke dni 30.11.2018)	Cílový počet prvosled. hlídek (r. 2020)	Počet policistů zařazených do prvosledových hlídek (ke dni 30.11.2018)
127	161	161	168	217	2993

Zdrojem údajů použitých v tabulce výše je příloha č. 1 k Č.j. PPR-3110-1/ČJ-2019-990420, přístupná na portálu PČR ŘSPP. [online]. [cit.24.02.2023].

V následující tabulce jsou uvedeny údaje v rámci PČR jako celku včetně ŘSCP.

Počet prvosledových hlídek (ke dni 31.12.2022) PLÁNOVANÝ STAV	Počet prvosledových hlídek (ke dni 31.12.2022) SKUTEČNÝ STAV	Počet policistů zařazených do prvosledových hlídek (ke dni 31.12.2022)
241	211	3677

Zdrojem údajů použitých v tabulce výše je příloha č. 1 k Č.j. PPR-50183/ČJ-2022-990420, přístupná na portálu PČR ŘSPP. [online]. [cit.24.02.2023].

Co se týká služební kynologie, tak v rámci Policie České republiky není v současné době zřízen speciální kynologický útvar, který by se na problematiku nebezpečných pachatelů specializoval, jak je tomu například u Armády České republiky, kde je v rámci VÚ Chotyně – Centrum vojenské kynologie zřízena jednotka SDAT (Special Dog and Tactical).

Jednotka byla založena v roce 2001 rotmistrem Alexandrem Vrágou, kdy VÚ Chotyně nesl ještě jméno Veterinární základna Grabštejn. Původně jednotka SDAT spolupracovala se speciální jednotkou, vytvořenou v rámci vojenské policie AČR, nazvanou SOG (Special Operation Group). Od jejího rozpuštění, k němuž došlo v roce 2009, spolupracují psovodi SDAT s 601. skupinou speciálních sil AČR, dislokovanou v Prostějově. Smyslem SDAT je příprava služebních psů na prohledávání zákopů, bunkrů a dalších úkrytů, za účelem nalezení a eliminace, případně označení ukrytého

nepřítele (zejména při protiteroristických operacích). Jednotka se již několikrát zúčastnila zahraničních bojových operací. Jsou v ní využívána zejména plemena belgický a německý ovčák. Psi jsou cvičeni k zákrokům proti osobám (obránným pracím) a rovněž k vyhledávání výbušnin.⁶³

Protiteroristický výcvik psovodů VetZ Grabštejn, 2002 (archiv Josef Růžička)

Obrázek 6: Výcvik skupiny kynologů VetZ Grabštejn, zaměřený na taktický postup a likvidaci teroristů, rok pořízení 2002, autor Josef Růžička, převzato z knihy „*Dějiny služební kynologie Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie*, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu“ – Jiří Rulc, Praha 2010 ze str. 365.

Pro příklad, jsou níže uvedeny vybrané situace, v nichž byli služební psi jednotkou SDAT po boku SOG využíváni v 1. afghánském kontingentu.

- a) likvidace nepřátel (do směru nepřátelské palby, například do zákopu byl vyslán pes, který provedl nekompromisní zákrok, kterým zaměstnal nepřítele a zajistil možnost přiblížení se spřátelených vojenských sil k němu),

⁶³ Sog.tode.cz: Psovodi. [online].[cit.23.02.2023].Dostupné z <http://www.sog.tode.cz/2011/01/psovodi/>

- b) vyhledání výbušnin,
- c) vnikání do objektů (psi vstupovali do budov a bunkrů jako první před vojáky a usnadňovali lokalizaci protivníka),
- d) překonávání nebezpečných úseků, kdy pes formou provedeného průzkumu či avizace ukrytého protivníka označil štěkáním, čímž se značně urychloval postup vojenské jednotky,
- e) kontrolně propouštěcí stanoviště, na nichž služební psi vzbuzovali respekt při prováděných kontrolách a působili tak preventivně proti případným napadením vojáků na stanovištích,
- f) strážní činnost při zastávkách v rámci patrol a na základně,
- g) doprovody VIP (psi působili preventivně na místní obyvatelstvo a zajišťovali dostatečný distanc při průchodu chráněné osoby místními, hustě zalidněnými úseky),⁶⁴

U Policie České republiky je výkon kynologických činností zajištěn prostřednictvím oddělení služební kynologie, dislokovaných v rámci jednotlivých krajských ředitelství PČR, u nichž spadají pod odbory služby pořádkové policie, dále útvarů služební kynologie ředitelství služby cizinecké policie, ochranné služby PČR a útvaru pro ochranu prezidenta ČR. Pod jednotlivá oddělení služební kynologie krajských ředitelství (v rámci PČR jich je 14) spadají skupiny základních kynologických činností, skupiny speciálních kynologických činností a skupiny metody pachové identifikace.

Výkon služby v terénu, spočívající mimo jiné i v ochraně života a zdraví osob, majetku a veřejného pořádku a součinnosti s ostatními výkonnými útvary PČR v rámci těchto činností, zajišťují jednotlivé skupiny základních kynologických činností (používá se zkratka SZKČ). Tyto plní úkoly mimo jiné zejména na úseku pátrání po osobách (hledaných i pohřešovaných) a věcech, pachatelích trestné činnosti, vyhledávání stop na místě činu, vyhledávání a sledování pachových stop hledaných i pohřešovaných osob, vyhledávání vystřelených nábojnic a dále plní úkoly v souvislosti s ochranou

⁶⁴ Sog.tode.cz: Psovodi. [online].[cit.23.02.2023].Dostupné z <http://www.sog.tode.cz/2011/01/psovodi/>

života a zdraví osob, majetku a veřejného pořádku, a to zejména v součinnosti s dalšími výkonnými útvary. Jednotlivé SZKČ zajišťují plnění kynologických policejních činností na určitém území kraje. Jejich počet v jednotlivých krajích je odlišný podle počtu územních odborů policie, rozlohy území a dle místní bezpečnostní situace a rovněž tak personálního stavu policistů.

V ohledu na problematiku související se zákroky proti pachatelům trestné činnosti a pachatelům, které můžeme klasifikovat jako nebezpečné, nejsou u služební kynologie v rámci PČR přímo vyčleněni služební psi, kteří pro tyto zákroky byli speciálně cvičeni. V rámci zásahových jednotek, kterých je při krajských ředitelstvích PČR 8, jsou přímo v těchto zařazeni v současné době 3 služební psi. Tito psi jsou přiděleni psovodům, kteří jsou kmenově zařazeni v příslušné ZJ a výkon služební kynologie je v rámci jejich činnosti pouze specializační nadstavba jejich základních úkolů, které jsou totožné s ostatními příslušníky útvaru. První takovou jednotkou je ZJ Hradec Králové (zásahová jednotka krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje), kde jsou soustředěni dva psovodi ZJ, každý s jedním přiděleným služebním psem. Druhou a poslední takovou jednotkou, kde je zařazen však jen 1 policista se specializací psovoda, kterému je přidělen 1 služební pes, je ZJ Střední Čechy (zásahová jednotka ředitelství Středočeského kraje). Všichni 3 tito psi, zařazení v ZJ však mají zadanou výkonnostní kategorii H, která je potřebná k výkonu standardní hlídkové činnosti v rámci jednotlivých OSK. Pro psy ZJ v současné době neexistuje v metodických pokynech policejního prezidenta upravujících činnosti služební kynologie zvláštní kategorie pro výkon kynologických činností v ZJ či URN a speciální jednotce.

Dle autorova názoru a jeho praktických zkušeností s výcvikem služebních psů, je toto značným nedostatkem, jelikož služební psi při ZJ jsou zatěžováni výcvikem kynologických činností, které v rámci svého působení prakticky nikdy nemohou využít a prostor na výcvik a rozvoj činností, které by mohly značně zkvalitnit výkon ZJ a zvýšit bezpečnost jejich příslušníků při provádění zákroků proti pachatelům trestné činnosti zde chybí. Jedinou nadstavbu při výcviku služebních psů na ZJ zajišťují metodici při ZJ, kdy tato spočívá v práci ve výškách, přepravě vrtulníky atd. Na ZJ však speciální kynologická příprava nemůže být plnohodnotně zajištěna, neboť metodici výcviku jsou odborníci v jim svěřených oblastech, nikoliv však v oblasti služební kynologie. Ve

výcvikových střediscích PČR (v ČR jsou tři: VSTRŽ Býchory, VSTRŽ Dobrotice u Holešova, VSTRŽ Bílá Hora) je problém opačný. Instruktoři zde zajišťující přípravu služebních psů, naopak nemají zkušenosti s taktikou zákroků proti nebezpečným pachatelům a dalšími specifiky činnosti ZJ.

Pro součinnost se ZJ v rámci jejích zákroků mohou být v OSK ostatních krajských ředitelstvích PČR vyčleněni psovodi z jednotlivých SZKČ, s přiděleným služebním psem, jemuž je však také přidělena pouze kategorie H (kynologické činnosti pro výkon hlídkové služby), či kategorie V (kynologické činnosti pro výkon pátrací činnosti). V některých krajích je tato možnost využívána, ne však ve všech. Zde autor ze svého osobního pohledu spatřuje nedostatek vycvičenosti policisty-psovoda k zákrokům ZJ. Kvalita této součinnosti závisí na konkrétní četnosti spolupráce a společných výcviků, v rámci začlenění psovoda do týmu ZJ pro případ zákroku.

V rámci URN PČR je v současné době úplná absence služební kynologie, což je dle autorova pohledu zcela nevyhovujícím faktem. Kynologie zde kdysi měla své místo, ale počátkem 90. let 20. století byla v rámci tohoto útvaru zrušena. Dle autorových poznatků útvar v posledních několika letech usiluje o návrat kynologie do svých řad. Autor je přesvědčen z pohledu své osobní služební praxe, absolvovaných služebních zákroků proti pachatelům trestné činnosti, v několika případech kvalifikovaných jako „nebezpečný pachatel“ s využitím služebního psa, i dlouhodobého sledování využití potenciálu služební kynologie v rámci obdobných útvarů jako je URN v jiných státech jako např. Slovenská republika (PPÚ, LYNX), Francie (GIGN, RAID), Spojené Státy Americké (SWAT, vojenské jednotky DELTA FORCE, NAVY SEALS atd.), Španělsko (GEO), Německo (GSG 9), Velká Británie (SAS), Izrael (YAMAM, DUVDEVAN, OKETZ atd.) a mnohé další, že přítomnost služebních psů u tohoto útvaru by byla pro jeho činnost a bezpečnost jeho příslušníků velmi značným přínosem. Příprava takového zvířete a možnosti jeho využití, pak jsou dle autorova názoru získaného na základě praxe a studia různých materiálů, velmi specifické. Tomuto tématu bude věnována pozornost v jedné z následujících kapitol.

Vrátí-li se však autor k zákrokům proti nebezpečným pachatelům trestné činnosti, které budou provádět základní útvary policie (primárně prvosledové hlídky, sekundárně kterékoli další) v rámci výkonu základních úkolů PČR, tak zde je nejrychlejší a dá se říci

i jedinou možností využití sl. psa z nejbližší dislokované SZKČ. Jelikož zde je zajišťován výkon služby 24 hodin denně psovody se služebními psy se zadanou kategorií V či H, jedná se v případě kategorie H o způsobilost sl. psa k výkonu hlídkové služby a v případě kategorie V o způsobilost sl. psa k výkonu pátrací služby. V obou případech jsou ve zkušebním řádu kategorií zařazeny cviky obranných prací, ovladatelnosti a pachových prací, kdy u kategorie V je kladen větší důraz na práce pachové a u kategorie H na práce obranné. Dle autorova názoru za 24 let služby u PČR a za 23 let činnosti se služebními psy, jsou cviky obranných prací potřebné k dosažení uvedených kategorií ne zcela dostačující. Je pak na vlastní invenci psovoda, aby výcvik sl. psa rozvíjel takovým způsobem, který bude efektivní pro přípravu zvířete k zákrokům proti nebezpečným pachatelům, a to včetně začlenění psovoda se sl. psem do jakéhokoli zásahového týmu policie, který bude konkrétní situaci řešit. Této problematice se bude autor rovněž věnovat v dalších kapitolách.

K výše uvedenému tématu je však ještě zapotřebí uvést, že psovod se ve většině případů nedostaví na místo zásahu jako první, nebo současně s prvosledovou či jinou prvotně zakročující hlídkou, ale pravděpodobně, a to v lepším případě v řádu několika minut, spíše několik desítek minut, po jejím příjezdu. Dle různorodosti členění a rozloh služebních obvodů, v nichž je výkon kynologických činností zajišťován, může činit doba dojezdu psovoda na místo zákroku i více jak 60 minut, což je zcela nevyhovující. Tento problém je způsoben zejména celkovým personálním nedostatkem u PČR a dle autorova pohledu i ne zcela vyhovující systemizací.

5. Zákroky policie, použití zbraně a donucovacích prostředků

Pokud má být tématem této práce využití služebních psů u Policie České republiky v rámci problematiky zákroků proti pachatelům trestné činnosti a to zejména těm, které lze na základě výše uvedeného klasifikovat jako nebezpečné, a efektivita tohoto využití, je třeba zmínit fakt, že sl. pes bude v takovémto případě z hlediska právního vnímán vždy, jako použití donucovacího prostředku (dále jen DP).

V souvislosti s tím je rovněž potřebné uvést, co je to donucovací prostředek, za jakých okolností je možné jej užít, jaké další donucovací prostředky má PČR na základě zákona k dispozici, a jakými oprávněními při zákroku proti nebezpečnému pachateli vůbec disponuje.

5.1. Oprávnění PČR v rámci zákroku proti pachatelům protiprávní činnosti

Policie České republiky plní úkoly jí svěřené jen na základě zákona a v souladu se zákonem. Veškerá práva a povinnosti příslušníka PČR, která uplatňuje při výkonu služby, vyplývají ze systému práva platného v ČR (ústavní zákony, zákony, podzákoné předpisy, mezinárodní smlouvy, jimiž je ČR vázána a které jsou součástí jejího právního řádu). Při výkonu svých pravomocí pak PČR postupuje zejména na základě zákona č. 273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky (dále jen zákon o policii) a interních normativních aktů, kterými jsou závazné pokyny a nařízení.

Zákon o Policii ČR pak policii ukládá povinnosti a rovněž jí dává příslušná oprávnění, kterými jsou v neposlední řadě i použití donucovacích prostředků a použití zbraně. Uvedeným zákonem jsou rovněž zcela jasně upraveny okolnosti a podmínky použití těchto oprávnění a povinnosti policistů související s jejich využitím.

Obecná ustanovení týkající se použití donucovacích prostředků a zbraně jsou uvedena v ustanovení § 51 zákona o policii.

V § 51 je uvedeno, že donucovacích prostředků a zbraně dle zákona o policii je

oprávněn, jakožto legálního užití síly použít výhradně policista, a to za splnění zákonných podmínek jejich použití a rovněž podmínky, že byl k jejich použití vycvičen.⁶⁵

Velmi významné pro použití donucovacích prostředků a zbraně je ustanovení § 58 zákona o policii, kde jsou uvedena zvláštní omezení při použití těchto oprávnění.

Zákrok

Rovněž je třeba vysvětlit pojem „zákrok“. V ustanovení § 10 odst. 5 zákona o policii je tento pojem vysvětlen jako úkon, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti, nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití. Zákrok je nejdůraznějším úkonem.⁶⁶

Použití donucovacích prostředků

Problematika donucovacích prostředků je legislativně upravena v zákoně o policii ustanoveními § 52 až § 55. Paragraf 52 uvádí výčet donucovacích prostředků, které je PČR oprávněna při zákroku použít. Obecné podmínky použití donucovacích prostředků a jejich omezení jsou uvedeny v § 53 uvedeného zákona.

Donucovacími prostředky dle ustanovení § 52 jsou níže vyjmenované, které jsou v dotčeném ustanovení uvedeny pod jednotlivými písmeny abecedy:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek a jiný úderný prostředek
- d) vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky
- e) vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5

⁶⁵ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 103.

⁶⁶ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6.

- f) zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla
- g) vytlačování vozidlem
- h) vytlačování štítem
- i) vytlačování koněm
- j) služební pes
- k) vodní stříkač
- l) zásahová výbuška
- m) úder střelnou zbraní,
- n) hrozba namířenou střelnou zbraní
- o) varovný výstřel
- p) pouta
- q) prostředek k zamezení prostorové orientace⁶⁷

Na základě praktické zkušenosti použití donucovacích prostředků si autor dovoluje konstatovat, že donucovací prostředek „služební pes“, který je uveden pod písmenem j) je, co se týče sledovaného cíle, vhodnosti použití i účinku, obdobou (variantou) následujících donucovacích prostředků:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek a jiný úderný prostředek

⁶⁷ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 52.

d) vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky

h) vytlačování štítem

i) vytlačování koněm

m) úder střelnou zbraní,

5.2. Použití zbraně, alternativní použití donucovacího prostředku – služebního psa

Problematika použití zbraně policistou, a rovněž tak podmínky a okolnosti využití tohoto oprávnění jsou legislativně upraveny v zákoně o policii v ustanoveních § 56 a § 57. Zde se rovněž v § 56 odst. 1 písm. b) a c) setkáváme s pojmem „nebezpečný pachatel“.⁶⁸

Dle ustanovení § 56 odst. 5 jmenovaného zákona se zbraní rozumí:

„...zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo. ...“⁶⁹

Ač použití služebního psa není z právního pohledu vnímáno zákony ČR jako použití zbraně, jeví se dle autorova osobního pohledu na věc jeho využití v určitých konkrétních situacích při zákroku proti nebezpečnému pachateli, v případech uvedených pod písmeny b) a c) § 56 citovaného zákona, a rovněž i v případech, kdy jsou dány podmínky pro použití zbraně ve smyslu ustanovení uvedených pod písmeny a), d), e) a

⁶⁸ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 123.

⁶⁹ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 123.

g), jako velmi vhodná alternativa s ohledem na bezpečnost dalších nezúčastněných osob, či šetření života a zdraví osoby pachatele. Dalšími důvody vhodnosti využití sl. psa v takové situaci bude např. nemožnost střelby na pachatele z různých důvodů (přítomnost dalších osob, pachatel za pevnou překážkou či v úkrytu apod.), ochromení a zaměstnání osoby pachatele pro možnost přiblížení zásahového týmu, odpoutávající manévr atd. V těchto případech vnímá autor jako vhodné použití služební psa bez náhubku. Obrovskou výhodou spatřuje v použití sl. psa k dočasné eliminaci pachatele v případě, že zákrok bude prováděn na místech, kde se zdržují i další osoby, jejichž život a zdraví může být použitím střelné zbraně ohrožen. Toto použití není zcela jistě vždy jednoduché, jelikož pes použitý k takovému zákroku musí splňovat určité parametry a musí být velmi kvalitně vycvičen. Nabízí se zde otázka, jak psa zorientovat na cíl. Bude zcela jistě záležet na mnoha okolnostech zákroku. V mnoha případech se ostatní osoby z místa zákroku samostatně vzdalují (na cíl je pak možné psa snáze orientovat), nebo je možné orientaci uskutečnit prostřednictvím komunikace s osobou pachatele, kdy s tímto způsobem musí být pes rovněž obeznámen prostřednictvím intenzivního výcviku. Další variantou, kterou využívají i speciální jednotky cizích států a ve výcviku je již několik let praktikována autorem této práce, je označení cíle světelným bodem, kterým může být označena přímo osoba pachatele, či zájmový prostor (např. místo úkrytu pachatele atd.) Tomuto prvku je v této práci věnována pozornost v textu níže (kapitola 6.3).

Aby mohl být služební pes využit k zákroku proti nebezpečnému pachateli namísto zbraně, musí být splněny určité podmínky spočívající v okolnostech případu. Jistě ztrácí význam použít sl. psa, pokud je velmi pravděpodobné dle okolností, že by nemohl zákrok proti pachateli zdárně dokončit a jeho ztráta v zákroku by pak postrádala smysl, spočívající v úspěšném dokončení zákroku ze strany PČR a eliminaci pachatele.

Sl. pes také může být využit současně s použitím zbraně, či dalších donucovacích prostředků, jako odpoutávající prostředek, kdy zaměstná pachatele pro potřeby přiblížení se k němu ze strany policistů a úspěšného dokončení zákroku.

5.3. Služební pes jako donucovací prostředek, vhodnost jeho použití

„... Služebním psem je zvíře vycvičené k provedení specifické kynologické činnosti v rámci policejní služby pod vedením policisty se zvláštní odbornou kvalifikací psovoda. Zákon připouští podle okolností konkrétní situace použití služebního psa s náhubkem i bez náhubku...“⁷⁰

O okolnosti, zda bude pes použit s náhubkem, či bez něho rozhoduje jako odborně kvalifikovaná osoba vždy jeho psovod. Použití služebního psa bez náhubku značně zvyšuje efektivitu zákroku, a to v rámci fyzického kontaktu zvířete s člověkem. Je třeba si však vždy uvědomovat, že takovéto použití může mít pro osobu, proti níž byl takovýto donucovací prostředek použit, obdobný následek, jako použití zbraně, neboť při zákusu psa do lidských tkání mohou v těchto nastat i nevratné změny, a rovněž tak může dojít i k poškození některých kostí v lidském těle (zejména kostí v horních končetinách).⁷¹

Ve stanovisku Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra, Analyticko-legislativního odboru Policejního prezidia a ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků je uvedeno, za jakých podmínek lze použít služebního psa jako donucovací prostředek bez náhubku a za jakých v náhubku. Dle tohoto stanoviska je možné služebního psa bez náhubku použít jako donucovací prostředek proti ozbrojeným osobám, z jejichž strany hrozí útok anebo v jiných případech, kdy je ohrožován život nebo zdraví a účelu sledovaného zákrokem nelze dosáhnout za použití mírnějších donucovacích prostředků. Jedná se zejména o situace, kdy policisté čelí značné přesile osob, které ohrožují okolí svou agresivitou. Ze stanoviska vyplývá rovněž závěr, že použití služebního psa bez náhubku je možné v případech, kdy jsou splněny

⁷⁰ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 111.

⁷¹ ŠTEINBACH, Miroslav. ŠLESINGER, René. ZIMMERMANN, Miroslav. BÍLEK, Milan. HLAVÁČOVÁ, Kateřina. *Zákon o Policii České republiky Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s 111, 112.

zákonné podmínky použití zbraně (například zadržování nebezpečných pachatelů). Tuto skutečnost autor uvedl již v textu výše. Tento závěr uvedený ve stanovisku je odůvodněn skutečností, že zákus psa v lidském organismu (zejména ve tkáni a kostech) může způsobit nevratné změny a intenzitu zákusu psa nelze v daném okamžiku zcela kontrolovat a ovlivnit.

V dalších případech použití služebního psa jako donucovacího prostředku se dle stanoviska užije služební pes v náhubku (např. k zadržení osoby pachatele méně závažného trestného činu, který není vyhodnocen jako nebezpečný atd.).⁷²

„...za použití psa však je třeba považovat až jeho vypuštění či aspoň umožnění fyzického kontaktu psa s osobou (s případným povel), dokud je pes držen na vodítku v takové vzdálenosti, že zde není kontakt s osobou, pak ještě nejde o jeho použití jako donucovacího prostředku a pes může být tedy držen na vodítku (např. za využití štěkání) i bez košíku...“⁷³

V náhubku lze služebního psa dle závěru stanoviska užít jako donucovací prostředek ve všech situacích, kdy jsou dány okolnosti použití bez náhubku a navíc i v dalších situacích, kdy by bylo vhodné použít údery a kopy. Policista se sám takticky dle konkrétní situace rozhoduje, zda psa použije na vodítku, či ho z vodítka uvolní. To platí stejně pro použití v náhubku i bez něho. Zákon zde z tohoto hlediska nerozlišuje.

Pro použití služebního psa ve všech uvedených případech pak obecně platí omezení dle ustanovení § 58 zákona o policii (osoby zjevně mladší 15 let, těhotné, vysokého věku a další v ustanovení vyjmenované).⁷⁴

⁷² mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.s 9.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>, file:///F:/Bakal%C3%A1%1%C5%99sk%C3%A1%20pr%C3%A1ce%20-%20mater%C3%A1ly/MV-60669-2_OBP-2022_-_priloha.pdf

⁷³ mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.s 9.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajicim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>, file:///F:/Bakal%C3%A1%1%C5%99sk%C3%A1%20pr%C3%A1ce%20-%20mater%C3%A1ly/MV-60669-2_OBP-2022_-_priloha.pdf

⁷⁴ mv.cz:Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků(MV-96415-2/OBP-P-2010).příloha.s 9.[online].[cit.21.02.2023].Dostupné z <https://www.mv.cz>

5.4. Výhody a nevýhody použití služebního psa oproti ostatním donucovacím prostředkům a použití zbraně

Jak je uvedeno výše, služební pes je v rámci ustanovení § 5 zákona o policii z hlediska právního vnímání jako jedna z variant použití donucovacího prostředku. Ve výše jmenovaném zákoně však není uveden jako alternativa použití zbraně policistou. Při jeho použití bez náhubku, se však výsledný efekt zákroku, včetně následků na těle osoby, proti níž byl tento donucovací prostředek použit, značně přibližuje účinku a následkům použití zbraně dle tohoto zákona. Následky účinku takového použití sl. psa však v mnoha případech nebudou dle autorova osobního pohledu, pro osobu pachatele tak fatální, jako by byly následky vzniklé použitím střelné zbraně. Tato varianta použití bude vždy aplikována na základě vyhodnocení situace a následného rozhodnutí, které musí učinit psovod, jakožto vyškolený specialista.

Dle výkladů zákona o policii a stanovisek MV ČR je však tato varianta použití vhodná zejména v případech, kde zákon umožňuje použití zbraně.

Jedná se pak zejména o situace, kde pachatel bude vyhodnocen jako nebezpečný.

Obrázek 7: Návčik zákroku proti nebezpečnému pachateli v os. mot. vozidle s chladnou zbraní (prvosledová hlídka OO PČR DK n.L. se sl. psem SZKČ TU), foto Pavel Kohout 2017, vlastní archiv autora (na fotografii: autor a sl. pes POLUX).

Dle autorovy zkušenosti je využití sl. psa jako donucovacího prostředku (v náhubku i bez něho) velmi vhodné na místo užití úderů a kopů, užití slzotvorného, elektrického nebo jiného obdobně dočasně zneschopňujícího prostředku, obušku a jiného úderného prostředku, vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky či vytlačování štítem.

V případě porovnání využití služebního psa jako donucovacího prostředku ve srovnání s ostatními zákonnými donucovacími prostředky shledává autor následující výhody a nevýhody tohoto DP.

Výhody:

1) silný psychologicky odrazující a preventivně působící efekt, působící již pouze přítomností správně vedeného sl. psa při zákroku a možnost, že na základě tohoto efektu, nebude použít vlastní DP zapotřebí,

- 2) možnost velmi účinného DP při zachování bezpečné vzdálenosti od osoby pachatele,
- 3) možnost využití i na delší vzdálenost (zachování bezpečné vzdálenosti), aniž by překážkou pro dosažení úspěšného použití DP byly předměty, či jiné překážky znemožňující policistovi úplný výhled na pachatele, či výhled na něho zcela (například při porovnání s TASEREM),
- 4) možnost účinného použití do zúženého prostoru, v němž se nachází pachatel, aniž by musela být zkrácena bezpečná vzdálenost pro zacílení jiného donucovacího prostředků (například TASERU),
- 5) obrovská variabilita možnosti použití ať už v náhubku, či bez něho (pes může k cíli i kličkovat mezi překážkami, za rohy a objekty, kam policisté nevidí, do prostorů, které budou pro policisty rizikové, do prostorů stíněných a těžko přístupných, přičemž zákrok provádí samostatně, pokud k tomu byl vycvičen,
- 6) stálý účinek vůči osobě pachatele, a to až do odvolání psa od naučené činnosti psovodem,
- 7) možnost rychlého překonání vzdálenosti k osobě vzdáleného, či unikajícího pachatele, účinek donucovacího prostředku vznikne již daleko dříve, než se policisté přiblíží k osobě pachatele na kontaktní vzdálenost, možnost větší počáteční vzdálenosti než u TASERU (rychlost pohybu psa je při cvalu daleko vyšší, než rychlost pohybu člověka při běhu),
- 8) možnost velmi účinného použití proti několika osobám téměř najednou, získání velkého bezpečného prostoru při zákroku + psychologický efekt (např. ve srovnání s údery a kopy, obuškem a jiným úderným prostředkem atd.)
- 9) preventivní působení DP na okolí a další potenciální útočníky hlasitým projevem psa i v situacích, kdy okolí nevidí vlastní použití DP.

Nevýhody:

- 1) nemožnost využití tohoto donucovacího prostředků každým policistou (psovodem může být pouze policista k tomu řádně vycvičený a vyškolený),

2) nepřítomnost psovoda se služebním psem v každé hlídce a na všech základních útvarech (většinou nepřítomnost psovoda při započetí zákroku prvotně zakročujících hlídek, delší dojezdové časy),

3) značná finanční hodnota služebního psa (tento aspekt je však dle autorova pohledu diskutabilní, neboť vyškolení policistů například na TASER a náklady na jeho cvičné i ostré použití jsou rovněž velmi finančně náročné).

První dvě uvedené výhody a rovněž tak první dvě uvedené nevýhody vnímá autor osobně jako stěžejní.

Z důvodu, že je osobou autora vnímáno použití sl. psa bez náhubku, díky jeho dočasně zneschopňujícímu účinku na osobě pachatele, velmi blízké účinku DP TASER, dovoluje si níže osobní pohled na použití obou těchto variant.

Použití sl. psa se autorovi jeví jako výhodnější z důvodu možnosti využití na větší vzdálenost (i na takovou, kdy by při výstřelu z TASERU byl rozptyl vypálených elektrod velký a nedošlo by k potřebnému zásahu těla pachatele oběma elektrodami). Podobnou výhodu spatřuje autor i při použití takového DP do zúženého prostoru (např. dveřní otvor vozidla), kdy by při výstřelu z TASERU opět nemuselo dojít k zásahu oběma elektrodami. Dále rovněž tak bude možné sl. psa použít k zákroku v okamžiku, kdy pachatel je částečně, nebo zcela skryt a jeho zásah TASEREM je nemožný. Mezi výhody varianty sl. psa by se dal zařadit i fakt, že jeho působení na objekt, proti němuž je zasahováno, je víceméně trvalé, a to i bez použití dalšího podnětu ze strany psovoda.

TASER má naopak oproti psu zřejmě stálejší působení ve stejné intenzitě. Intenzita zákroku psa se může zvyšovat při jeho souboji s pachatelem, či případně snižovat únavou. TASER bude velmi pravděpodobně značně ochromovat velkou část těla pachatele (to bude ovlivněno rozmístěním elektrod na těle), kdyžto zákrok psa bude ochromovat víceméně jen určitou menší část lidského těla. Toto ochromení však bude velmi intenzivní a bude pravděpodobně zasahovat některou z lidských končetin (dle autorova pohledu jsou končetiny lidského těla, a to horní i dolní, nejideálnějším místem působení DP prostřednictvím zákusu sl. psem). Psa lze také naučit provést útok prioritně na aktivní končetinu, či na končetinu, která drží nějaký předmět (například

zbraň). Jako nevýhodu použití sl. psa oproti TASERU vnímá autor závažné změny v lidské tkáni a případně i kostech, vzniklé prostřednictvím zákusu učiněného psem. Další značnou nevýhodou je opět skutečnost, že použitím sl. psa nedisponuje každý policista. TASEREM rovněž nejsou vybaveni všichni policisté a rovněž ne všichni policisté jsou oprávněni jej použít (nejsou proškoleni). Každopádně snahou PČR je v posledních letech TASEREM vybavit co nejvíce hlídek v terénu, zejména ty prvosledové. Rovněž tak počet policistů proškolených na používání TASERU je jistě větší, než počet proškolených psovodů. To je samozřejmě způsobeno tím faktem, že psovod se služebním psem je předurčen mimo používání sl. psa jako DP i k plnění dalších úkolů, k nimž je třeba zvláštních znalostí a vzdělání.

Pro představu využití variant donucovacích prostředků v praxi, je níže uvedena statistika Policie České republiky, Ředitelství služby pořádkové policie, Odboru služby pořádkové policie za posledních 5 let.

Použití donucovacích prostředků dle vybraných ustanovení § 53 a zbraně dle § 56 z. o PČR (číselné údaje jsou v součtu za celou PČR)

Sledovaný rok	2018	2019	2020	2021	2022
Celkový počet zákroků s použitím DP podle § 53 z. o PČR	11251	12193	12274	12219	13879
DP § 52 odst. 1 písm. a) – hmaty, chvaty, údery a kopy	10446	11189	11343	11420	13094

DP § 52 odst. 1 písm. b) – zneschopňující prostředek	422	382	376	335	369
DP § 52 odst. 1 písm. c) – obušek	302	264	209	189	183
DP § 52 odst. 1 písm. d) – vrhací prostředek, který má povahu střelné zbraně	59	49	64	37	142
DP § 52 odst. 1 písm. h) – vytlačování štítem	44	32	14	34	92
DP § 52 odst. 1 písm. i) – vytlačování koněm	7	5	1	0	0
DP § 52 odst. 1 písm. j) – služební pes	21	29	39	43	33
DP § 52 odst. 1 písm. m) – úder střelnou	4	9	5	4	

zbraní					
Celkový počet zákroků s použitím zbraně podle § 56 z. o PČR	27	26	30	31	30
Zbraň § 56 odst. 1 písm. a) – nutná obrana, krajní nouze	9	2	1	0	0
Zbraň § 56 odst. 1 písm. b) – nebezpečný pachatel	1	0	0	0	0
Zbraň § 56 odst. 1 písm. c) – zamezení útěku nebezpečného pachatele	4	0	4	2	3
Zbraň § 56 odst. 1 písm. d) – nelze jinak překonat odpor	0	0	0	0	0

Zbraň § 56 odst. 1 písm. e) – odvrácení útoku	0	0	0	0	0
Zbraň § 56 odst. 1 písm. g) – neuposlechnutí příkazu	0	3	5	7	9
Použití zbraně, při němž došlo k úmrtí osoby	0	0	1	0	3
Použití DP, při nichž došlo k úmrtí osoby	0	2	4	0	1

Zdrojem údajů použitých v tabulce výše jsou služební webové stránky PČR ŘSPP, (online). (cit.24.02.2023).

Ve výše uvedené tabulce autor neuvádí všechny sledované druhy použití DP a zbraně, ale jen takové, u nichž se domnívá, že použití služebního psa jako donucovacího prostředku může být jejich vhodnou alternativou.

Ze statistiky vyplývá, že v posledních letech se využití služebních psů jako donucovacího prostředku zvyšuje. V porovnání s počtem použití hmatů, chvatů, úderů a kopů je však jeho počet zanedbatelný. To je dle autorova osobního pohledu způsobeno logicky tou skutečností, že ustanovení § 52 odst. 1 písm a) – hmaty, chvaty, údery a kopy může použít kterýkoli policista ve výkonu služby. Dalším aspektem je zcela jistě fakt, že k většině okolností pro použití DP dochází spontánně a nenadále, tudíž je varianta použití DP dle ustanovení § 52 odst. 1 písm. a) nejdostupnější a nejrychleji k dispozici, ač někdy nebude její využití pro policisty zcela bezpečné oproti například využití TASERU či služebního psa.

Dalšími nejpoužívanějšími DP jsou pak ty, které jsou uvedeny v ustanovení § 52 odst. písm. b) – dočasně zneschopňující prostředek (např. TASER) a v ustanovení § 52 odst. 1 písm. c) – obušek atd., zákona o PČR.

Opět je zde autor přesvědčen, že z logiky věci je to způsobeno daleko vyšší dostupností těchto prostředků pro velké množství policistů. V tomto druhém případě se již jedná o důraznější DP, které se svým efektem přibližují využití sl. psa.

Některé ostatní DP, jako například vytlačování štítem a vytlačování koňmi jsou velmi specifické, vyžadují opět specializaci policistů, kteří je využívají (zejména v případě koní) a jsou využívány většinou při bezpečnostních opatřeních a policejních akcích k zabezpečení ochrany života a zdraví osob a veřejného pořádku většího charakteru.

Využití služební psů jako DP, které vyplývá z uvedených statistických údajů je dle autorova názoru velmi nízké, a to na základě výše uvedených okolností. Je to škoda, neboť služební pes skutečně může mnoho situací vyřešit již pouze svou přítomností, aniž by byl užít k přímému zákroku. Pokud však k přímému zákroku psa již dojde, tak jeho využití je dle autorova názoru velmi razantní, variabilní a využitelné i v mnoha situacích, kdy použití ostatních obdobných prostředků je velmi složité. A v neposlední řadě autor spatřuje obrovskou výhodu jeho použití v zachování bezpečné vzdálenosti mezi zakročujícími policisty a pachatelem. Výhodou použití sl. psa je dle autora i mnohost variant jeho využití, a to v náhubku, a v případě potřeby i bez něho. Velmi rychle tak zakročující hlídka za pomoci pouze sejmutí náhubku sl. psu získává velmi důrazný a variabilní donucovací prostředek, jehož účinek se velmi blíží použití střelné zbraně a je využitelný i na velkou vzdálenost, přičemž je stále ovladatelný policistou. Je využitelný i do míst velmi těžko, nebo zcela nepřístupných pro policisty, do míst nepřehledných, do míst pokrytých překážkami (ztížené využití dalších DP, např. TASER apod.) a rovněž tak umožňuje včasné odhalení hrozícího nebezpečí, což ostatní DP zcela určitě neumožňují.

Také je velmi dobře využitelný při zákrocích proti nebezpečným pachatelům, a to i na místech veřejně přístupných, kde se nachází v době zákroků velké množství osob (zde se však vyžaduje kvalitní, specifický výcvik a operativní a taktické rozhodování ze strany psovoda).

Jak zvýšit využitelnost sl. psů při zákrocích vyžadujících použití DP či zbraně pro větší okruh policistů a to včasné (zajištění včasné přítomnosti psovoda se sl. psem na místě zákroku), není jednoduché uvést. Z vlastní zkušenosti však autor může říci, že přítomnost sl. psovoda se sl. psem na každém větším OO PČR by určitě mohla být jednou z variant. Vzhledem k plnění úkolů na OOP, administrativnímu zatížení zde sloužících policistů a současnému personálnímu nedostatku, to však jistě není zcela jednoduché realizovat i v praxi. Autor osobně takovou činnost cca. 12 let na OO PČR vykonával a to i při zachování výkonu všech dalších úkolů, které souvisí s činností základních útvarů. Pro policistů OO PČR, který by rovněž vykonával funkci psovoda je to však velmi náročný závazek a bude od něho vyžadována větší míra obětavosti pro výkon další policejní a to velmi náročné činnosti. Znamenalo by to samozřejmě i početní oslabení útvaru v případě pravidelného vysílání psovoda v dvouletých intervalech na kondiční a doškolovací kurzy pro sl. psy. Muselo by také dojít ke změně současné systemizace služební kynologie, neboť tato je v současné době centralizována zejména na jednotlivých krajských ředitelstvích, pod něž spadají jednotlivé SZKČ, dislokované většinou na jednotlivých územních odborech.

Další, dostupnější, ne však zcela ideální (v rámci vyšší dostupnosti všem policistům) variantou bude operativní plánování výkonu služby psovodů jednotlivých SZKČ do míst, odkud je co nejkratší časový interval dojezdu k co nejvíce základním útvarům. To však touto variantou určitě nelze zajistit zcela, ale jen částečně zlepšit.

Vzhledem k nutnosti speciálního výcviku policistů – psovodů, výcviku sl. psů, nutnosti absolvování kurzů pro psovody i sl. psy a celkové velké specifčnosti této činnosti, půjde ideální řešení této neutěšené současné situace, pokud vůbec, tak nalézt jen velmi těžce.

V každém případě na závěr této kapitoly autor konstatuje své přesvědčení, podložené jeho služební praxí, že služební pes je jako donucovací prostředek, a to mimo jiné i v rámci použití proti pachatelům, kteří budou vyhodnoceni jako nebezpeční, velmi účinný, v mnoha případech výhodný a v některých i nenahraditelný.

6. Služební pes v zákrocích proti nebezpečným pachatelům, požadavky na něho a jeho výcvik, využití v ČR i zahraničí, sl. pes vs. situace AKTIVNÍ ÚTOČNÍK

Obrázek 8: Služební pes v aktivní bojové poloze mezi nohama psovoda – připraven k zákroku, vlastní fotografie (autor se sl. psem RUSTY při výcviku v reálných podmínkách)

Text této kapitoly je zaměřen na možnosti využití služebních psů v problematice zákroků proti pachatelům, které lze označit jako „nebezpečné pachatele“.

6.1. Služební pes v zákrocích proti nebezpečným pachatelům a jeho význam

Jak autor uvádí v předchozích kapitolách, pes má na základě svých přirozených vlastností i schopností získaných dobře vedeným výcvikem, pro využití ve službách Policie České republiky a samozřejmě rovněž tak ve všech dalších ozbrojených bezpečnostních sborech, ale i v neozbrojených bezpečnostních sborech a složkách obrovský potenciál a přínos.

Pro účely této práce se však dále bude autor věnovat již jen jeho využití v problematice služebních zákroků PČR proti nebezpečným pachatelům.

Z tohoto hlediska zde v současné době připadá v úvahu využití psů se služebními psy, dislokovaných přímo na ZJ (v ČR v současné době pouze 3 psů – 2 ZJ Hradec Králové a 1 ZJ Střední Čechy) a dále psů se služebními psy, dislokovaných na jednotlivých SZKČ.

Kynologové ze ZJ (jejich počet v ČR je dle autorova názoru zcela nedostatečný) budou využívat služební psy vždy zejména proti nebezpečným pachatelům v rámci zákroků jednotlivých ZJ a to jen v případě, že budou ve službě. Vzhledem k jejich velmi malému počtu, bude takového využití pro policisty na místě zákroku proti nebezpečnému pachateli, k němuž došlo nenadále, téměř nedosažitelné. V takovém případě přichází v úvahu využití službu konajícího psů z nejbližší SZKČ a to nejlépe prostřednictvím jeho vyžádání na místo zákroku již při přijetí oznámení o situaci, u níž lze předpokládat aktivní odpor či použití zbraně ze strany pachatele. Co se zde rozumí zbraní, je uvedeno v ustanovení trestního zákoníku.

„...§ 118

Spáchání trestného činu se zbraní

Trestný čin je spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže jí k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení

*trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. ...*⁷⁵

Včasnost vyžádání psůvoda zde bude v ohledu na dislokaci příslušné SZKČ a dojezdového času na místo zákroku zcela zásadní. Výhodou SZKČ oproti ZJ v některých krajích je skutečnost, že výkon služby psůvodů na jednotlivých SZKČ je zajišťován po dobu 24 hodin denně.

Dle autorova názoru je výcvik sl. psa dostačující k získání výkonnostní kategorie H či V, pro využití v rámci zákroku proti nebezpečnému pachateli ne zcela dostatečný a ideální. Bohužel v rámci výcvikových středisek PČR není žádná takováto specifická metodika v současné době zpracována, ani nijak v rámci výcviku praktikována.

Bude pak záležet na individuálním přístupu k takovému výcviku ze strany každého psůvoda, což je autorem považováno za zcela nedostatečné a nevyhovující, a to vzhledem k současné bezpečnostní situaci ve světě, ale zejména v Evropě a státech Schengenu, kdy stále častěji dochází, a to již i v blízkém okolí ČR a v minulých letech už několikrát i přímo v ČR, k situacím nazývaným AKTIVNÍ ÚTOČNÍK, nebo také AKTIVNÍ STĚLEC (AS), a situacím těmto velmi blízkým (obdobné, ne však všechny znaky). PČR se na tyto situace, jak je uvedeno výše, stále důsledněji připravuje (výcvik prvosledových hlídek). Co se však týká reakce na tyto situace ze strany služební kynologie, tak je dle autorova názoru ne zcela dostatečná.

Psůvodi jednotlivých SZKČ by se v první řadě měli pravidelně účastnit výcviků pro prvosledové hlídky a v řadě druhé, neméně důležité, by měl být této nacvičované činnosti přizpůsoben i výcvik služebních psů.

Autor teď nehovoří pouze o situacích s aktivním útočником ale i o dalších, těmto v některých znacích jednání podobných, však z hlediska svého výskytu, daleko častějších situacích. Bude se jednat o agresivní, či psychicky narušené osoby ze zbraní (mohou být i pod vlivem alkoholu, či jiných návykových látek), kdy bezprostředně hrozí jejich útok na další osoby, či zakročující policisty, a to buď na místech veřejně přístupných, či v provozovnách a bytech. K takovým situacím může dojít téměř na

⁷⁵ zakonyprolidi.cz: Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník. [online].[cit.25.02.2023].Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

jakémkoli místě. Z hlediska provedení zákroku ze strany PČR a využití DP či zbraně budou nejsložitější a nejkomplikovanější ty situace, kdy se pachatel nachází mezi dalšími nezúčastněnými (pachatelem i případným zákrokem PČR) ohroženými osobami.

V takovýchto situacích vnímá autor využití sl. psa na základě svých zkušeností jako velmi vhodné a výhodné. V praxi však tento potenciál není využíván dle jeho pohledu tak, jak by mohl. To bude způsobeno pravděpodobně nedostatečnou osvětou v rámci činnosti sl. psů a jejich schopností u policistů, a v mnoha případech i nedostatečným výcvikem jednotlivých psů, ale zejména absencí takového výcviku v systému služební kynologie. Dle autorova názoru totiž pro úspěšné využití sl. psa v takovýchto situacích nepostačuje jen kvalitní výcvik obranných prací dle současně platného zkušebního řádu PČR, ale je potřeba zde aplikovat i další dle autora nepostradatelné aspekty přípravy takového zvířete. Autor se nedomnívá, že by aplikace takovýchto aspektů do výcviku kolidovala s dalšími povinnými požadavky na sl. psa, nebo je nějak narušovala. Ba naopak je tato dle jeho názoru pro komplexní přípravu a následně praktické využití každého sl. psa jen prospěšná. Autor zde hovoří zejména o nezbytné, a to velmi kvalitní a částečně specifické ovladatelnosti sl. psa, jeho návyku na přítomnost dalších policistů mimo psů a spolupráci s nimi, nácviku netečnosti ke křiku ze strany policistů a dalších osob, střelbu, výbuchy a další ruchy (vyrážení dveří, padání nábytku atd.), ve všech jejich podobách a mnohé další podněty.

Zefektivnění činnosti služební kynologie a zlepšení její dosažitelnosti při zákroku pro co největší okruh policistů, by mohlo vést ke zvýšení využití sl. psů na místo úderů a kopů a tak i ke snížení rizika zakročujících policistů.

Obrovská hodnota služebního psa pak jistě bude v případech jeho využití jako DP namísto, nebo za současného použití zbraně v případě zamezení útěku nebezpečného pachatele, či jeho neuposlechnutí příkazu policisty.

„...Cílem nasazení služebního psa Policie České republiky zařazeného u zásahové jednotky služby pořádkové policie a speciálních týmů (dále jen „služební pes“) šetříme životy a zdraví zakročujících policistů a nezúčastněných osob, které se nacházejí na místě činu, v neposlední řadě i život a zdraví pachatelů proti nimž služební zákrok směřuje.

Použití služebního psa jako donucovacího prostředku je v některých případech stejně účinné jako použití střelné zbraně.

V mnohých případech se zákrok použitím služebního psa stává méně náročnějším na počet nasazených policistů provádějících zákrok a techniku potřebnou k úspěšnému provedení zásahu.

Vezmeme-li použití služebního psa během zásahu z taktického hlediska, je zásah v mnohém bezpečnější a jednodušší na volbu taktického postupu ...⁷⁶

6.2. Požadavky na služebního psa využívaného k zákrokům proti nebezpečným pachatelům

„...Při výběru vhodného psa klademe důraz na správný typ vyšší nervové činnosti psa. To znamená, že se musí jednat o velice silného a vyrovnaného psa. Při volbě plemene je důležité, aby pes svou konstitucí odpovídal požadavkům, které jsou na něj kladené při praktickém použití během zásahu. Služební pes musí mít dobrý zdravotní stav a vynikající fyzickou kondici.

Toto jsou předpoklady přispívající ke zdárné vycvičenosti a připravenosti služebního psa zařazeného do speciálního týmu zásahové jednotky. ...⁷⁷

Výše uvedené řádky jsou citovány z metodické instrukce, která byla vytvořena psovodem ZJ Ústí nad Labem a vydána v roce 2001 MV ČR, odborem vzdělávání a správy policejního školství.

Publikace byla vydána v omezeném počtu 30 výtisků, a to pouze pro vnitřní potřebu speciálních týmů. V uvedené době bylo v rámci PČR na útvarech ZJ umístěno daleko více psovodů se služebními psy, než je tomu dnes. Instrukce tak byla vytvořena zejména pro jejich potřeby a případně pro potřeby psovodů OSK, kteří se ZJ v případě

⁷⁶ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 6.

⁷⁷ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 57.

potřeby spolupracovali. V uvedené době existovala kategorie pro služební psy nazvaná SPJ (specialista jiné činnosti).⁷⁸

Publikace byla vytvořena v době, kdy chyběla potřebná metodika pro uvedenou problematiku, jako základní stavební kámen metodiky potřebné pro činnost psovoda se služebním psem ve speciálním týmu. Dnes k ní však musíme přistupovat s ohledem na časový odstup od jejího vytvoření (změna bezpečnostní situace, neustálý vývoj taktických postupů, kynologických metod atd.). V každém případě v ní autor spatřuje velice kvalitní základ pro vývoj metodiky činnosti sl. psů v zásahových týmech, které dnes již nejsou omezeny pouze na ZJ, ale jsou jimi další obdobné útvary (SPJ, PMJ, PEO atd.), ale zejména „prvosledové hlídky“ základních útvarů PČR.

Ve většině prováděných zákroků nebude ze strany příslušné ZJ možný včasný příjezd na místo, nemluvě o tom, že vlastním psovodem disponují tč. pouze 2 v rámci celé ČR, a bude tak třeba využít sl. psa příslušné SZKČ.

Fenoménem současnosti jsou rovněž zákroky proti aktivním útočníkům, k nimž v prvním sledu s největší pravděpodobností rovněž nepříjede ZJ, ale příslušná prvosledová hlídka základního útvaru.

Tyto skutečnosti ale zcela nemění nic na autorově názoru, že na každé ZJ by měli být nejméně 2 psovodi, kteří budou provádět se služebními psy specifický výcvik pro zákroky ZJ a budou nepostradatelnou součástí příslušného speciálního útvaru, a to včetně URN PČR a speciálních jednotek Dukovany a Temelín.

Výše uvedená publikace se však ve svých základech a hlavní myšlence zcela ztotožňuje s autorovým pohledem na danou problematiku a jsou v ní uvedeny i některé konkrétní myšlenky a postoje totožné s autorovými, které prezentoval v předchozích kapitolách.

Mezi nejdůležitější faktory, které je třeba pro využití služebního psa v zásahovém týmu brát v patrnost patří zejména správný typ vyšší nervové činnosti zvířete, jeho připravenost správně vedeným výcvikem, odborná úroveň a praktické i výcvikářské

⁷⁸ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000.

zkušenosti psovoda a neméně důležitá (dle autorova pohledu to je jeden z nejvýznamnějších faktorů) je souhra mezi psovodem a psem a souhra zasahujícího celku, jehož musí být služební pes do týmu začleněn, nedílnou součástí, která jej nijak nenarušuje, ani neomezuje. Rovněž je velmi důležitý vždy i zvolený postup.

V praxi by mohlo nedodržení některé z uvedených zásad znamenat ohrožení úspěšného dokončení zásahu a rovněž tak i ohrožení života zakročujících policistů nebo služebního psa.

Využití služebního psa v zásahovém týmu při zákroku proti nebezpečnému pachateli je možné rozčlenit na tři základní situace, z nichž mohou vyvstat i jejich modifikace.

Těmito jsou:

a) zadržení pachatele během zásahu,

b) vyhledání pachatele nebo označení místa jeho úkrytu (u ZJ často využíváno až k dočištění objektu či prostoru – po prvotním rychlém prohledání, tzv. vyčištění zásahovou skupinou),

c) použití služebního psa jako odpoutávající manévr při zadržení pachatele (pes je vyslán k zadržení pachatele a další členové zásahové skupiny provedou současně s činností psa průnik na pozici pachatele z jiných směrů, většinou se bude jednat o situace, kdy pachatel ohrožuje zásahovou skupinu střelbou).⁷⁹

6.3. Výcvik služebního psa pro činnost v zásahovém týmu (ZJ, či součinnost s prvosledovými hlídkami)

K výcviku služebního psa pro potřeby ZJ, či součinnosti s prvosledovou hlídkou, či jinou hlídkou, zakročující proti nebezpečnému pachateli je třeba přistupovat zejména ze

⁷⁹ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 6.

dvou hledisek. Těmi jsou hledisko kynologické a taktické.⁸⁰

a) Taktické hledisko:

V rámci něho přistupujeme k požadavkům taktického postupu během zásahu. Tento postup nikdy nemůže být podřízen hledisku kynologickému. Kynologické hledisko se musí tomuto postupu přizpůsobovat, avšak tak, aby byla obě hlediska v souladu, a samozřejmě nelze vyloučit některé důležité prvky hlediska kynologického. Z hlediska taktického je výcvik orientován na soulad psovoda se služebním psem a s ostatními členy zásahového týmu.

b) Kynologické hledisko:

Zde jsou využívány kynologické znalosti a zkušenosti psovoda s výcvikem přiděleného sl. psa, dále vrozené povahové vlastnosti psa a jeho nepodmíněné podněty a reflexy, jakými jsou např. čich a sluch. Kynologické vzdělání a rovněž tak praktické zkušenosti s využitím služební kynologie jsou bezpodmínečně nutné.

Vzhledem ke skutečnosti, že v současné době absentuje ve zkušebním řádu pro prověřování způsobilosti služebních psů speciální kategorie pro činnost psů ve speciálních týmech policie (ZJ apod.), vychází se tak pro potřeby zásahových jednotek z výkonnostní kategorie pro hlídkové psy „H“. Tato kategorie zahrnuje soustavu cviků poslušnosti a ovladatelnosti, cviků obranných prací a některé práce pachové.

Pro výcvik služebního psa pro potřeby využití v zákrocích proti nebezpečným pachatelům je dle autorova názoru stěžejní výcvik ovladatelnosti a obranných prací. Pro potřeby ZJ, je pak dle autorova názoru z pachových prací podstatný průzkum objektu i terénu s cílem vyhledání osoby dle jejího pachu s následným označením místa jejího úkrytu a dostihová stopa, v případě, že se pachatel bezprostředně před zákrokem ZJ, či při jeho započetí, podaří opustit místo zákroku.

Pokud bude autor hovořit o služebních psech při jednotlivých SZKČ, kteří budou při zákrocích proti nebezpečným pachatelům spolupracovat s prvosledovými hlídkami, tak

⁸⁰ HOTOVÝ, Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 57.

tito psi musí bezpodmínečně splňovat požadavky pro zadání kategorie „V“ (pátrací pes), či kategorie „H“ (hlídkový pes). V kategorii „V“ je mimo obranných prací, na něž zde není kladen takový důraz jako u kategorie „H“, začleněno také velké množství prací pachových.

Určitě ale dle autorova pohledu na věc není uvedená skutečnost překážkou tomu, aby i tito služební psi byli připraveni na zákroky proti nebezpečným pachatelům. Bude to však, pak zcela jistě obnášet důslednou přípravu a směřování výcviku sl. psa na tyto situace ze strany konkrétního psovoda, a to i nad rámec zkušebním řádem požadovaných cviků.

Obrázek 9: Výcvik sl. psa – zákrok prvosledové hlídky OO PČR DK n.L. se psovodem SZKČ TU proti osobě nebezpečného pachatele se střelnou zbraní, držícího rukojmí na místě veřejně přístupném (mezi dalšími osobami – reálná situace a podmínky), foto Jindřich Hauke, vlastní archiv autora.

Obrázek 10: Výcvik sl. psa v reálných podmínkách na místě veřejně přístupném (zadržení nebezpečného pachatele se střelnou zbraní, psovod se sl. psem zajišťuje policistu poutajícího pachatele), fotografie zachycuje prvosledovou hlídku OO PČR DK n.L. se psovodem SZKČ TU), foto Pavel Kohout 2017, vlastní archiv autora (na fotografii: autor a sl. pes POLUX).

Na jednotlivých ZJ je psovody těchto útvarů v součinnosti s instruktory ZJ, a to zejména těmi pro výcvik taktiky, činnost služebních psů dále rozvíjena a uzpůsobována specifickým potřebám těchto útvarů.

Výcvik je pak zaměřen na vynikající ovladatelnost služebních psů, tichý a klidný postup s týmem, soulad se zásahovou skupinou (aby ji pes svou činností a chováním nijak nerušil a nebyl přítěží), přizpůsobení činnosti psovoda se sl. psem potřebám zásahové skupiny a nekompromisní obranné práce na vysoké úrovni s vysokou ovladatelností sl. psa před vlastním zákrokem, v rámci něho i po něm. Mezi základní cviky poslušnosti, na něž je možné navázat pro potřeby zákroků proti nebezpečným pachatelům jejich nadstavbou a modifikacemi, patří přivolání psa k psovodovi, ovladatelnost psa u nohy psovoda, sedni, lehni, vstaň atd., odložení psa za pochodu v leže, aportování, vysílání psa jedním směrem do vzdálenosti cca. 30 m, plížení, šplh,

skok daleký, skok vysoký, prolézání můstků a propustí, chůze po kladině, odložení psa – psovod je v úkrytu, reakce psa na střelbu a další nepříznivé podněty.⁸¹

Obrázek 11: Výcvik sl. psa (postavení psovoda při eskortě pachatele) - zákrok prvosledové hlídky OO PČR DK n.L. se psovodem SZKČ TU proti osobě nebezpečného pachatele se střelnou zbraní, odmítajícího opustit os. mot. vozidlo na místě veřejně přístupném mezi dalšími osobami - reálná situace a podmínky (psovod střeží perimetr a sl. pes na základě povelu stále sleduje zadrženého a je připraven k případnému zákroku, foto Jindřich Hauke, vlastní archiv autora (na fotografii - autor se sl. psem RUSTY).

Do výcviku obranných prací, které pak jsou pro činnost psa ZJ nejdůležitějším prvkem a rovněž tak zcela nezanedbatelným prvkem u psa SZKČ využívaného k uvedené problematice, pak patří průzkum terénu a objektů s následným označením, či samostatným zadržením pachatele, rozvíjení zloby a kvalitního zákusu, zadržení pachatele utíkajícího, zadržení pachatele, který vůči psu provedl protiútok a zadržení pachatele se střelbou na psa.

Výcvik služebního psa zařazeného přímo na ZJ pak bude mít proti výcviku a přípravě

⁸¹ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 57.

sl. psa zařazeného na SZKČ určitá specifika spočívající ve způsobech manipulace, přepravy na místa zásahů a rovněž tak ve specifičnosti úkolů vlastní ZJ.

Pro činnost služebních psů u zásahových jednotek jsou pak tedy významná i další specifika, na která je třeba služebního psa prováděným výcvikem připravit.

Bude to pak specifická střelecká příprava, kdy sl. pes musí být cvičen tak, aby byl zcela netečný ke střelbě, kterou provádí pachatel či pachatelé, ale i členové zásahové skupiny, včetně psovoda, u něhož je při střelbě služební pes přítomen. Takový výcvik musí být prováděn velmi citlivě, opatrně a s ohledem na zranitelnost psího sluchu, a ne zbytečně často, jelikož přílišný hluk produkovaný zbraněmi, psí sluch může závažně poškodit. V rámci takového výcviku je třeba sl. psa seznámit se zvuky a ruchy co největšího počtu zbraní, s nimiž se může zvíře při zákroku setkat. Budou to zejména tyto typy hluku. Zvuk výstřelu krátkých střelných zbraní, dlouhých střelných zbraní (typ CARABINE – velmi výkonné střelivo a silný zvuk), brokovnice, zásahové výbušky, flash bank apod. Psa je třeba připravit i na střelbu dávkou. Sl. pes musí být při střelbě i velmi dobře ovladatelný, a to jak pro povelování k zákroku, či jeho přerušení, nebo odvolání zpět ke psovodovi (ochrana psa).⁸²

Toto poslední specifikum se však dle autorova přesvědčení vycházejícího z vlastní praktické zkušenosti musí týkat i výcviků sl. psů na SZKČ, kteří budou v situacích zákroků proti nebezpečným pachatelům využíváni v součinnosti s prvosledovými hlídkami, pokud má být služební pes k takovému zákroku skutečně kvalitně připraven.

Výcvik sl. psa zařazeného na ZJ bude dále zaměřen na práce ve výškách (návyk sl. psa na pobyt a pohyb v podvěsu ve speciálním postroji, který je přichycen k výstroji psovoda). Tato činnost se bude týkat nácviku slaňování se služebním psem (5. postupných fází) a spouštění psa do určeného prostoru na laně. Mezi výškové práce dále patří výškové práce za využití vrtulníku. Zde bude třeba zařadit do výcviku sl. psa vlastní transport vrtulníkem, který nemusí být každému psu příjemný a je třeba na něj

⁸² HOTOVÝ, Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 41.

služebního psa již od počátku připravovat a zvykat.⁸³

Dle vlastní autorovy zkušenosti s touto konkrétní problematikou lze konstatovat, že velmi nepříjemné je pro většinu psů vlastní přiblížení se k vrtulníku, který má hlavní rotor v chodu, neboť vzdušný vír od něho zvedá veškerý prach a částice, které vrhá proti nastupujícím osobám a psu, a rovněž tak tvoří silný vzdušný odpor.

Vlastní pobyt ve vrtulníku už nemusí být pro psa tak nepříjemný, ale je to samozřejmě individuální u každého psa dle jeho povahových vlastností a typu vyšší nervové činnosti. Tento případný problém lze řešit nasazením speciálních brýlí a sluchátkových chráničů uzpůsobených anatomii psa (jsou v současné době běžně dostupné na trhu s taktickými kynologickými pomůckami).

Důležité je mít při činnostech, souvisejících s vrtulníkem, sl. psa stále pod kontrolou (na vodítku či ovsedací smyčce).

Výcvik v souvislosti s touto problematikou bude pak zahrnovat činnosti související s vysazováním psovoda se služebním psem. Toto může být realizováno výskokem z vrtulníku po jeho dosednutí na terén, či z výšky pomocí lanové techniky. Při využití lanové techniky to pak budou způsoby vysazení, jakými jsou⁸⁴ „...*jeřábování psovoda se psem z vrtulníku, slaňování psovoda se psem z vrtulníku, transport psovoda se psem za pomoci podvěsového lana a vysazení psovoda a sl. psa za nízkého letu...*“⁸⁵

Specifickým a velmi náročným manévrem z uvedených, je vysazení psovoda se sl. psem z vrtulníku při nízkém letu. Manévr je velmi obtížný z důvodu zachování bezpečnosti psovoda se sl. psem, celé posádky a rovněž tak vlastního letu vrtulníku. Maximální doporučenou výškou pro uskutečnění takovéto činnosti jsou 3 m nad terénem. Výška se počítá od terénu k podlaze paluby vrtulníku. Pro zvíře je to velmi náročný cvik s ohledem na zatížení jeho pohybového organismu.

⁸³ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 45, 46, 47, 48.

⁸⁴ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 45, 46, 47, 48.

⁸⁵ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 48.

Výcvik této situace je určen mimo jiné zejména k využití zadržení pachatele služebním psem přímo z letícího vrtulníku, který unikajícího pachatele sleduje.

Tento zákrok je v některých situacích jedinou možností, jak vrtulníkem nalezeného pachatele ihned zadržet (např. v situacích, kdy vrtulník po vypátrání pachatele nemůže vzhledem k okolnostem na místě dosednout).⁸⁶

Výše uvedené součásti výcviku služebních psů, týkající se výškových prací a přepravy za pomoci vrtulníku se budou týkat zejména přípravy sl. psů zařazených přímo na ZJ, případně určených pro spolupráci s nimi.

U ostatních služebních psů, připravovaných pro zákroky vůči nebezpečným pachatelům na jednotlivých SZKČ nebudou zcela nezbytnou součástí výcviku, neboť pravděpodobnost využití těchto prvků v praxi je minimální. Není však zcela vyloučena. V určitých krizových situacích, kdy dojde k nasazení takové techniky, je dle pohledu autora práce možné, že by se psovod SZKČ s takovou situací mohl mimořádně setkat, tudíž by bylo vhodné, pokud by bylo možné i takové psy, například s přepravou vrtulníkem v rámci výcviku seznámit. Pro finanční náročnost takového výcviku (vzlet vrtulníku), je jeho praktikování v praxi u psů SZKČ možné jen výjimečně.

Dle autorovy osobní zkušenosti, podložené i opakovaným praktickým využitím při zákroku proti pachateli (průzkum objektu), je však vhodné služební psy na SZKČ seznámit s využíváním transportního postroje pro psa, za pomoci, něhož je možné psovodem přepravit psa např. po žebříku (i velmi vysokém a kolmém) do určeného prostoru, kde má být proveden zákrok proti pachateli (např. horní patra budovy, střecha, suterén atp.). Existují různé varianty takových postrojů, a to dle umístění psa na těle psovoda. V praxi se na výjezdových skupinách SZKČ v rámci OSK KŘP-H velmi osvědčil transportní postroj, který si psovod navlékne přes ruce (jako batoh) na záda a pes je tak umístěn v tomto na bedrech psovoda. Je však velmi důležité, stejně jako u všech výše uvedených specifických variant přepravy (využívaných zejména v ZJ), psa pohybu v postroji, kdy je volně zavěšen na zádech psovoda, naučit. Ideální a nejrychlejší technika upnutí psa do postroje a jeho umístění na záda psovoda, dle

⁸⁶ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 53, 54, 55.

autorovy zkušenosti spočívá v nácviku následujících kroků. Těmi jsou dobrovolný vstup psa na položený rozepnutý postroj, následné navlečení postroje psododem na psa a jeho zajištění pomocí jistících prvků, kdy pes musí být na všechny tyto úkony postupně zvykán. Dalším krokem je navlečení postroje se psem na tělo psododa, jež je provedeno za využití vyvýšené plochy, na níž byl pes ustrojen, pokud máme takovou k dispozici. Pokud však k dispozici není, je to možné provést ze sedu psododa a následného se postavení, buď samostatně (autorem mnohokrát praktikováno v praxi), či za pomoci dalších policistů.

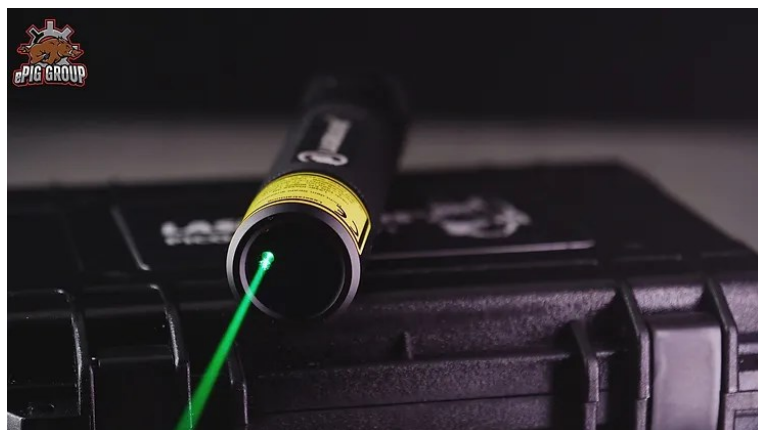
S tím souvisí další důležitá součást výcviku sl. psa pro danou problematiku a tou je jeho netečnost k ostatním policistům (zásahovému týmu, či skupině). Pes musí být, a to v obou případech (na ZJ i na SZKČ – pro spolupráci s prvosledovými hlídkami) cvičen k součinnosti s týmem či skupinou a to zejména tak, aby snesl fyzický kontakt ze strany ostatních policistů (přenášení přes překážky – předávání si vzájemně sl. psa v týmu, transport sl. psa v případě jeho zranění, základní ovládání sl. psa dalšími členy týmu pro případ zranění, či smrti psododa – prakticky to znamená, aby byl sl. pes schopen v takové situaci být ostatními členy týmu připevněn na vodítko a odveden do vozidla, případně byl za pomoci povelu odložen na místě a neohrožoval tak svým pohybem či nežádoucí činností další členy týmu, jeho činnost, ani další nezúčastněné osoby.⁸⁷

Toto hledisko je konstatováno na základě rozhovoru autora s Alexandrem Vrágou (bývalý člen SDAT při Vet. Základně Grabštejn AČR) realizovaného v roce 2012 a následné autorovy vlastní služební praxe na SZKČ Trutnov, spočívající ve výcviku sl. psů pro případné využití v situacích AMOK, výcviku pro součinnost s prvosledovými hlídkami a praktickém výkonu těchto činností, a rovněž tak ve výcviku a praktickém výkonu kynologických činností v KPJ KŘP-H.

Z výše uvedeného rozhovoru a dále ze studia zahraničních videí, uložených na internetovém serveru YOUTUBE, zachycujících praktická využití tohoto způsobu označování francouzskými ozbrojenými složkami (armáda, speciální jednotka francouzského četnictva GIGN a dalšími) a rovněž i ozbrojenými složkami dalších států, bylo vycházeno i při následné autorově aplikaci dalšího, dle jeho pohledu, pro výcvik a

⁸⁷ Osobní rozhovor autora s Alexandrem Vrágou.2012.(zakladatel SDAT VetZ Grabštejn, t.č. již není příslušníkem AČR).

přípravu sl. psů pro problematiku zákroků proti nebezpečným pachatelům, naprosto důležitého prvku, který může urychlit vlastní provedení zákroku sl. psa a psovodovi i celému týmu tak velmi ulehčit celou situaci.

Obrázek 12: Zařízení k označování cíle pro sl. psy, vyvinuté přímo pro tento účel firmou ePIG GROUP, obrázek převzat dne 11.03.2023 ze zdroje: <https://www.epig-group.com/post/laserluchs-pico-k9-spot-v1-laser-f%C3%BCr-den-hund>.

Tímto prvkem výcviku je pak využití označení osoby pachatele, či cílového prostoru, do něhož je třeba psa urychleně vyslat a urychlit tak jeho postup přes další prostory a to ať již v objektech, či mimo ně, pokud je např. znám či předpokládán úkryt pachatele. Tento prvek může být použit pro potřebu označení osoby pachatele psu i mezi dalšími osobami pro následné provedení zákroku prostřednictvím použití služebního psa (zadržení, odpoutávající manévr atd.). Označení je prováděno světelným bodem za využití laserového paprsku, nejlépe zelené barvy.⁸⁸

Tento prvek je autorem do výcviku jeho služebních psů zařazen již cca. 9 let a je jím neustále rozvíjen pro praktické využití.

Vzhledem ke skutečnosti, že se autorovi nepodařilo v ČR doposud zjistit existenci

⁸⁸ youtube.com: K9 TACTICAL ASSAULT Désignation Laser 1.[online].[cit.26.02.2023].dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=joMAcy6Fz0c>,
K9 TACTICAL ASSAULT Désignation Laser 2.[online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=36p5pm7LRMU>,
K9 TACTICAL ASSAULT Reco avec Laser-Découverte TE. [online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=XwlbFcgA_ds,
GIGN, une unité canine très utile.[online].[cit.26.02.2023].dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=03hmIS14WRI>

metodiky zpracované pro takovýto výcvik, byl tento prováděn dle jeho osobních znalostí a zkušeností z výcviku služebních psů získaných za cca. 22 let služební praxe na úseku policejní kynologie, za využití obecně známých a ověřených zásad motivace a výcviku sl. psů.

Pro označení cíle světelným bodem se dle autorových zkušeností a informací, zjištěných od veterinárních specialistů MV ČR, jeví jako nejideálnější prostředek, jak je již výše uvedeno, laserový paprsek zelené barvy, který je využitelný i v denní době, avšak při silném slunečním světle je velmi špatně psem identifikovatelný (autorovo vlastní opakované zjištění při výcviku). V noční době může postačit i světelný kužel bodové taktické svítilny. Označení světelným bodem může být využíváno i při navádění služebního psa v objektu i mimo něj do zájmového prostoru či místnosti, kde předpokládáme výskyt pachatele, aniž by pes musel prověřovat okolní prostory (urychlení provedení zákroku).

Autor se problematikou označování cíle zákroku sl. psa a navádění k němu zabývá při výcviku svých služebních psů již cca. 9 let a je si vědom, že tento způsob není zcela jednoduchý, ale v případě jeho docvičení je velmi efektivní. Při jeho výcviku záleží velmi na povaze a vyrovnanosti připravovaného zvířete a trpělivosti a operativním myšlení psovoda. Při praktickém využití je třeba počítat se skutečností, že při navádění na cíl pomocí světelného bodu může dojít k jeho přenosu na nežádoucí objekty. S touto okolností musí psovod počítat a reagovat včasným vypnutím světelného zařízení a co nejrychleji bod přenést na další předměty, či terén, po nichž lze psa dále navádět do požadovaného prostoru.

Obrázek 13: Německý policista označuje prostřednictvím laserového zařízení prostor, kam bude následně sl. pes vyslán, obrázek převzat dne 11.03.2023 ze zdroje: <https://www.epig-group.com/post/laserluchs-pico-k9-spot-v1-laser-f%C3%BCr-den-hund>.

Tuto metodu lze dle autorova názoru podloženého studováním videomateriálů na kanálu YOUTUBE poskytnutých zahraničními ozbrojenými složkami, využít i v dalších kynologických činnostech, např. při označování prostorů na dálku, které má sl. pes prověřit, zda se zde nenachází nástražný výbušný systém, výbušniny a podobně, a to z důvodu ochrany života a zdraví policistů.⁸⁹

Dle autorovy osobní praktické zkušenosti zde velmi záleží na kontaktu psovoda se sl. psem a kreativitě psovoda při výcviku, jelikož každý pes je z hlediska povahy a temperamentu zcela odlišný, a rozvíjení takového výcviku bude mnohdy zcela originální. Toto je konstatováno na základě zkušeností s výcvikem, autorem prováděným již u třech vlastních služebních psů.

⁸⁹ youtube.com: K9 TACTICAL ASSAULT Désignation Laser 1.[online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=joMAcy6Fz0c>, K9 TACTICAL ASSAULT Désignation Laser 2.[online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=36p5pm7LRMU>, K9 TACTICAL ASSAULT Reco avec Laser-Découverte TE. [online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=XwlbFcgA_ds, GIGN, une unité canine très utile.[online].[cit.26.02.2023].dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=03hmIS14WRI>

Výcvik označení pachatele za pomoci světelného bodu by bylo vhodné aplikovat u sl. psů dislokovaných na ZJ a rovněž i u sl. psů na SZKČ, jelikož je zde reálný předpoklad jejich využití při zákrocích proti nebezpečným pachatelům v součinnosti s prvosledovými hlídkami.

Jako společnou, nedílnou a neodmyslitelnou součást výcviku sl. psů pro využití v rámci zákroků proti nebezpečným pachatelům, v obou uvedených možných případech nasazení (v rámci ZJ a v rámci SZKČ v součinnosti s prvosledovými hlídkami) vnímá autor této práce ovladatelnost sl. psa za všech okolností a situací, která musí být na vysoké, až nadstandartní úrovni a to plně funkční v jakékoliv situaci.

Obrázek 14: Výcvik ovladatelnosti a taktického postupu ve ztížených podmínkách (na snímku autor se sl. psem RUSTY), foto Jiří Täubner 2016, vlastní archiv autora.

Její nezbytnou součástí musí být i netečnost sl. psa ke všem rušivým vlivům, získaná velmi kvalitní socializací a pozvolnou, přirozenou a nenucenou přípravou, uskutečňovanou již od raného věku zvířete. Pes musí takzvaně mít i plnohodnotné „dětství“, aby přirozenou cestou vyvrál v plnohodnotného, sebevědomého a zcela vyrovnaného jedince. Přítomnost agrese u takového psa není vůbec žádoucí, což je dle autorova pohledu, získaného lety praxe omylem širší veřejnosti (mnoho lidí je přesvědčeno, že sl. pes, který má být užit k zákroku proti nebezpečnému pachateli musí

být agresivní).

Obrázek 15: Výcvik ovladatelnosti a taktického postupu ve ztížených podmínkách (na snímku autor se sl. psem POLUX – při společném překonávání prostupu za využití ovladatelnosti sl. psa), foto Jiří Täubner 2016, vlastní archiv autora

6.4. Začlenění služebního psa do zásahového týmu či skupiny a jeho činnost a umístění v něm

Obrázek 16: Izraelská policejní jednotka YAMAM se služebním psem před vstupem do místnosti (snímek zachycuje taktické postavení skupiny se začleněným psododem při výcviku zákroku proti teroristům), obrázek převzat dne 11.03.2023 ze zdroje: <https://en.wikipedia.org/wiki/Yamam>.

Začlenění služebního psa do zásahové skupiny či týmu je dle autorova názoru podložného získanou služební praxí velmi zásadními bodem celé popisované problematiky. Sl. pes musí být zcela přirozenou součástí skupiny jako homogenního celku, kdy ji nesmí nijak narušovat. Jeho výcvik musí být tedy činnosti vlastní skupiny zcela přizpůsoben. Pes nesmí být přítěží a prvkem, který by skupinu zdržoval, či jinak narušoval a ohrožoval její činnost a rovněž tak bezpečnost.

Ne ve všech situacích zákroků proti nebezpečným pachatelům musí být sl. pes ve skupině vždy přítomen, neboť nastanou i situace, kde jeho přítomnost nebude zcela vhodná. Těchto situací však bude dle autorova pohledu méně. Aby mohl být sl. pes

v zásahové skupině či týmu přítomen, musí splňovat výše uvedené požadavky. Pro činnost v zásahové jednotce bude navíc zcela jistě podstatný i jeho velmi tichý projev při pohybu, všech dalších činnostech skupiny, a rovněž tak při vlastním zákroku.

Obrázek 17: Zásahová jednotka KŘP-S při výcviku zadržení nebezpečného pachatele na místě veřejně přístupném (činnost a pozice psovoda ZJ při zákroku), obrázek převzat 27.2.2022 z <https://www.158.zone/stredoceska-zasahovka-ma-svuj-prapor-slavi-30-let>.

Pes zařazený do ZJ by tak měl hlasité projevy (štěkot) provádět jen ve dvou situacích. Těmi jsou dle autorova názoru samostatné označení úkrytu pachatele a případné rozštěkání psa pouze na povel ze strany psovoda. Značení však může být dle požadavků konkrétního útvaru ZJ naučeno i jiným, tichým způsobem, např. sednutím, či lehnutím apod., kdy však tato varianta bude mít dle autorova názoru svá úskalí, spočívající ve skutečnosti, že takovéto značení by zásahová skupina nezaregistrovala v případě, že nebude mít se sl. psem vizuální kontakt.

Zde by bylo třeba využít vizuální dálkový systém, umístěný na těle psa, který by umožňoval prostřednictvím displeje, kterým bude disponovat psovod, stálou kontrolu nad sl. psem. Takovéto systémy mohou být doplněny GPS, ochrannými brýlemi

s nočním viděním a dálkovým zařízením na přenos ústních povelů ke sluchu psa.⁹⁰

Obrázek 18: Psi plemene belgický ovčák Malinois s nasazeným "vision systémem" (demonstrace 2 typu obličejových masek), obrázek převzat 27.2.2022 z <https://www.calibratedcanine.com/k9vision>.

Pomocí kamery umístěné na psu, tak může tým i na dálku získat přehled o prostoru, do něhož se chystá vstoupit za účelem provedení zákroku.

Začlenění sl. psa do zásahové skupiny či týmu lze chápat jako jeho pohyb v týmu a symbióza s ním, a rovněž také jako jeho umístění a postavení v něm, při určitých specifických činnostech.

Níže uvedené obrázky, použité ze skriptu „Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem“ znázorňují ideální postavení psovoda se služebním psem ve skupině ZJ v rámci postupu skupiny při pátrání po osobě nebezpečného pachatele

⁹⁰ youtube.com: Démonstration du K9 Vision System.[online].[cit.26.02.2023].dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=n8A8mzONTMAZde> Démonstration du K9 Vision Systém

v terénu a dále při zákroku proti nebezpečnému pachateli v objektu.⁹¹

„...Skupina zaujme obranné postavení (obr. č. 9), které se neustále mění podle okolností. Zachovává taktický tvar postavení s obranným krytím pro případ střelby za využití terénních překážek nacházejících se na místě. Toto postavení umožňuje zasahující skupině včas a účelně reagovat na vzniklou situaci (útok, střelba či odhalení pachatele). ...”⁹²

⁹¹ HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 34.

⁹² HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 34.

1) Postavení psovoda ve skupině při pátrání po pachateli v terénu

Obrázek č. 6

Postup zášahového týmu při pátrání po pachateli v terénu s využitím vjezdání sb. psa střídavě na levou a pravou stranu

Obrázek č. 7

Základní obranné postavení na ose postupu

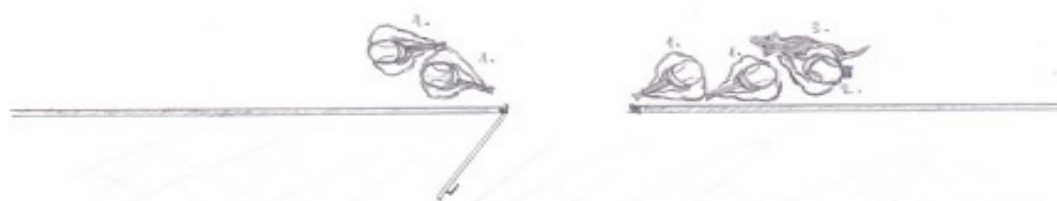

Obrázek 19: vlastní nákres postavení psovoda v zášahovém týmu při pátrání po pachateli v terénu (obrázek vyhotoven dle grafického znázornění ve skriptech: HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*.1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 33, obr. 8 (č. 6 v náčrtu), 9 (č. 7 v náčrtu).

2) Postavení psovoda ve skupině při zákroku v objektech a při vstupu do nich

Obrázek č. 1

základní postavení týmu se psovodem před vstupem do prostoru (objekt či místnost)

Obrázek č. 2

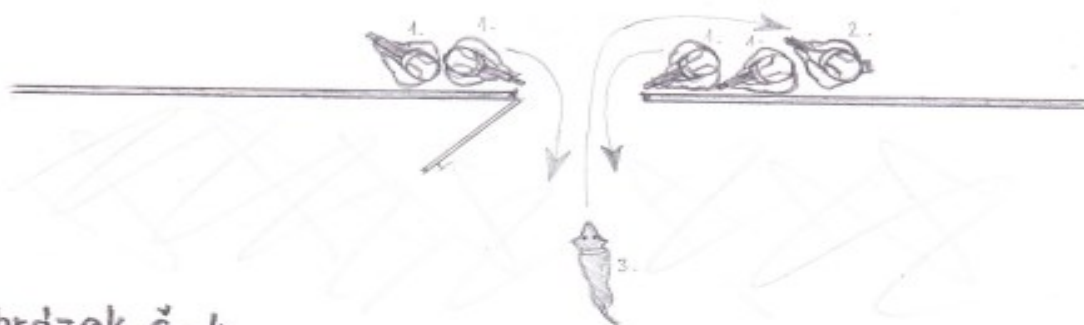
postavení týmu při vyslání psa do prostoru

Obrázek 20: vlastní nákres postavení psovoda v zásahovém týmu při pátrání po pachateli v objektech a při vstupu do nich (obrázek vyhotoven dle grafického znázornění ve skriptech: HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 26, obr. 2 (č. 1 v náčrtu), 3 (č. 2 v náčrtu).

Obrázek č. 3

Přivolání psa zpět do týmu po bezúspěšném prohledání prostoru

Obrázek č. 4

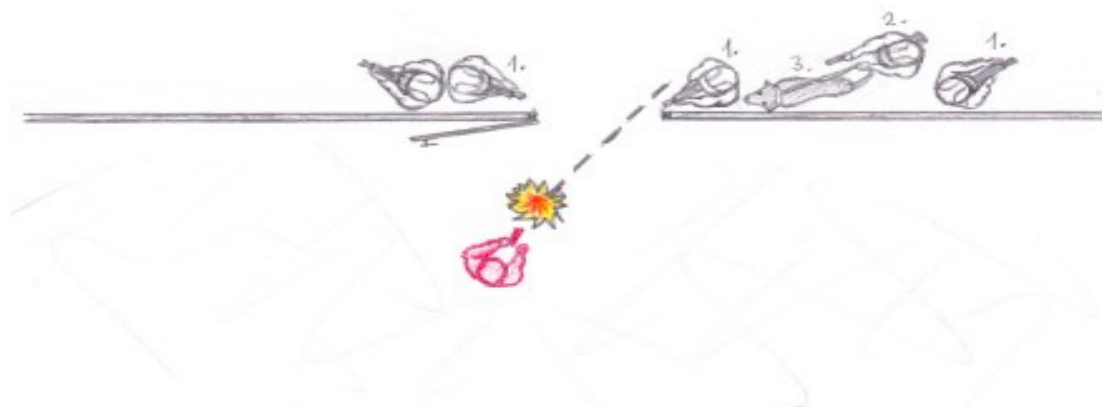
Postavení týmu při zadržení pachatele
st. psem

Obrázek 21: vlastní nákres postavení psovoda v zásahovém týmu při pátrání po pachateli v objektech a při vstupu do nich (obrázek vyhotoven dle grafického znázornění ve skriptech: HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 26, obr. 4 (č. 3 v náčrtu), 5 (č. 4 v náčrtu).

Obrázek č. 5

Postavení týmu před vstupem s použitím zásahové výbušky

Vysvětlivky:

1. střelec
2. psovod
3. sb. pes
4. pachatel

Obrázek 22: vlastní nákres postavení psovoda v zásahovém týmu při pátrání po pachateli v objektech a při vstupu do nich (obrázek vyhotoven dle grafického znázornění ve skriptech: HOTOVÝ.Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 27, obr. 6 (č. 5 v náčrtu).

Postavení psovoda se sl. psem v zásahové skupině by zpravidla nemělo být na jejím začátku, ani konci. Psovod by se měl pohybovat uvnitř skupiny, kdy vhodnou je její zadní polovina.

Obrázek 23: Zařazení sl. psa v prvosledové hlídce (na snímku prvosledová hlídka OO PČR DK n.L. se psovodem SZKČ TU při výcviku v reálném prostředí), foto vlastní archiv autora.

Toto postavení se však může velmi rychle měnit podle konkrétních okolností. Jeho pořadí ve skupině bude voleno rovněž i dle počtu zasahujících policistů.⁹³

⁹³ HOTOVÝ, Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 11.

Obrázek 24: Zařazení sl. psa v prvosledové hlídce při eskortě zadrženého pachatele (na snímku prvosledová hlídka OO PČR DK n.L. se psovodem SZKČ TU při výcviku v reálném prostředí), foto Jindřich Hauke 2016, vlastní archiv autora.

Pes musí být schopen po celou dobu postupu skupiny v této měnit své pozice, polohy a rovněž rychlost chůze z důvodu sladění jeho pohybu s pohybem policistů. Pes se musí vždy přizpůsobit pohybu skupiny, nikoli skupina psu. Musí být rovněž schopen setrvat na určeném místě bez psovoda, a to na neomezeně dlouhou dobu.⁹⁴

⁹⁴ HOTOVÝ, Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vydání. MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. Povoleno: Č.j.: VO-591/2000. s 11.

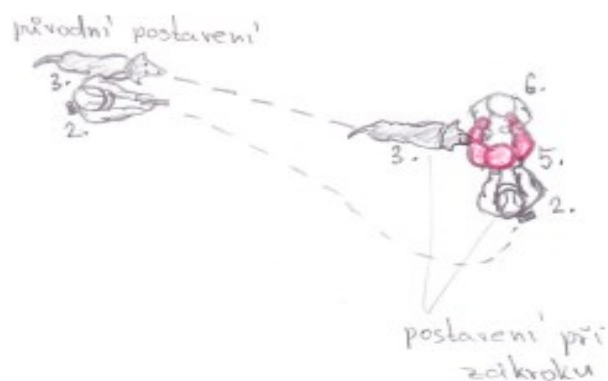
Obrázek 25: Izraelská policejní jednotka YAMAM v taktickém postavení se služebním psem se připravuje ke vstupu do objektu, obrázek převzat 27.2.2022 z <https://it.wikipedia.org/wiki/Yamam#/media/File:Israeli-Police-Facebook--YAMAM-004.jpg>.

Skutečné situace, kdy byli služební psi použiti k zákrokům proti nebezpečným pachatelům v součinnosti se zásahovými týmy SWAT, řadovými policisty, ale i v případech, kdy zákrok provedl psovod sám, jsou včetně popisu provedených případných chyb a možností jejich náprav popsány v knize *Police Dog Tactics* od Sandy Bryson z roku 2000. Autorem této práce jsou pro představu taktiky zákroků proti nebezpečným pachatelům za využití sl. psa v amerických policejních jednotkách, níže vloženy vlastní náčrty provedené dle situačních obrázků z výše uvedené publikace.⁹⁵

Níže je zobrazeno pro příklad i několik situací zákroků amerických policejních jednotek SWAT atd. za využití psovoda se služebním psem.

⁹⁵ BRYSON, Sandy. *Police Dog Tactics*. Detselig Enterprises, Ltd. Canada, 2000. ISBN 1-550059-197-5

Situace 1.

Situace 2.

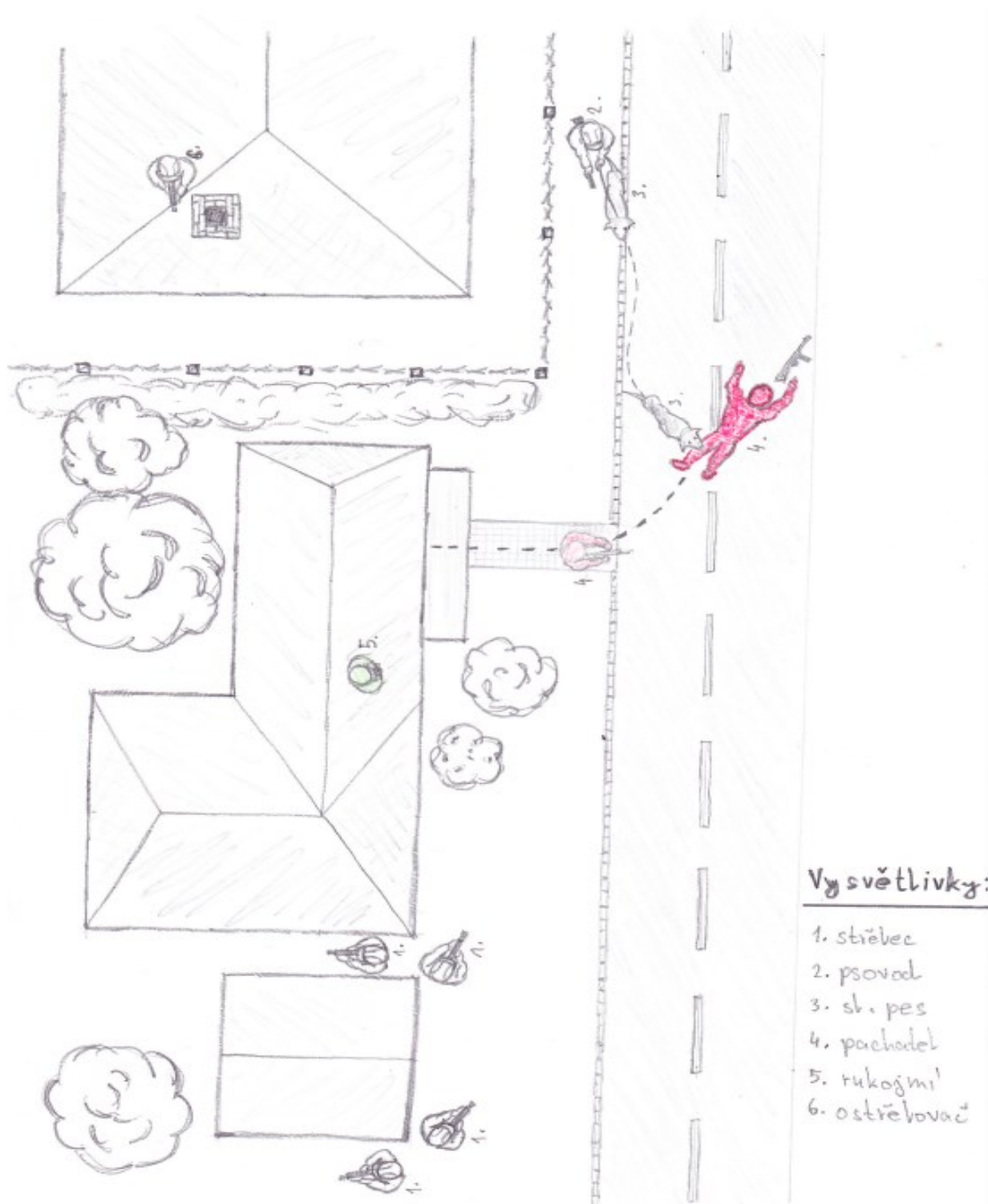

Legenda:

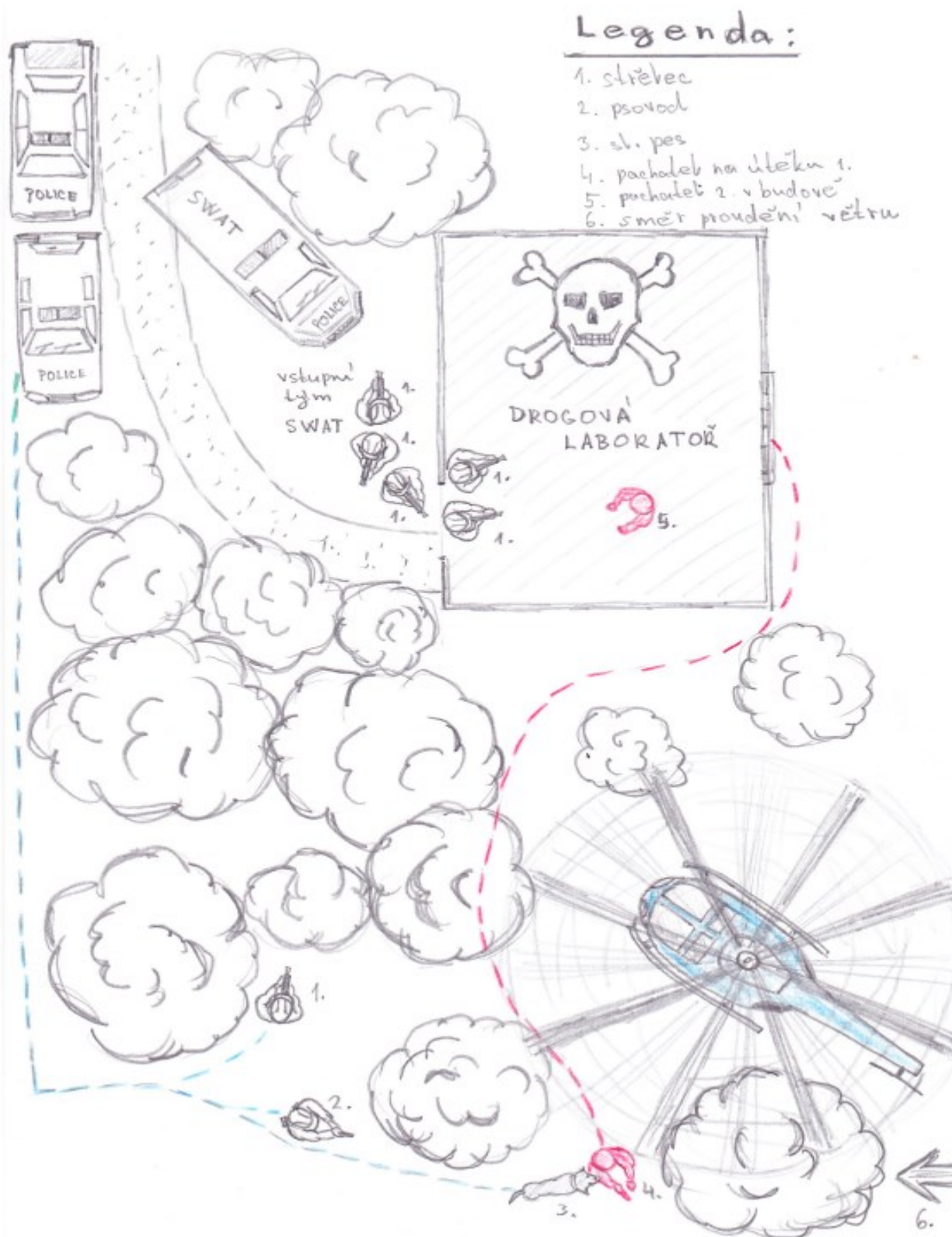
1. policista (strážník)
2. psovod
3. st. pes

4. pachatel
5. velmi agresivní (dominantní) pachatel
6. méně dominantní podezřelý

Obrázek 26: vlastní nákres – postavení psovoda před a při zákroku v restauraci při rvačce nebezpečných agresivních osob (2 varianty: situace 1 - psovod sám, situace 2 - psovod v součinnosti s dalšími policisty). obrázek vyhotoven dle grafického znázornění v publikaci: BRYSON.Sandy. *Police Dog Tactics*. Detselig Enterprises, Ltd. Canada, 2000. ISBN 1-550059-197-5

Obrázek 27: vlastní nákres – postavení psovoda před a při zákroku SWAT týmu v situaci osvobození rukojmích v rodinném domě v zástavbě. obrázek vyhotoven dle grafického znázornění v publikaci: BRYSON.Sandy.*Police Dog Tactics*. Detselig Enterprises, Ltd. Canada, 2000. ISBN 1-550059-197-5

Obrázek 28: vlastní nákres – postavení psovoda před a při zákroku SWAT týmu na varnu drog. obrázek vyhotoven dle grafického znázornění v publikaci: BRYSON.Sandy.*Police Dog Tactics*. Detselig Enterprises, Ltd. Canada, 2000. ISBN 1-550059-197-5

Dle autorovy osobní zkušenosti z výcviku sl. psů pro využití v dané problematice, kdy cca. od roku 2012 se zabývá výcvikem sl. psů pro využití v problematice zákroků proti aktivnímu útočníkovi (situace AMOK), je pro činnost sl. psa v zásahové skupině či týmu velmi důležitá (nezbytná) vynikající ovladatelnost sl. psa, jeho netečnost ke všem ruchům, komunikace mezi psovodem a psem za pomoci posuňků a specifických povelů, které nebudou kolidovat s komunikací, která je užívána mezi samotnými policisty v týmu a jeho netečnost k ostatním členům týmu, znalost uniformy a chování policistů a schopnost klidného a nerušícího pohybu uvnitř něho. Pes musí velmi rychle reagovat na psovodovy povely a být schopen měnit svou polohu kolem psovoda i v celém týmu. Autorem byly do výcviku zařazeny další nadstavbové cviky jako chůze psa u pravé nohy, chůze psa za psovodem, chůze psa mezi nohama psovoda čelem psa vpřed i čelem psa vzad – střežení zadního perimetru za pomoci psa). Tyto cviky napomáhají větší variabilitě zvířete v týmu a rovněž přispívají usnadnění pohybu se psem. Ve všech uvedených pozicích je pak vyžadováno rovněž plynulé couvání, a to i při rychlém pohybu a při častých změnách jeho směru. Upevnění uvedených cviků pak psovodovi ulehčuje v případě potřeby možnost provádění vlastní střelby, a to jak z krátké, tak i dlouhé zbraně. Pes musí být ve výcviku připraven i na možné šlápnutí na něho ze strany členů týmu, nechtěný úder výstrojnými součástkami, či dlouhou zbraní zavěšenou na těle psovoda, křik ze strany policistů, nezúčastněných osob, pachatele, překračování ležících či sedících osob a na další případné rušivé podněty. Tato příprava musí být velmi důsledná. Psovod by neměl v týmu při přítomnosti sl. psa působit primárně jako střelec, ale v případě potřeby by měl být schopen i za přítomnosti psa tuto činnost vykonávat.

Pozice psovoda v týmu pak bude velmi variabilní podle potřeby situace, kdy psovod by měl být schopen na tyto změny a následné pokyny od vedoucího týmu okamžitě reagovat.

6.5. Zákrok proti aktivnímu útočníkovi, jeho specifika, možnost použití služebního psa

Tato problematika je dle autora názoru podloženého vlastní praktickou zkušeností s výcvikem sl. psů pro takové situace velmi náročná na přípravu sl. psa, a rovněž tak i pro samotné policisty. Ne vždy, bude psovod v takové situaci na místě zásahu včas, a ne vždy, bude vhodné jej využít bezprostředně k prvotnímu zákroku. Jeho přítomnost, která by však měla být podmíněna specifickým výcvikem, jež současný zkušební řád sl. psů u PČR, upravený sl. předpisy (ZPP č. 145 a 119) neupravuje, může pak být velmi značnou výhodou. Tento výcvik musí být dle autora pohledu zaměřen na všechny výše uvedené faktory, a to zejména na netečnost vůči křiku policistů a dalších osob, překračování lžících těl, velmi rychlý pohyb v policejním týmu, netečnost k nechtěným úderům zbraní či výstrojí a vůči nechtěnému šlápnutí na psa ze strany policistů, netečnost vůči kolem běžícím a křičícím osobám, které se mohou i snažit o fyzický kontakt s policisty, reakce pouze na povely psovoda (včetně aktivizace k zákroku), vynikající kontakt mezi psovodem a psem a ovladatelnost na velmi vysoké, až nadstandartní úrovni.

Sl. pes dle autorovy zkušenosti s výcvikem, který byl provázen i řadou neúspěchů a nových poznání při jeho rozvíjení, může být využit zejména po eliminaci pachatele prvotně zasahujícími týmy (zejména prvosledové hlídky) k tzv. úplnému „dočištění“ objektu za účelem zjištění, zda se zde nenachází pachatelé další. Tento postup je pak prováděn za pomoci sl. psa celým zásahovým týmem (ideálně nejméně 3 policisté, včetně psovoda). Pes se pak pohybuje před týmem. Další variantou použití sl. psa v takové situaci pak může být (při postupu psovoda se služebním psem v některém z prvotně zasahujících týmů), i přímý zákrok sl. psa proti pachateli, spočívající v zadržení pachatele sl. psem bez náhubku a to v případě, že to okolnosti dovolují (ideálně boční, či zadní kontakt s pachatelem) a pokud se tento zákrok jeví v danou chvíli i jako výhodnější oproti použití střelby na osobu pachatele, a to z důvodu ochrany života a zdraví dalších osob. Sl. pes k takovému zákroku může být využit i současně za použití střelby na pachatele, a to jako odpoutávající manévr. V případě využití sl. psa v situacích AMOK v součinnosti s prvosledovými hlídkami je autor toho názoru, že sl. pes nemusí v takové situaci splňovat tichý postup, neboť jeho hlasitý projev může na

pachatele působit značně i psychologicky. Tato myšlenka však nebyla zatím prakticky ověřena, neboť v ČR doposud nebyl sl. pes v praxi proti aktivnímu útočníkovi využit.

K popisu této problematiky, který by o ní vypovídal alespoň částečně, by bylo třeba samostatné práce na toto téma.

6.6. Využití služebních psů při zákrocích proti nebezpečným pachatelům v zahraničí

V rámci vyspělých evropských zemí, ale rovněž tak zemí celého světa, jsou služební psi při zákrocích proti nebezpečným pachatelům již dlouhodobě využíváni. Příkladem je Útvar osobitného určení (LYNX COMMANDO) Slovenské republiky (obdoba URN ČR), francouzský GIGN, RAID, německý GSG 9 a mnohé další.

Obrázek 29: Speciální jednotka francouzského četnictva GIGN se sl. psem za využití K9 vision systému v taktickém postavení před vpuštěním psa do budovy prostřednictvím okna (při nácviku zákroku proti nebezpečnému ozbrojenému pachateli ukrytému v budově), obrázek převzat 11.3.2023 z <http://www.k9vision.fr/EN/index.html>.

Ve světě je to pak mnoho dalších policejních útvarů (např. americké SWAT týmy, izraelský YAMAM apod.). Kromě útvarů policejních to jsou i útvary dalších ozbrojených složek provádějících zákroky proti ozbrojeným a nebezpečným osobám, jejichž výčet je velký. Pro příklad autor uvádí izraelský OKETZ, americký NAVY SEALS, DELTA FORCE, britský SAS atd.

Níže je uveden příklad využití sl. psa ve státě Izrael, který dokládá obrovský potenciál a hodnotu psa při zákroku proti nebezpečnému pachateli.

V roce 2018 byl po několikaměsíčním pronásledování, při zákroku izraelské protiteroristické policejní jednotky YAMAM v uprchlickém táboře Askar, ve městě Nábulus na západním břehu Jordánu, provedeném proti teroristovi jménem Ashraf Na'alwa (zavraždil dva izraelské policejní důstojníky při střeleckém útoku na

Obrázek 30: Rambo s důstojníky protiteroristické jednotky izraelské policie, převzato 11.03.2023 z <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5432679,00.html>.

Barkan), použit při zákroku v domě služební pes RAMBO, plemene belgický ovčák Malinois. Sl. pes byl vyslán k prohledání budovy, kdy Na'alwa, psa postřelil poté, co jím byl nalezen. Následně byl terorista členy zasahujícího týmu YAMAM při přestřelce zastřelen. RAMBO byl postřelen do krku a dále měl další četná zranění po celém těle. Po urychleném transportu do veterinárního zařízení v Beit Dagan, zde byl pes zachráněn.

Obrázek 31: Rambo a jeho kamarádi, převzato 11.03.2023 z <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5432679,00.html>

Díky tomu, že Rambo našel v budově hledaného, a ten následně odhalil zasahující jednotce svůj úkryt střelbou na psa, byl tak terorista velmi rychle jednotkou eliminován a nedošlo tak ke ztrátám na životech policistů.⁹⁶

Efektivní využívání služebních psů v zákrocích proti nebezpečným pachatelům prováděných americkými policejními týmy SWAT dokladuje publikace „Police Dog Tactics“ od autora Sandy Bryson. V publikaci je mimo jiné popsáno několik případů ze služby, v rámci nichž bylo užito služebního psa k zákroku proti pachatelům trestné činnosti a to v několika případech i těm, které lze bezpochyby označit za nebezpečné. Psi jsou využíváni nejen při zákrocích SWAT týmů na varny drog, při barikádových situacích s rukojmími, kde většinou střeží vnější perimetr a jsou připraveni zadržet případně prchající pachatele, ale jsou využíváni i k zákrokům proti nebezpečným pachatelům uvnitř budov, jako odpoutávající manévr, a rovněž také k zadržování pachatelů při jejich útěku po předchozím automobilovém pronásledování.

Velmi zajímavý je mimo jiné případ, kdy psovod (K9 officer DeAnna Stevens) se při noční službě s mladým a nezkušeným psem účastnil zákroku v restauraci, kde se pralo mezi sebou několik osob. Jeden z podezřelých, který byl velmi velký, silný a značně agresivní, se poté, co byl policií vykázan z objektu vrátil zpět do restaurace a pokusil se velmi agresivně napadnout policistu. Poté co psovoda fyzicky napadl a měl nad ním

⁹⁶ *ynetnews.com: Rambo-the police dog who captured a terrorist. [online]. [cit.01.03.2023]. Dostupné z <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5432679,00.html>*

značnou převahu, přičemž policistu úderem uvedl do částečného bezvědomí, zakročil samostatně služební pes zákusem do pachatele (i když byl nezkušený a byla to jeho první noční služba) a znemožnil tak agresorovi pokračovat v útoku na svého pána. Když se psovod vzpamatoval, viděl svého psa jak bojuje s obrovským opilým agresivním mužem, který se snažil dostat k ochromenému policistovi, vzít mu sl. zbraň a použít ji proti němu. Pes mu v tomto však nestále bránil i přes skutečnost, že muž byl asi čtyřikrát větší než pes. Pes při boji s útočníkem umožnil svému psovodovi vzpamatovat se, kdy tento se následně postavil na nohy, psa odvolal a pokusil se pachatele spoutat. Pachatel však policistu opět velmi agresivně napadl a zakousl se mu do prstu na ruce (prokousl mu tkáň až ke kosti) a snažil se mu prst ukousnout, přičemž policistu rukama tloukl velmi silně do hlavy. Sl. pes od pachatele při prvotní obraně svého pána utržil rovněž četné údery, kopance, škrábání a tlak prsty do očí. Přesto se však vzpamatoval a když viděl, že jeho psovod má značné potíže, opět na pachatele, který byl skutečně obrovský, opilý a zjevně necítil žádnou bolest, zaútočil a tentokrát ještě tvrději (při předchozím zákroku získal svým prvním životním zákusem do člověka zkušenost). Pes přeskočil svého pána a zakousl se do pachatele dost silně na to, aby tento povolil svůj zákus do ruky policisty. Policista byl však druhým útokem ochromen ještě více, než v prvním případě a opět upadl na zem. Pes s pachatelem, který zřejmě pro svůj psychický amok a opilost skoro necítil bolest z jeho zákusu stále bojoval a sevření zubů neuvolnil ani přes značné bití a kopání ze strany pachatele, a to až do chvíle, než dorazily další policejní posily, které se psovodovi podařilo přivolat prostřednictvím vysílačky. Policisté psa odvolali, načež se tento vrátil ke svému na zemi ležícímu pánovi, jemuž olízal obličej.⁹⁷

⁹⁷ BRYSON.Sandy.*Police Dog Tactics*. Detselig Enterprises, Ltd. Canada, 2000. ISBN 1-550059-197-5

7. Rozhovory se psovody ZJ – pohled kynologů ZJ v rámci celé ČR na dostatečnost kynologie u těchto útvarů a její využitelnost při jejich činnosti

Funkci psovoda na ZJ v rámci celé ČR vykonávají v současné době 3 policisté, přičemž 2 slouží na ZJ KŘP-H a 1 na KŘP-S.

Autorem bylo v rámci ucelení tématu práce osobně hovořeno se všemi třemi psovody, působícími v rámci celé ČR na zásahových jednotkách krajských ředitelství. Na URN v současné době není zařazen útvarový kynolog.

Všem třem policistům bylo autorem položeno stejných devět otázek změřených na současné využití sl. psů u ZJ a na osobní představu těchto psovodů, jak by měla sl. kynologie na těchto útvarech fungovat.

Psovodi byli v rámci rozhovoru autorem práce dotazováni, jak dlouho pracují u ZJ a jak dlouho na tomto útvaru vykonávají funkci psovoda. Dále jaký je jejich názor na přínos služebního psa při zákrocích proti nebezpečnému pachateli, jaké jsou jejich požadavky na sl. psa ZJ, zda je dle jejich pohledu současný počet sl. psů dislokovaných na ZJ v rámci celé ČR dostatečný a v případě jaký stav by byl ideální, zda vyhovuje pro posouzení výkonnosti psa při ZJ výkonnostní kategorie „H“, kolikrát využili na ZJ sl. psa při skutečném zákroku a v jaké to bylo situaci, zda je dle jejich pohledu na ZJ využíván celý potenciál sl. psa a jakým způsobem by měli být ideálně pořizováni a vybírání sl. psi k těmto útvarům.

Oba psovodi ZJ Hradec Králové se ve svých odpovědích prakticky shodovali vyjma údajů o délce jejich služby na ZJ a době, kterou vykonávají funkci psovoda a rovněž tak počtech a specifických použití sl. psa.

Odlišný pohled na některé otázky měl psovod ZJ Střední Čechy.

Autor tyto odlišné postoje přičítá dle svého názoru mimo jiné i pravděpodobně odlišným typům zákroků, kterých se obě jednotky v rámci svých krajských ředitelství účastní a rovněž tak různým bezpečnostním situacím v obou krajích. Rovněž tak mohou

být rozdíly v pohledu na věc ovlivněny i faktem, že na ZJ HK slouží psodvodi 2 a do nedávné doby zde byli i 3, což umožňuje větší variabilitu výcviku a lepší možnosti prosazování kynologie v rámci ZJ vůči jejímu vedení.

Z odpovědí vyplynulo, že psodvodi na ZJ HK slouží v jednotce 10 a 13 let a psodvodi ZJ S již 20 let. Všichni tři se shodují v rámci svých požadavků na sl. psa, že by se mělo jednat o pracovní plemeno střední velikosti a váhy ideálně do 40 kg. Jako ideální se pak jeví belgický, či německý ovčák. V současné době dva psodvodi slouží s belgickým ovčákem Malinois a jeden s německým ovčákem. I tento však chce jako dalšího sl. psa vyzkoušet plemeno Malinois. Všichni psodvodi se pak shodují v názoru, že pro jejich potřeby a mnohost dalších jejich specializovaných činností u útvaru by bylo ideální přidělovat jim již cca. 12–24 měsíců stará zvířata s ukončenou kvalitní předvýchovou, provedenou jiným psodvodem.

Odlišné odpovědi jmenovaní však uvedli v dalších otázkách, kdy z rozhovoru s oběma psodvodci ZJ HK vyplynulo, že početní stav psů na ZJ v rámci ČR je nedostatečný a že by sl. psi měli být dislokováni na všech těchto útvarech včetně URN a to v takovém počtu, aby bylo zajištěno, že sl. pes bude útvaru k dispozici 24 hodin denně. Psodvodi ZJ S má názor, že v současné bezpečnostní situaci není třeba přítomnost sl. psů na všech ZJ, ale záleží samozřejmě na potřebách každého takového útvaru a konkrétní bezpečnostní situaci v konkrétním kraji. Co se týká využívání potenciálu sl. psů na ZJ, tak všichni tři si myslí, že potenciál je vcelku využíván, musí se však všichni připomínat velení svých útvarů a nabízet mu možnosti využití sl. psa.

Královéhradečtí psodvodi ZJ využívají sl. psy zejména ke střežení vnějšího perimetru pro případné zabránění útěku pachatelů prostřednictvím sl. psa a dále k průzkumu objektů před zákroky i po zákrocích. V rámci výkonu služby neměl nikdo z nich zákrok, při němž by byl sl. psem zadržen pachatel.

Středočeský psodvodi ZJ pak sl. psa využívá jen při střežení venkovního perimetru místa zákroku, kdy v rámci této činnosti jeho pes již jednou fyzicky zakročil a zadržel zákusem do stehna nohy nebezpečného pachatele, který proskočil skleněnou výplní budovy varny drog a pokusil se o útěk. K provedení průzkumu objektu, či terénu však v rámci svého útvaru sl. psa nikdy nepoužil.

Všichni tři dotazovaní vidí hlavní potenciál sl. psa na ZJ v jeho rychlosti při zadržení prchajícího pachatele, kterého by pro bojovníky v plné výstroji bylo obtížnější stíhat. Sl. pes jeho dostižení pak víceméně garantuje.

Dle psovodů ZJ HK je rovněž velký potenciál sl. psa v provedeném průzkumu objektu buď před vlastním zákrokem (pes upozorní na přítomnost pachatele a jednotka pak má snazší, bezpečnější a rovněž tak rychlejší postup) anebo při tzv. dočištění objektu či jiného prostoru po vlastním zákroku jednotky.

Psovod ZJ S spatřuje využití pouze v podobě střežení perimetru a případného zadržení pachatele. Při dalších činnostech souvisejících s bezprostředním vyžádáním k zákroku jednotky, pro početní stav zasahujícího družstva, většinou nemá prostor pracovat jako psovod, aby neoslabil tým. Služebního psa většinou využívá jen v případech předem plánovaných akcí útvaru, kterých se účastní větší počet policistů.⁹⁸

Na základě uvedených rozhovorů lze konstatovat, že služební psi jsou na ZJ nejvíce využíváni ke střežení vnějšího prostoru míst zákroků pro případné rychle zadržení pachatelů, kteří by se pokusili o útěk. Dvě třetiny dotazovaných využívají sl. psy i k provedení průzkumu objektů. Požadavky na sl. psa pro ZJ jsou pak totožné s autorovými. Silný, vyrovnaný a skvěle socializovaný pes pracovního plemene (ideálně belgický ovčák Malinois, či německý ovčák).

Autor se domnívá, že dle jeho názoru současné, ne zcela dostatečné využívání sl. psů na těchto útvarech, je pravděpodobně způsobeno mimo jiné personálním nedostatkem v rámci celé PČR, ale také, že tento stav může být rovněž minimálně částečně zapříčiněn i nedostatečnou osvětou o možnostech využití sl. psů u vedení těchto útvarů. Autor však není kompetentní posoudit tyto možnosti, jelikož sám na ZJ nikdy nesloužil. Tato kompetence jistě přísluší vedení těchto útvarů a metodikům taktické přípravy.

I tak je však autor názoru, že možnosti využití sl. psů na ZJ by mohly být po konzultaci s výše uvedenými kompetentními orgány ZJ časem rozšířeny.

⁹⁸ Osobní rozhovor se psovody ZJ KŘP-H a telefonický rozhovor se psovodem ZJ KŘP-S, 27.03.2023

Závěr – shrnutí

Snahou této práce je shrnout a posoudit doposud zjištěné poznatky o možnostech využití služebních psů v rámci problematiky zákroků proti nebezpečným pachatelům, a tyto doplnit o autorovy praktické zkušenosti získané za 23 let služby u PČR se služebním psem po boku a to jak na základním útvaru (12 let služby), tak na SZKČ, jako výjezdový psovod s hlídkovým i pátracím psem + specialista na vyhledávání návykových a psychotropních látek, a od listopadu roku 2022 jako V OSK KŘP-H, kdy cca. od roku 2012 intenzivně pracoval na výcviku sl. psů, kteří by mohli být využíváni v zákrocích proti nebezpečným pachatelům v součinnosti s prvosledovými hlídkami, a to i v problematice AMOK.

Cílem práce je pak porovnání všech získaných poznatků s autorovou služební praxí a zkušenostmi s výcvikem sl. psů, a přinést tak celkový náhled na využitelnost služebních psů při zákrocích proti pachatelům trestné činnosti, a to zejména těm, které lze klasifikovat jako „nebezpečné pachatele“. Porovnat výhody i nevýhody použití služebních psů v dané problematice s dalšími zákonnými prostředky, které v takovýchto situacích PČR může používat a přispět tak k co nejefektivnějšímu využívání služební kynologie ve službách PČR, a to i v rámci činností, kde v současné době dle autorova pohledu zcela plně využíván její potenciál není. Práce má přinést poznání o potenciálu služební kynologie, a to i na poli boje proti velmi nebezpečným osobám, kdy tento potenciál spočívá zejména v zajištění co nejvyšší a nejefektivnější ochrany života a zdraví zakročujících policistů a osob, v zájmu jejichž ochrany jsou zákroky prováděny. Efektivní využití sl. psů může však chránit nejen tyto osoby, ale rovněž tak v mnoha případech šetřit život a zdraví samotných pachatelů a rovněž tak osob nacházejících se v okolí míst těchto zákroků.

Metodou k získání celkového pohledu na uvedenou problematiku je rozčlenění tématu do 6 hlavních kapitol, doplněných o parafrázi rozhovoru se psovody ZJ, v nichž jsou obsažena, dle autorova pohledu samostatná klíčová témata, která na sebe vzájemně navazují a jejichž podrobný popis a vzájemná návaznost v závěru tvoří samotný cíl práce autorem zamýšlený. Autor považoval za nezbytné vnést stručný náhled do historie služební kynologie, z něhož lze dospět k závěru, že pes byl věrným

druhem a pomocníkem člověka už od nepaměti a rovněž tak, že zákroky proti nebezpečným pachatelům, při nichž mnohokrát přicházeli členové tehdejších bezpečnostních sborů o život, prováděli již prvorepublikoví četníci, a ti zcela jistě nebyli zdaleka prvním takovým sborem. Následují kapitoly, v nichž jsou porovnány vlastnosti psa a člověka, výhody i nevýhody využití sl. psa a ostatních donucovacích prostředků a zbraní proti pachatelům trestné činnosti. Jsou zde dále vysvětleny alespoň okrajově pojmy „nebezpečný pachatel“, „prvosledové hlídky“, „aktivní útočník“ apod. Dále se práce zabývá vlastnostmi sl. psa, kterými by měl pro efektivní začlenění se do dané problematiky disponovat, možnostmi jeho využití v zákrocích proti nebezpečným pachatelům, požadavky na výcvik takových psů, jeho možnosti a krátký pohled na využití sl. psů v problematice zákroků proti nebezpečným pachatelům obdobnými sbory jako je PČR i v zahraničí. Součástí práce je parafrázovaný výstup z rozhovorů s příslušníky ZJ, vykonávajícími na těchto útvarech mimo jiné i funkci psovoda, které mají dokreslit závěr práce pohledem těchto specialistů na zákroky proti nebezpečným pachatelům za využití sl. psů.

I na základě shrnutí všech shromážděných poznatků z odborné literatury, medií, získaných od starších kolegů, z četných rozhovorů za dobu působení u PČR se specialisty sl. kynologie i od jiných bezpečnostních složek státu a rovněž tak získaných vlastní služební a výcvikovou praxí autora, není zcela jednoduché konstatovat k této problematice zcela jasný závěr. Toto ani není zcela možné, neboť by to vyžadovalo dalekosáhlejší studování a rovněž tak výzkum tématu.

Autor si však dovoluje na základě výše uvedeného konstatovat vlastní závěr a názor.

Služební pes zcela jistě není a nemůže být lékem na všechny problémové situace. Je však, jak autor uvádí v úvodu této práce, zcela nezanedbatelným prvkem policejní služební praxe a významným „nástrojem“ v boji proti trestné činnosti. Výraz „nástroj“ je autorem použit jen zcela symbolicky. Sl. pes je na prvním místě živým tvorem a policistovým, plnohodnotným partnerem a rovněž tak přítelem, který s ním na rozdíl od ostatních kolegů („bratrů ve zbraní“) netráví pouze čas ve službě, ale i po jejím skončení jej následuje do jeho bydliště, k jeho rodině, do níž patří jako její plnohodnotný člen. Není tedy na pracovišti policisty po ukončení služby odložen a uzamčen do trezoru, jako sl. zbraň či jiné donucovací prostředky. Pro psovoda závazek starat se o svého

čtyřnohého parťáka nekončí ukončením služby a odchodem domů, ale trvá po celý partnerův „psí“ život, a to i poté, když již pes zdravotně a věkově nevyhovuje požadavkům na výkon služby.

O to horší pak je pro každého psovoda případná ztráta sl. psa při výkonu služby. Ale každý z policistů – psovodů si uvědomuje, a to i přes to, že by pro ochranu svého čtyřnohého parťáka sám nejráději riskoval život, že sl. pes může kromě jiných životů zachránit i život lidského kolegy, na nějž doma čekají děti a rodina.

Cílem této práce je přinést náhled, jak ochranu policistů při výkonu služby ještě více zefektivnit, a to za využití sl. psů, kdy tento cíl se dle autorova pohledu podařilo naplnit a tudíž níže následuje autorovo stručné shrnutí a zhodnocení výše uvedených informací.

Závěrem si tak autor dovoluje dle svého smýšlení a celkového pohledu na věc konstatovat, že dobře vychovaný, vyspělý, socializovaný a vycvičený služební pes v rukou dobrého člověka a zkušeného policisty (policisty nejen na základě přidělení služebního odznaku, ale policisty i duší a srdcem) je obrovským přínosem pro velmi nelehkou policejní službu a zejména pro ochranu lidských životů i zdraví.

Jak vyplývá z předchozích kapitol práce, tak využití sl. psa v problematice zákroků proti „nebezpečným pachatelům“ má zcela určitě své nevýhody a kompromisy, spočívající zejména ve faktu, že psovodem nemůže být každý policista a sl. pes tak není při zákrocích proti pachatelům trestné činnosti dostupný všem v dostatečně krátkém časovém intervalu. Toto však nelze paušalizovat, neboť každý kraj má zajištění výkonu kynologické služby a její dosažitelnosti zajištěno odlišně, což je způsobeno různými rozlohami území, počtem obyvatel v území a v neposlední řadě personálním stavem toho kterého krajského ředitelství policie.

Ale na druhé straně má nesporné výhody, které v celém kontextu problematiky dle autorova pohledu převažují nad nevýhodami.

Mezi tyto výhody zcela jistě patří silný psychologický efekt, který na osobu, proti které stojí v zákroku odhodlaný a silný služební pes působí. Toto tvrzení může být doloženo autorovou osobní zkušeností při výkonu figurantských činností, a to zejména těch při nácviku reálných situací a rovněž tak zkušenostmi většiny ostatních psovodů z řad

PČR. Tento efekt dokládají i výpovědi pachatelů a podezřelých, vůči nimž byli autorův služební pes a sl. psi jeho kolegů použiti. Nemuselo tak vždy ani dojít k přímému fyzickému kontaktu psů s těmito osobami. Mnohdy může tento prvek přispět k vyřešení celé konfliktní situace i bez toho, aniž by došlo k vlastnímu zákroku. Mezi další nesporné výhody sl. psa při zákroku patří jeho obrovská variabilita využití, ovladatelnost ve všech fázích zákroku, možnost použití i přes překážky, či do míst, kam je vstup policistů velmi obtížný, či je spojen s bezprostředním ohrožením života a zdraví. Sl. pes dokáže odrazit v rukou jednoho policisty i několik agresivních útočníků najednou a zastat tak aktivní činnost i několika policistů. Kromě využití k vlastnímu zákroku pro eliminaci nebezpečného pachatele může být současně využit i k odhalení jeho úkrytu před zákrokem a tím tak výrazně snížit riziko pro policisty, či prohledat objekt po zákroku policistů a případně tak vyloučit přítomnost dalších pachatelů. Rovněž může být v případě útěku pachatele z místa zákroku využit k okamžitému pronásledování osoby pachatele po tzv. horké stopě.

Dle autorova názoru a zkušenosti by služební pes měl být účasten zákroků proti nebezpečným pachatelům v co nejvyšší možné míře, neboť jeho přínos pro ochranu života a zdraví zakročujících policistů je zcela nenahraditelný jinými prostředky.

Zde však nastává otázka, jak toto prakticky zajistit. Policie České republiky v posledních několika letech trpí značným personálním nedostatkem policistů, a to zejména v přímém výkonu služby. Toto se samozřejmě promítá i do řad policistů zařazených na odděleních služební kynologie, jejichž početní stav na jednotlivých SZKČ, dislokovaných v rámci příslušných ÚO, není v mnoha případech zcela dostatečný a počet zde působících psovodů tak poté neumožňuje zajistit tímto pracovištěm pouze území toho kterého jednoho ÚO, ale policisté pak mnohdy vyjíždí na případy po celém kraji, kdy dojezdové časy jsou pak zcela nevyhovující.

Tento problém je však komplexní a jeho řešení je složitější, jelikož nelze zařazovat za účelem posílení SZKČ na tyto útvary policisty ze základních výkonných útvarů, které by pak byly ještě více oslabeny, a to by znamenalo i zvýšení kriminality a naopak snížení bezpečnosti občanů na takovýchto územích. Posílení kynologických útvarů může být realizováno až v případě, kdy budou stabilizovány personální stavy celé PČR, a to zejména základních útvarů.

Současný personální stav psovodů na SZKČ je tedy dle autorova pohledu neutěšený, a to zejména z pohledu dlouhých dojezdových časů na místa zákroků. Tento stav by v současné době bylo možné zlepšit dle autorova názoru dvěma faktory, jimiž je co nejefektivnější plánování výkonu služby výjezdových psovodů, a to tak, aby v rámci svého pohybu, či pobytu v území měli co nejkratší dojezd k co nejvíce sloužícím základním útvarům. Druhým faktorem je pak co nejrychlejší vyžadování psovodů na místo zákroku ze strany jednotlivých hlídek, dozorčích služeb základních útvarů či krajských IOS. Zde je také třeba se zamyslet nad faktem, že v případě vyžádání psovoda k rizikovému případu, kde je předpoklad fyzického zákroku (použití DP, či zbraně) a označení pachatele za nebezpečného, by bylo jistě rychlejší a efektivnější vyžádání psovoda nikoliv přes IOS, ale napřímo hlídkou, či DS základního útvaru prostřednictvím RDST či mobilního telefonu, a to již před výjezdem prvotně zasahující hlídky na místo události, aby byl časový rozdíl mezi příjezdem hlídky a psovoda co nejmenší. Místní hlídka a DS mají také nejlepší místní znalost a mohou se se psovodem dohodnout již prostřednictvím RDST na taktice případného zákroku.

Co se týká zákroku proti „nebezpečnému pachateli“, tak výcvik obranných prací a ovladatelnosti, naplňující standardy výkonnostních kategorií H a V není dle autorova pohledu zcela dostatečný. Jak je uvedeno v předchozích kapitolách, bude velmi záležet na osobním přístupu k takovému výcviku ze strany každého jednotlivého psovoda.

Vzhledem k současné bezpečnostní situaci v celém světě, která se v určitých aspektech dotýká i bezpečnostní situace v ČR, by dle autorova pohledu bylo záhodno doplnit doposud požadovaná kritéria o další, a výcvik směřovat na zákroky v součinnosti s prvosledovými hlídkami.

Komplikací je i skutečnost, že sice na útvary služební kynologie PČR v posledních letech nastoupilo mnoho mladých a velmi motivovaných psovodů, kteří mají v mnoha případech i značné zkušenosti s civilní (zejména sportovní kynologií), ale mnoha z nich chybí zkušenosti policisty a zkušenosti s využitím sl. psů v policejní praxi. Dle autorova pohledu je velmi důležité, a to až nezbytné, aby psovod byl v první řadě zkušeným policistou s policejní praxí na základním útvaru v trvání minimálně 3 roky, lépe však 5 let, a teprve poté, co si osvojí policejní práci, kriminalistický smysl, osobní a místní znalost, taktické přemýšlení a jednání s lidmi, měl by se stát policejním specialistou,

jímž psovod bezpochyby je. Na tento problém navazuje další fakt, že na většině kynologických výkonných útvarů chybí dostatek zkušených policistů, kteří mají zkušenosti s použitím sl. psů ve skutečných zákrocích, a kteří by mohli tyto mladé a nadané psovody učit a být jim prostředníky a průvodci při cestě transformace ze sportovní kynologie do té služební, která se od té první dle autorova pohledu v určitých aspektech zcela liší.

Autor si rovněž dovoluje konstatování, že v rámci současného personálního nastavení ve výcvikových střediscích a platového ohodnocení instruktorů chybí na těchto útvarech dostatek instruktorů, kteří mají praktické zkušenosti z policejní služby, a to v trvání minimálně 10 – 15 let. Ve střediscích působí velmi zkušené kynologové, kteří jsou zcela jistě obrovským přínosem pro mladé psovody, ale v mnoha případech těmto instruktorům zcela chybí policejní kynologická praxe, neboť mají praxi od jiných ozbrojených složek, jejichž specifikum využití sl. psů v praxi se od toho policejního v některých aspektech velmi výrazně a někdy i zcela liší. Tento fakt je dle autorova přesvědčení velmi nevyhovující. Pro policistu s delší služební praxí a zkušenostmi je tak ve většině případů z důvodu nižšího finančního ohodnocení a dojezdové vzdálenosti do VSTŘ oproti platu a dojezdové vzdálenosti na pracoviště v rámci svého současného působiště, pracovat jako instruktor ve VSTŘ, zcela nevýhodné.

Autor se rovněž na základě své osobní zkušenosti, z ní vyplynuvšího pohledu a rovněž tak i na podkladě vyslechnutých názorů svých kolegů, s nimiž se za svou služební praxi setkal, domnívá, že je současný počet služebních psů na ZJ v rámci ČR zcela nedostačující a že zde jejich potenciál není plně využit. To však také může být minimálně částečně způsobeno nedostatečnou osvětou o možnostech služební kynologie pro činnost těchto útvarů u vedení i řadových policistů těchto útvarů. Autor je rovněž přesvědčen, že služební pes zařazený na URN PČR by byl obrovskou devizou útvaru a mohl by jednotce přispět v případech jejich některých zákroků, jejich urychlení, ulehčení a zvýšení bezpečnosti zakročujících policistů. Výcvik takového zvířete by však měl být dle autorova pohledu specifický. Příkladem efektivního využívání služebních psů na takovýchto útvarech jsou výše uvedené útvary obdobného charakteru dalších evropských, ale i jiných světových zemí. Jako nejbližší příklad autor opět uvádí útvar LYNX COMMANDO slovenské policie. Dle autorova názoru by bylo ideální, kdyby byl

počet sl. psů na těchto útvarech takový, aby byla jejich použitelnost v zákroku zajištěna pod 24 hodin denně.

Pro efektivní využití služebních psů v zákrocích proti nebezpečným pachatelům je dle autora pohledu zcela nezbytné provádění společných výcviků kynologů s policisty základních útvarů, a to zejména prvosledových hlídek. Takovéto výcviky jsou přínosem pro vlastní spolehlivé fungování zásahového týmu při skutečném zákroku a zároveň působí jako provedení osvěty pro policisty, kteří na vlastní oči vidí výhody použití sl. psa v zákroku a jeho využitelné schopnosti.

Osvěta o činnosti sl. kynologie by měla být ze strany V OSK jednotlivých KŘP, ale i koordinátorů jednotlivých SZKČ prováděna s řediteli ÚO, vedoucími základních útvarů a neméně tak s řadovými policisty základních útvarů. Součástí této činnosti by nedílně mělo být praktické předvedení činnosti sl. psa.

Autor se také domnívá, že každý psovod zařazený na SZKČ, který vykonává službu se psem přímo v terénu, by se měl pravidelně účastnit výcviků pro prvosledové hlídky a to mimo již uvedené, i z důvodu, že by sám měl dokonale ovládat taktiku zákroku, střelnou zbraň, další donucovací prostředky, komunikaci v týmu a další důležité aspekty zákroku. Na toto pak navazuje další aspekt, kterým je vybavení každého výjezdového kynologického vozidla dostatečným počtem balistických vest, přileb a dalšího nezbytného vybavení policistů a sl. psů pro takovéto zákroky, dle počtu policistů – psovodů, zařazených do dané hlídky.

Pachové práce služebních psů ve službách PČR jsou velmi významným prostředkem, mnohdy nezbytným pro proces vyšetřování a dokazování. Dle autora názoru jsou však za těmito v mnohých případech upozaďovány práce obranné a s nimi související vynikající ovladatelnost. Tato problematika nemá mít před pachovými pracemi rozhodně přednost, ale měla by být na stejné úrovni s nimi a to s ohledem na změnu světové bezpečnostní situace. Psovodi čím dál častěji vyjíždějí k součinnosti s dalšími hlídkami základních útvarů při zákrocích, kde dochází k fyzickému napadání osob i policistů a sl. pes zde je velmi významným prvkem, který mnohdy vede k co nejnázšímu a nejefektivnějšímu dosažení sledovaného cíle, kterým je vždy na prvním místě ochrana života a zdraví.

Při profilování služební – policejní kynologie si je třeba uvědomit, že se jedná v určitých ohledech o dosti specifické kynologické odvětví, které je v některých významných aspektech zcela odlišné od kynologických odvětví sportovních, ať už se jedná o IPO, k němuž směřovala v minulých letech, či o sporty ringové, k nimž se mnohdy uchyluje v letech posledních v domnění, že toto je praxe. Dle autorova pohledu je to však omyl. Všechna tato odvětví dávají kynologii úžasný a nepopiratelný pevný základ a rovněž jí přinášejí spoustu prvků, které při správné aplikaci a úpravě mohou služební kynologii posouvat a zdokonalovat. Nelze však tato odvětví se služební kynologií slučovat, a to zejména ohledně požadovaného cíle. Dle autorova pohledu získaného praxí není vrcholem obranných prací služebního psa zákrok proti velmi hlasitému, agresivnímu útočníkovi při střelbě a téměř nereálných, vykonstruovaných složitých podmínkách, po velkém vzruchu psa (působení velmi silných podnětů), ale je jím zákrok sl. psa v jakémkoli čase, prostoru, denní době, počasí, po únavě, výkonu jiné činnosti a to i na základě působení zcela minimálního podnětu (tzv. z nuly na sto procent). Obrazně a možná přehnaně řečeno, sl. pes musí zvládnout provést nekompromisní a razantní zákrok proti osobě, která nehybně leží, sedí, může být oblečená či nahá, nemusí ani mluvit a jakkoli se projevovat. Pes musí reagovat okamžitě z klidu, pouze na základě povelu uděleného mu psovodem, který nemusí být ani nijak výrazný. Mnohé napadne otázka proč? Odpověď může znít následovně. Že touto nehybnou a klidnou osobou může být například pachatel zvlášť závažného úmyslného trestného činu proti životu, který je ozbrojen a svůj čin bez váhání zopakuje, jakmile se mezi ním a zakročujícími policisty zkrátí bezpečná vzdálenost.

Snahou této práce je shrnutí zjištěných poznatků o možnostech využití služebních psů v problematice zákroků proti nebezpečným pachatelům a tyto obohatit o autorovu osobní policejní praktickou zkušenost a následný popis výhod a nevýhod využití služebních psů v dané problematice. Jejím cílem je rovněž přinést ostatním policistům pohled na roli a potenciál služebního psa a možnosti jeho využití v této problematice a přispět tak do budoucna celoplošně alespoň malinkým dílem k ochraně toho nejcennějšího co v životě máme. A tím je lidský ŽIVOT.

Seznam literatury

1) Odborná monografie

- LIŠKA, Václav. *Zpracování a obhajoba bakalářské a diplomové práce*. 2.vyd., Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-021-8.
- Dr. EIS, Vilém. 2018. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7.
- COREN, Stanley. *Intelligence psů: průvodce myšlením, emocemi a vnitřním životem našich psích přátel*. 1. vyd. Praha: Robot s.r.o., 1997. ISBN 80-902061-0-7.
- KRAJNÍK, Václav et al. *Policajná kynológia*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8.
- Prof. MVDr. Jozef HRUŠOVSKÝ, DrSc. a kolektiv. *Pes a jeho výcvik*. 2.vydání (doplněné a přepracované). Praha: Naše vojsko, 1990 ISBN 80-206-0091-4.
- RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.
- ĎURIŠIN, Vladimír. *Policajná kynológia, teória a prax*. 1. vyd. Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, 2016. ISBN 978-80-8077-510-0.
- RNDr. Vladimír ĎURIŠIN a kolektiv. *Systém policajnej kynologie*. 1. vyd. Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, 2020. ISBN 978-80-8077-669-5.
- DLOUHÝ, Michal. *Četnický pes Alto opět na stopě*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE, 2016. ISBN 978-80-7517-007-1.
- STRAUS, Jiří; KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7380-238-7.
- ŠTEINBACH, M., ŠLESINGER, R., ZIMMERMANN, M., BÍLEK, M., HLAVÁČVÁ, K. *Zákon o Policie České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 300 s.

ISBN 978-80-7598-193-6.

- BRYSON, Sandy. *Police Dog Tactics*. Canada - Calgary, Alberta: Detselig Enterprises, Ltd., 2000. ISBN 1-55059-197-5.
- HOTOVÝ, Gustav. *Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem*. 1. vyd. Praha: MV ČR, odbor vzdělávání a správy policejního školství, 2001. POVOLENO: Č.j.: VO-591/2000.

2) Interní akty řízení

- SIAŘ č.10/2016 – „Pokyn rektora Policejní akademie České republiky v Praze ze dne 14. října 2016, kterým se upravuje formální úprava vysokoškolských kvalifikačních prací zpracovávaných na Policejní akademii České republiky v Praze.“
- Závazný pokyn Policejního prezidenta č. 137/2009 o organizaci Policie České republiky
- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky
- Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, o plnění základních úkolů služby pořádkové policie
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 135/2010, o pátrání
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky
- Pokyn ředitelství služby pořádkové policie č. 119/2017 o provádění služební kynologie

3) Webové stránky a elektronické zdroje

- eCanis.cz: Čtyřnozí četníci 20 – Neomylný Gróf [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z https://www.ecanis.cz/clanky/ctyrnozi-cetnici-20-neomylny-grof_657.html?mobil=0.

- cmku.cz: Základy anatomie psa [online]. [cit. 16. 02. 2023]. Dostupné z <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/zaklady-anatomie-psa-101>.
- psivesmir.cz: TOP 10 nejrychlejších psů Sluneční soustavy [online]. [cit. 16.02.2023]. Dostupné z <https://www.psivesmir.cz/blog/top-10-nejrychejsich-psu-slunecni-soustavy/>.
- psivesmir.cz: TOP 7 psů Sluneční soustavy s nejsilnějším skusem [online]. [cit. 16.02.2023]. Dostupné z <https://www.psivesmir.cz/blog/top-7-psu-s-nejsilnejsim-skusem/>.
- vetvill.cz: Anatomie chrupu psa [online]. [cit.16.02.2023]. Dostupné z <https://www.vetvill.cz/cs/m-63-anatomie-chrupu-psa>.
- ipdental.cz: Síla stisku zubů čelistmi u zvířat[online]. [cit.16.02.2023]. Dostupné z <https://www.ipdental.cz/p92/sila-stisku-zubu-celistmi-u-zvirat>.
- mv.cz: Stanovisko MV k některým otázkám týkajícím se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků (MV-96415-2/OBP-P-2010). příloha. [online]. [cit.21.02.2023]. Dostupné z <https://www.mv.cz/clanek/poskytnuti-informace-stanovisko-mv-k-nekterym-otazkam-tykajcim-se-aplikace-pravni-upravy-donucovacich-prostredku.aspx>.
file:///F:/Bakal%C3%A1%C5%99sk%C3%A1%20pr%C3%A1ce%20-%20materi%C3%A1ly/MV-60669-2_OBP-2022_-_priloha.pdf.
- policie.cz: Bilaterální aktivity realizované prostřednictvím projektu PDP1. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/upvsp-bilateralni-aktivity-realizovane-prostrednictvim-projektu-pdp-1.aspx>.
- policie.cz: Vybraná pracoviště působící v rámci Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, Zásahová jednotka. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/vybrana-pracoviste-pusobici-v-ramci-krajskeho-reditelstvi-policie-usteckeho-kraje.aspx?q=Y2hudW09OA%3D%3D>.
- policie.cz: Jadernou elektrárnu střeží speciální jednotka. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/jadernou-elektrarnu-strezi-specialni-jednotka.aspx>.

- Is.vsci.cz: Diplomová práce Bc. Libor Jelínek: Taktické postupy a technické prostředky prvosledových hlídek a jejich vývoj. [online]. [cit.22.02.2023]. Dostupné z <https://is.vsci.cz/th/nka36/>.
- Tydenikpolicie.cz: Soutěž prvosledových hlídek na Rallye Rejvíz znovu ovládli policisté z PMJ Praha. Dostupné z <https://tydenikpolicie.cz/soutez-prvosledovych-hlidek-na-rallye-rejviz-znovu-ovladli-policiste-z-pmj-praha/>.
- Intranetový portál PČR: příloha č. 1 k Č.j. PPR-3110-1/ČJ-2019-990420, přístupná na portálu PČR ŘSPP. [online]. [cit.24.02.2023].
- Intranetový portál PČR: příloha č. 1 k Č.j. PPR-50183/ČJ-2022-990420, přístupná na portálu PČR ŘSPP. [online]. [cit.24.02.2023].
- Sog.tode.cz: Psovodi. [online]. [cit.23.02.2023]. Dostupné z <http://www.sog.tode.cz/2011/01/psovodi/>.
- zakonyprolidi.cz: Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník. [online]. [cit.25.02.2023]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.
- epig-group.com: Laserluchs PICO K9 SPOT V1 LASER FÜR DEN HUND. [online]. [cit.11.03.2023]. Dostupné z <https://www.epig-group.com/post/laserluchs-pico-k9-spot-v1-laser-f%C3%BCr-den-hund>.
- youtube.com: K9 TACTICAL ASSAULT Désignation Laser 1. [online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=joMAcy6Fz0c>,
- youtube.com: K9 TACTICAL ASSAULT Désignation Laser 2. [online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=36p5pm7LRMU>.
- youtube.com: K9 TACTICAL ASSAULT Reco avec Laser-Découverte TE. [online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=XwlbFcgA_ds.
- youtube.com: GIGN, une unité canine très utile. [online]. [cit.26.02.2023]. dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=03hmIS14WRI>.
- Wikipedia the free encyclopedia: Yamam. [online]. [cit.11.03.2023]. Dostupné z

<https://en.wikipedia.org/wiki/Yamam>

- 158.zone: Středočeská zásahovka má svůj prapor. Slaví 30 let. [online]. [cit.27.02.2023]. Dostupné z <https://www.158.zone/stredoceska-zasahovka-ma-svuj-prapor-slavi-30-let>.
- Calibrated.com: K9 Vision systém. [online]. [cit.27.02.2023]. Dostupné z <https://www.calibratedcanine.com/k9vision>.
- youtube.com: Démonstration du K9 Vision System. [online].[cit.26.02.2023]. dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=n8A8mzONTMAZde> Démonstration du K9 Vision System.
- It.wikipedia.org: La yamam in azione nel 2018. [online]. [cit.27.02.2023]. Dostupné z <https://it.wikipedia.org/wiki/Yamam#/media/File:Israeli-Police-Facebook--YAMAM-004.jp>.
- K9visionsystem: K9 VISION SYSTÉM Spceialized camera systems for K9 missions. [online]. [cit.11.03.2023]. Dostupné z <http://www.k9vision.fr/EN/index.html>.
- Ynetnews.com: Magazine: Rambo – the police dog who captured a terrorist. [online]. [cit.11.03.2023]. Dostupné z <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5432679,00.html>.